

World

from our Doorstep

Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού

Παγκόσμια Εκπαίδευση για παιδιά ηλικίας 3-8

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ε.Ε.
και συντονίζεται στην Κύπρο από το FWC.

Το παρόν Εγχειρίδιο Εκπαιδευτή αναπτύχθηκε ως μέρος του προγράμματος «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας», που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συντονιστής του προγράμματος ήταν το CDEC στην Αγγλία, με τους εξής εταίρους: IGO (Πολωνία), ARCI (Βουλγαρία), Future Worlds Center (Κύπρος).

Θα θέλαμε να αναγνωρίσουμε τη σκληρή δουλειά και συνεισφορά εκπαιδευτικών στην Αγγλία, Πολωνία, Βουλγαρία και Κύπρο, που μας βοήθησαν να αναπτύξουμε και να εφαρμόσουμε δοκιμαστικά ορισμένες από αυτές τις δραστηριότητες και τα σχέδια μαθημάτων.

Το κείμενο του εγχειριδίου επιμελήθηκαν οι Helen Garforth και Richard Usher, Just Ideas Sustainable Solutions Ltd.

Το περιεχόμενο του εγχειριδίου αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της ομάδας έργου. Τυχόν ερωτήματα μπορούν να απευθυνθούν στο Future Worlds Center, Προμηθέως 5, 1065 Λευκωσία, ή στην ηλεκτρονική διεύθυνση: globaleducation@futureworldscenter.org

Το παρόν έγγραφο έχει παραχθεί με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το περιεχόμενό του αποτελεί αποκλειστική ευθύνη των εταίρων του έργου, και του Future Worlds Center, και σε καμία περίπτωση δεν αντανακλά τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μετάφραση από τα αγγλικά: Δέσποινα Πυρκεττή, Αναστασία Επαμεινώνδα, Ευτυχία Αχιλλέως

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ε.Ε.
και συντονίζεται στην Κύπρο από το FWC.

Περιεχόμενα

Πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το εγχειρίδιο	3
Εισαγωγή.....	4
Γιατί χρειάζεται το υλικό αυτό;.....	4
Θεματικά Πεδία/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα.....	5
Ο Παγκόσμιος Δάσκαλος.....	6
Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης.....	7
Προσωπικοί Στόχοι Μάθησης.....	10
Εισαγωγή στη Φιλοσοφία για Παιδιά.....	12
Διατήρηση Κοινής Σκέψης.....	14
Οι Εταίροι.....	15

Εισαγωγικές Δραστηριότητες

1. Παίζω με τα ονόματα.....	17
2. Ερωτήσεις για καινούριους φίλους.....	18
3. Καλλιτεχνική Συνεργασία.....	20
4. Καλωσορίζουμε τον Ζογκ στο σχολείο μας.....	22
5. Είμαι ξεχωριστός.....	23
6. Στοιβάζουμε χέρια.....	24
7. Εξερευνώ τη γειτονιά μου με τον Ζογκ.....	26
8. Ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα.....	28

Μέρος 1: Δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της Αλληλοσύνδεσης

1. Δεσμοί με την Κοινότητα.....	31
2. Δημιουργούμε με τον Ζογκ.....	34
3. Πρόσωπα του κόσμου.....	36
4. Το παιχνίδι του Κιμ – τι λείπει;.....	38
5. Από πού προέρχεται το φαγητό;.....	42
6. Ψωμιά απ’ όλο τον κόσμο	46
7. Τι έχουμε σήμερα για πρόγευμα;.....	51
8. Με τους πολλούς, ο κόπος λιγοστεύει!.....	53

Μέρος 2: Δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της Δικαιοσύνης

1. Ώρα για παζλ.....	56
2. Δεν είναι δίκαιο!.....	58
3. Τι θα πει Δίκαιο Εμπόριο;.....	62
4. Ποιος έφτιαξε τη σοκολάτα σου;.....	64
5. Γεωργοί Δίκαιου Εμπορίου	68
6. Αγορά Δίκαιου Εμπορίου.....	70

Μέρος 3: Δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της Αειφόρου Ανάπτυξης

1. Εκτιμούμε τον κόσμο.....	79
2. Τα χρώματα του ουράνιου τόξου.....	81
3. Κέικ φρούτων μετά μανίας!.....	82
4. Ράβδοι χαρτογράφησης.....	84
5. Δώρα από τη θάλασσα.....	86
6. Το διαστημόπλοιο του Ζογκ.....	88
7. Το σπίτι του Ζογκ.....	90
8. Αειφόρο γεύμα.....	93
9. Πλανήτης γη – Μαθαίνουμε απ’ τον Ζάργκοτ!.....	95

Παγκόσμια Εκπαίδευση και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Μελέτη Περίπτωσης 1: Ειδικό Σχολείο Αγίου Σπυρίδωνα, Λάρνακα, Κύπρος.....	97
Μελέτη Περίπτωσης 2: Α’ Ειδικό Σχολείο Prof. dps Georgi Angushev, Σόφια, Βουλγαρία.....	99

Συνεργαζόμαστε με ντόπιους παραγωγούς και βιοτέχνες

1. Οι αγαπημένες λιχουδιές της Θέας.....	101
2. Εκτιμούμε τον μόχθο των άλλων.....	102
3. Η κυρία που φτιάχνει «Μάρτηδες» – Δημιουργώ και Συνδέω.....	103

Ευχαριστίες.....	105
------------------	-----

Οι πιο κάτω εκδόσεις του FWC είναι απαραίτητες ως σημαντικό μέρος πολλών από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο εγχειρίδιο αυτό:

Γνωρίζοντας τον Ζογκ: ένας εξωγήινος φτάνει στη γη και πιάνει φίλιες με το Αγόρι και το Ποντίκι. Μαζί εξερευνούν τη Γη και τους κατοίκους της, τόπους και έθιμα. Ένα όμορφα εικονογραφημένο βιβλίο που εστιάζει στην ιδιότητα του παγκόσμιου πολίτη. Πραγματεύεται θέματα όπως τα απόβλητα, η ανακύκλωση και η αειφόρος ανάπτυξη, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, και παιχνίδια απ’ όλο τον κόσμο.

Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα: ένα ευφάνταστο αφήγημα με πρωταγωνίστρια τη Θέα, ένα αρκουδάκι που οδηγεί τα παιδιά μέσα από ένα ταξίδι διερεύνησης του Δίκαιου Εμπορίου, ξεκινώντας απ’ το αγρόκτημα της Γιαγιάς και φτάνοντας σε μια φυτεία κακάο στην Μπελίσε.

Το Πικ-νικ της Λίλης: Η Λίλη γνωρίζεται με καινούριους φίλους στη γειτονιά της, όπως έναν μελισσοκόμο, έναν φούρναρη, και έναν καλαθοποιό, που την βοηθούν να οργανώσει ένα νόστιμο πικ-νικ χρησιμοποιώντας μόνο τρόφιμα τοπικής παραγωγής. Συστήνει στα παιδιά τις έννοιες της τοπικής αλληλεξάρτησης, της αειφορίας και της κοινότητας.

Μπορείτε να προμηθευτείτε και τα τρία βιβλία από το FWC, διεύθυνση επικοινωνίας:

globaleducation@futureworldscenter.org

Πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το εγχειρίδιο

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε αυτό το εγχειρίδιο έχουν αναπτυχθεί από εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες που απασχολούνται σε σχολεία και νηπιαγωγεία σε Βουλγαρία, Πολωνία και το Η.Β., στα πλαίσια του προγράμματος Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας. Πολλές δραστηριότητες αποτελούν παραλλαγή ή διασκευή δραστηριοτήτων που συνοδεύουν τα αφηγήματα «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» και «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» (εκδόσεις του Future Worlds Center- FWC). Έχουν όλες δομηθεί ειδικά για το ηλικιακό φάσμα 3-8 ετών, με κάποιες να απευθύνονται σε μικρότερα και άλλες σε μεγαλύτερα παιδιά. Οι περισσότερες από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται εδώ μπορούν να προσαρμοστούν στο ηλικιακό φάσμα με το οποίο δουλεύετε. Το εγχειρίδιο είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορείτε να ακολουθήσετε την προτεινόμενη σειρά ενότητων, ή να χρησιμοποιήσετε τις ενότητες σε οποιαδήποτε άλλη σειρά. Ότι κι αν επιλέξετε, οι εισαγωγικές σελίδες θα σας βοηθήσουν να κατανοήσετε σωστά τα μηνύματα και να εντάξετε σε πλαίσια την εργασία που άπτεται της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης, αλλά και για να προσφέρετε συμβουλές, ιδέες και πηγές/υλικά.

- Οι εισαγωγικές δραστηριότητες έχουν πορτοκαλί φόντο
- Οι δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της αλληλοσύνδεσης έχουν πράσινο φόντο
- Οι δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της δικαιοσύνης έχουν κόκκινο φόντο
- Οι δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης έχουν μπλε φόντο

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Προσωπικός στόχος μάθησης

Εισαγωγή στο μάθημα – δραστηριότητα προθέρμανσης ή αφόρμησης

Η βασική δραστηριότητα (ατομική εργασία, ομαδική εργασία ή συμμετοχή ολόκληρης της τάξης)

Κατάλογος με όλα τα υλικά που θα χρειαστείτε, περιλαμβανομένων των φύλλων εργασίας (θα τα βρείτε στην ενότητα της συγκεκριμένης δραστηριότητας). Ορισμένες δραστηριότητες περιλαμβάνουν ιδέες για περαιτέρω ανάπτυξη των θεμάτων.

2. Colours of the rainbow

This activity looks at colours that occur in our natural environments and human made environments around the world, and gives children as young as 3 the opportunity to find and paint everyday objects.

Subject/Curriculum links
An art activity which involves learning about geography and the environment.

Global Learning Aims include
Being able to recognise the difference between things that are natural and things that are made by people.

Personal Learning Goal
Thinking about ourselves as both observer and an integral part of the environment helps with self-awareness, empathy and social skills.

Starter activity
Start by reading "Meet Zogg", or revisiting it. Each time you get to a different place in the story, pass the book round and ask the children what coloured things they see – a red suitcase; a brown tree trunk, green Zogg, Boy's yellow hair. Write a description of the "thing" and colour of each on a card and ask the children if it is natural, or made? Or not sure?

Main learning activity
Return to the page of Boy's neighbourhood, and the page showing the place far away where Zogg, Boy and Mouse land next. Discuss the different colours in the environment and the people around them that they see in the different places. How different or similar are the colours from our environment around our school? Let's go and find out!
Give each child a palette and three colours on a paint colour chart – each can be different. Take the children outside either around the school or further afield. Ask them to find something in the environment that matches each of their three colours. Ask them to paint these things on separate pieces of paper.
When you are back in the classroom, talk about the different colours. Which occur naturally in the environment? Which colours are common for non-natural things? Discuss that some things start as natural materials but have been made into other things. Metal for making post-boxes, for example, is mined from the earth originally. Even plastic uses naturally occurring oil. Rubber for car tyres originally from trees. Natural means in its natural state, but in fact most things we rely on have their origins in the natural world.
Encourage children to think about what is available in different environments and what it would be like if we could only use the things that exist on our doorstep to make everything else we need. Some people use much less of the world's resources than others.

To finish off...
You could close this activity by looking at the picture on page 21 of "Meet Zogg" and talk about the colours that Mouse and Boy could see as they walked home.

Resources you will need

- Laminated palettes – this can simply be laminated card
- Sample wall paint colour cards
- Meet Zogg book
- Painting materials: brushes, paint, card or paper

Τίτλος και περιγραφή δραστηριότητας (περιλαμβανομένου του ηλικιακού φάσματος)

Και για το τέλος... καταληκτική συζήτηση ή δραστηριότητα

Φωτογραφίες που απεικονίζουν μαθητές σε δράση, και παραδείγματα των προϊόντων εργασίας τους.

Εισαγωγή

Τα παιδιά μας μεγαλώνουν σε έναν κόσμο που γίνεται όλο και πιο περίπλοκος, σε ένα παγκόσμιο γίγνεσθαι όπου οι ζωές τους συνδέονται με ανθρώπους και τόπους με το πάτημα ενός πλήκτρου, ή με την αγορά μιας σοκολάτας! Οι δεξιότητες και η κατανόηση που απαιτούνται για να γίνει ένα παιδί «παγκόσμιος πολίτης» αποκτούν σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, ζωτική σημασία. Έρευνα στο Ηνωμένο Βασίλειο κατέδειξε πολύ υψηλό ποσοστό δημόσιας στήριξης της ιδέας ότι όλα τα μέλη της κοινωνίας θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να ενημερωθούν για παγκόσμια ζητήματα, με σχεδόν 9 στους 10 (86%) από το βρετανικό κοινό να συμφωνούν ότι, εάν θέλουμε τα ζητήματα αυτά να επιλυθούν στο μέλλον, η παγκόσμια εκπαίδευση στο σχολείο είναι άκρως απαραίτητη.

Εντούτοις, η συμμετοχή μικρών παιδιών στη διαδικασία μάθησης τέτοιων πολύπλοκων ζητημάτων μπορεί να αποβεί δύσκολη και αποθαρρυντική. «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» προσεγγίζει την παγκόσμια εκπαίδευση με τρόπο που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες οι οποίοι εργάζονται με μικρά παιδιά (ηλικίας 3-8). Σχολεία από το Η.Β., τη Βουλγαρία, την Κύπρο και την Πολωνία έχουν συνεργαστεί προκειμένου να διερευνήσουν πώς τα μικρότερα παιδιά προσλαμβάνουν περίπλοκα παγκόσμια ζητήματα – όπως η αλληλοσύνδεση, η δικαιοσύνη και η αειφόρος ανάπτυξη – και πώς αυτά μπορούν να ενσωματωθούν στα πλαίσια της διδασκαλίας και μάθησης με τρόπο διασκεδαστικό, δελεαστικό, κατάλληλο και ουσιαστικό. Το εγχειρίδιο αυτό περιλαμβάνει ένα φάσμα ιδεών για δραστηριότητες και μαθήματα που έχουν εφαρμοστεί πάνω σε δοκιμαστική βάση με μικρότερα παιδιά.

Συνεργαζόμαστε με νηπιαγωγούς, επαγγελματίες προσχολικής αγωγής, βοηθούς διδασκαλίας και άλλο βοηθητικό προσωπικό, με στόχο να ενισχύσουμε την αυτοπεποίθηση και εμπειρογνωμοσύνη τους ώστε να μπορέσουν να ενσωματώσουν απαιτητικές και συναρπαστικές πτυχές της παγκόσμιας εκπαίδευσης στην καθημερινή τους εργασία με μικρά παιδιά.

Γιατί χρειάζεται το υλικό αυτό;

Τα μικρά παιδιά βρίσκονται σε ένα εξαιρετικά σημαντικό στάδιο για τη διαμόρφωσή τους, όταν αναφέρονται και καλλιεργούνται τα ενδιαφέροντά τους, οι αξίες και νοοτροπίες τους, η αυτοαντίληψη και οι διαπροσωπικές τους σχέσεις – βασικά χαρακτηριστικά που θα καθορίζουν τον μετέπειτα τρόπο σκέψης και δράσης τους. Είναι επίσης εκ φύσεως περιεργά για τη δικαιοσύνη, θεμελιώδη έννοια της παγκόσμιας εκπαίδευσης. Η προσέγγιση του προγράμματος «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» δημιουργεί συνθήκες παγκόσμιας εκπαίδευσης για μικρά παιδιά που τους επιτρέπουν να σκέφτονται, να ενεργούν και να μαθαίνουν διαφορετικά, δίνοντάς τους την ευκαιρία να αναπτύξουν σφαιρική αντίληψη και να αρχίσουν να κατανοούν ότι οι ζωές τους είναι συνδεδεμένες με ανθρώπους και μέρη πολύ πιο πέρα από το τοπικό τους πλαίσιο.

Οι νηπιαγωγοί και οι επαγγελματίες προσχολικής αγωγής δεν είναι ειδικά εκπαιδευμένοι σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία και ενδεχομένως να αισθάνονται λιγότερο καταρτισμένοι να διδάξουν παγκόσμια ζητήματα. «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας», με τις δραστηριότητές του, δείχνει στους εκπαιδευτικούς ότι η παγκόσμια εκπαίδευση ξεκινά τοπικά. Αφορά στην προσωπική ανάπτυξη και στον αυτοπροσδιορισμό, και στο πώς συνδεόμαστε με την κοινότητα και το περιβάλλον του τόπου μας. Ταυτόχρονα, αφορά στην αντίληψη που έχουμε για άλλες χώρες και στο πώς είμαστε συνδεδεμένοι με άλλους ανθρώπους και τόπους.

Στις πρώτες τάξεις, οι εκπαιδευτικοί έχουν πολλές ευκαιρίες να υποστηρίξουν τις γνώσεις των παιδιών για τα παγκόσμια ζητήματα. Τα Προσχολικά Προγράμματα είναι εν γένει πλούσια σε θεματικές εργασίες, παρέχοντας ευελιξία στους εκπαιδευτικούς ώστε να εντάξουν τα θέματα των σχεδίων στην καθημερινή διδασκαλία. Στο Η.Β., το Πρόγραμμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (2014) περιλαμβάνει ένα πεδίο διδασκαλίας που τιτλοφορείται «Γνώση και κατανόηση του κόσμου», ωστόσο διαπιστώνουμε ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να εστιάζουν μόνο στον κόσμο που τους περιβάλλει, ενώ στόχος είναι να επεκτείνουν το φάσμα τους ώστε να περιλαμβάνει την παγκόσμια αντίληψη.

Παρά τις ευκαιρίες που παρέχει το σχολικό πρόγραμμα, παρατηρείται έλλειψη ειδικά προσαρμοσμένων υλικών που θα εισαγάγουν τις έννοιες της παγκόσμιας ευαισθητοποίησης για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Ως εκ τούτου, υπάρχουν άπαικτες ευκαιρίες για περαιτέρω ανάπτυξη της παγκόσμιας εκπαίδευσης μέσα από νέες ιστορίες και παιχνίδια. Το Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού που κρατάτε στα χέρια σας αποτελεί μια εύχρηστη προσέγγιση για να θέσετε τα θεμέλια της παγκόσμιας εκπαίδευσης στην εργασία σας με μικρά παιδιά.

«Γιατί τα νηπιαγωγεία προσφέρουν περισσότερα προς την κατεύθυνση ενός πιο βιώσιμου κόσμου παρά πολλά από τα πανεπιστήμιά μας; Ιδανικά, τα νηπιαγωγεία αποτελούν μέρη όπου τα μικρά παιδιά ζουν και μαθαίνουν, διερευνούν τα όρια, σε έναν ασφαλή και διαφανή κόσμο χωρίς υστεροβουλία. Τα νηπιαγωγεία είναι μέρη όπου η σύγκρουση προκύπτει καθημερινά και χρησιμοποιείται ως ευκαιρία για μάθηση. Συχνά, τα σημερινά νηπιαγωγεία είναι πολυπολιτισμικά μέρη όπου παιδιά διαφορετικών καταβολών συναντιούνται και γνωρίζονται όπως ακριβώς είναι, όχι όπως τα παρουσιάζει κάποιος άλλος. Τα νηπιαγωγεία είναι επίσης μέρη συνάντησης και αλληλεπίδρασης διαφορετικών γενιών (παιδιά, γονείς, παππούδες). Συχνά στεγάζονται στην καρδιά της κοινότητας. Δεν υπάρχουν κουτές ερωτήσεις στο νηπιαγωγείο και πάντα υπάρχει χρόνος για ερωτήσεις και ανακρίσεις. Ο μικρόκοσμος του παιδιού αποτελεί το σημείο εκκίνησης της μάθησης, όχι πειθαρχικό πρόβλημα. Υπάρχει χώρος για εξερεύνηση, ανακάλυψη και διάφορους τρόπους αυτοέκφρασης. Είναι ένα μέρος που βρίθεται ενέργειας. Κι υπάρχουν κάποιοι βασικοί κανόνες, αρχές και δεξιότητες, προκειμένου να λειτουργήσει το άτομο σε ένα οργανικό σύνολο». Τα νηπιαγωγεία ως πλαίσιο μάθησης για την ΕΒΑ (Φιλανδία – Σειρά UNESCO για την ΕΒΑ. Διαμορφώνοντας την Εκπαίδευση του Αύριο: Έκθεση για τη Δεκαετία των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, 2012 <http://www.desd.org/UNESCO%20.report.pdf>

*Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Ο Αντίκτυπος της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης στις Δημόσιες Στάσεις και Συμπεριφορές απέναντι στη Διεθνή Ανάπτυξη και τη Βιωσιμότητα (2010) από την Think Global (πρώην DEA).

Θεματικά πεδία/ Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Εκπαιδευτικοί σε Η.Β., Βουλγαρία, Πολωνία και Κύπρο έχουν αξιοποιήσει τις πηγές αυτές σε ένα ευρύ φάσμα θεματικών πεδίων στην τάξη, στα πλαίσια εργασίας για μια ομάδα ή για ολόκληρο το σχολείο, ή κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων εκτός του σχολικού χώρου. Στην Αγγλία, τα δημοτικά εργάζονται επί του παρόντος με την εισαγωγή του Αναλυτικού Προγράμματος για τα δημοτικά, ενώ οι νηπιαγωγοί θα εργάζονται εντός του Πλαισίου Προδημοτικής Εκπαίδευσης. Όπου μια δραστηριότητα συνδυάζεται με συγκεκριμένο θεματικό πεδίο του Αναλυτικού Προγράμματος, η σύνδεση αναφέρεται στην περιγραφή της δραστηριότητας. Αν όχι, οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να προσαρμόσουν τις δραστηριότητες στις δικές τους ανάγκες.

Στην Αγγλία, οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται με παιδιά κάτω των πέντε θα χρησιμοποιούν το Πλαίσιο Προδημοτικής Εκπαίδευσης, το οποίο:

- Καθορίζει τα πρότυπα για κάθε εκπαιδευτικό προσχολικής εκπαίδευσης ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παιδιά μαθαίνουν και αναπτύσσονται σωστά
- Διασφαλίζει ότι τα παιδιά είναι υγιή και ασφαλή
- Διασφαλίζει ότι τα παιδιά διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να αρχίσουν το σχολείο

Για πληροφορίες: <https://www.gov.uk/government/publications/early-years-foundation-stage-framework-2>

Για πληροφορίες στην Κύπρο: www.moec.gov.cy/dde/prodimotiki_eisagogi.html

Τα Αναλυτικά Προγράμματα για τα Δημοτικά Σχολεία στην Κύπρο:

https://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/programmata_spoudon.html

Το Πρόγραμμα Παγκόσμιας Εκπαίδευσης περιέχει επιπρόσθετες πληροφορίες για την ενσωμάτωση της παγκόσμιας εκπαίδευσης στο Αναλυτικό Πρόγραμμα για τα Δημοτικά:

<http://globaldimension.org.uk/glp>

Η ιστοσελίδα Global Dimension του Think Global περιέχει τρισέλιδη αναφορά για την παγκόσμια διάσταση στο νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα για τα Δημοτικά, το οποίο μπορείτε να κατεβάσετε δωρεάν από εδώ:

<http://globaldimension.org.uk/news/item/19611> with links to plenty of other subject related resources.

Χρήσιμα στοιχεία για τον συνδυασμό δραστηριοτήτων με συγκεκριμένα πεδία του Αναλυτικού Προγράμματος υπάρχουν σε παρεμφερείς ιστότοπους. Πολλοί προσφέρουν τη δυνατότητα δωρεάν φόρτωσης (download), συνοπτικούς πίνακες ζεύξεων κ.α. Συναφείς ζεύξεις:

Geographical Association: <http://www.geography.org.uk/news/2014nationalcurriculum/primaryncontent/>

Physical, Social, Health and Economic Education Association: <https://www.pshe-association.org.uk/content.aspx?CategoryID=1053>

Association for Physical Education: <http://www.afpe.org.uk/advice-on-new-national-curriculum/new-national-curriculum>

Association for Science Education: <http://www.ase.org.uk/curriculum/>

National Association for the Teaching of English: www.nate.org.uk

Association of Teachers of Mathematics: <http://www.atm.org.uk/Home>

Πληροφορίες για τη Παγκόσμια Εκπαίδευση στην Κύπρο:

http://www.moec.gov.cy/pagkosmia_ekpaidefsi

Παγκόσμιος Δάσκαλος

Η ενσωμάτωση της σφαιρικής αντίληψης στο μαθησιακό περιβάλλον δεν περιορίζεται σε χώρες και θέματα και στην εφαρμογή συγκεκριμένων «σφαιρικών» δραστηριοτήτων. Πρόκειται πιο πολύ για τον τρόπο με τον οποίο ο κόσμος αντανακλάται και αντιπροσωπεύεται στην καθημερινότητα, και για την απόδοση έμφασης στις ομοιότητες παρά τις διαφορές του κόσμου.

Κάθε δραστηριότητα που περιλαμβάνεται στο εγχειρίδιο περιέχει εισηγήσεις για ενέργειες, ερωτήσεις και πράγματα προς αποφυγή. Κάποιες έξυπνες συμβουλές:

Προσπαθήστε πάντα...

- ✓ Να τονίζετε από ποια μέρη του κόσμου προέρχονται οι ιστορίες ή τα παραδείγματα που περιέχονται στις δραστηριότητες, και ότι παρόμοια γεγονότα θα μπορούσαν να διαδραματιστούν οπουδήποτε.
- ✓ Να επικεντρώνεστε στις ομοιότητες ανάμεσα στις ζωές των παιδιών και τις ζωές άλλων παιδιών που περιγράφονται στις δραστηριότητες ή σε παρεμφερείς ιστορίες.
- ✓ Να επιδιώκετε να αμφισβητείτε τα στερεότυπα και να παραθέτετε ένα φάσμα εικόνων και παραδειγμάτων.
- ✓ Να επαινείτε ό,τι μοναδικό και ξεχωριστό διαθέτουν οι άνθρωποι οπουδήποτε.

Προσπαθήστε...

- ✗ Να μη γενικεύετε για μια ολόκληρη χώρα ή ήπειρο με βάση τα παραδείγματα που περιλαμβάνονται στις δραστηριότητες ή τα συνοδευτικά υλικά. Κάθε χώρα είναι καμωμένη από αντιφάσεις: πλούσιοι/φτωχοί, αστοί/αγρότες, παραδοσιακό/σύγχρονο.
- ✗ Να μη φοβάστε να πείτε ότι δεν γνωρίζετε κάτι –παγκόσμια εκπαίδευση σημαίνει μαθαίνω πώς να ανακαλύπτω πράγματα μαζί με άλλους.
- ✗ Να μην αντιμετωπίζετε τον φυσικό κόσμο ως κάτι «εκεί έξω». Να θυμάστε ότι οι άνθρωποι, μαζί με όλα τα έμψυχα και άψυχα πράγματα, είναι αναπόσπαστα και αλληλοσυνδεδεμένα μέρη του πλανήτη.

Το Εγχειρίδιο αποσκοπεί να δώσει στα παιδιά και σ' αυτούς που δουλεύουν μαζί τους την ευκαιρία να δουν τον κόσμο και τους ανθρώπους του με σεβασμό και χωρίς προκατάληψη. Θέτει τα θεμέλια ώστε τα παιδιά να βιώσουν τον κόσμο με αυτοπεποίθηση για την ταυτότητά τους, και με την πεποίθηση ότι μπορούν και θα επηρεάσουν τον κόσμο γύρω τους. Παρέχει επίσης μια πλατφόρμα για γονείς και παιδοκόμους να ανακαλύψουν περισσότερα, μαθαίνοντας μαζί με τα παιδιά τους.

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο Εγχειρίδιο βασίζονται σε συγκεκριμένο σύνολο μεθοδολογιών: Φιλοσοφία για Παιδιά, Βιωματική Μάθηση, Συμμετοχική Μάθηση Καθοδηγούμενη από τα Παιδιά, και Διαλογική Μάθηση. Οι δραστηριότητες αυτές αποσκοπούν σε απομάκρυνση από την συνήθη αντίληψη της μάθησης, όπου ο δάσκαλος είναι ο ειδικός και ο ρόλος του είναι να μεταφέρει αντικειμενική γνώση στους μαθητές του. Με βάση τις προσεγγίσεις της παγκόσμιας εκπαίδευσης, τα παιδιά μαθαίνουν – μέσω ίδιας εμπειρίας – ότι συχνά δεν υπάρχει σωστή ή λανθασμένη απάντηση σε ορισμένα μεγάλα και σύνθετα προβλήματα. Είναι μέσω της κριτικής σκέψης, της ακρόασης, του διαλόγου και της παραδοχής ότι μπορεί να υπάρχουν πολλαπλές και σχετικές προοπτικές, που τα παιδιά μαθαίνουν να κατανοούν ένα φάσμα διαφορετικών θεμάτων. Ο δάσκαλος γίνεται «φύλακας συνοδουπόρος» παρά «ομιλητής από καθέδρας». Μπορεί στην αρχή η συνθήκη αυτή να προκαλεί αμηχανία... εν τέλει όμως θα δείτε τα αποτελέσματα ως προς τη συμμετοχή των παιδιών, την ενδυνάμωσή τους, την αυτοπεποίθηση και το βάθος των γνώσεων και των σχέσεων τους με άλλους.

«Νομίζω ότι όλοι μας πρέπει να βάλουμε τα δυνατά μας να τα πηγαίνουμε καλά μεταξύ μας επειδή έτσι χαμογελάμε περισσότερο.» Παιδί στην Κούμπρια, Η.Β.

«Τα παιδιά μπορούν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να διευρύνουν τους ορίζοντές τους. Μαθαίνουν να σκέφτονται πέρα απ' τα στενά όρια του περιβάλλοντός τους και να διατυπώνουν ανησυχίες παγκόσμιας απήχησης».
Ευτυχία Νικολάου, Νηπιαγωγός, Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου, Λεμεσός

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Κατά τη διάρκεια του έργου, οι επαγγελματίες του τομέα παγκόσμιας εκπαίδευσης και οι δάσκαλοι σε καθεμιά από τις συμβαλλόμενες χώρες εντόπισαν βασικούς στόχους παγκόσμιας εκπαίδευσης – πράγματα που η επόμενη γενιά παγκόσμιων πολιτών οφείλει να γνωρίζει προκειμένου να είναι σε θέση να δράσει υπέρ της αλλαγής και να κάνει τον κόσμο καλύτερο. Οι δραστηριότητες στο παρόν Εγχειρίδιο είναι σχεδιασμένες ώστε να συντείνουν στην ανάπτυξη αυτών των βασικών στοιχείων γνώσης και κατανόησης, αξιών και στάσεων, συμπεριφορών και δεξιοτήτων. Πιο κάτω παρουσιάζονται συνοπτικά, με παραδείγματα δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τα αντίστοιχα πεδία.

Δεν υπάρχει διαφοροποίηση στόχων για το Προσχολικό Στάδιο και το Στάδιο 1, καθώς διέπονται από την ίδια βασική ιδέα. Το επίπεδο απόδοσης των παιδιών σε σχέση με κάθε στόχο εξαρτάται από την τάξη και τον δάσκαλο, το πλαίσιο και τον τρόπο ανάπτυξης των δραστηριοτήτων, και την κατεύθυνση που θα πάρει η συζήτηση.

Γνώση και κατανόηση:

Τα παιδιά θα είναι σε θέση...	Υποστηρικτική δραστηριότητα
1. Να εκφράσουν το πώς αντιλαμβάνονται μια ιστορία ή δραστηριότητα σε σχέση με δικές τους εμπειρίες	Καλωσορίζουμε τον Ζογκ στο σχολείο μας Ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα
2. Να εκφράσουν επίγνωση των άλλων, των ομοιοτήτων και διαφορών σε σχέση με τους εαυτούς τους	Δεσμοί με την κοινότητα Στοιβάζουμε χέρια
3. Να αρχίσουν να κατανοούν πώς οι ενέργειές τους επηρεάζουν τους άλλους, και να προνοήσουν τι μπορεί να συμβεί αν ενεργήσουν αλλιώς.	Δημιουργούμε με τον Ζογκ Πλανήτη Γη – Μαθαίνουμε απ' τον Ζάργκοτ
4. Να κατανοήσουν ότι κάποιες απ' τις τροφές που τρώνε προέρχονται από την ίδια τη χώρα τους, και κάποιες από αλλού, και ο τρόπος που καλλιεργούνται, παράγονται και μεταφέρονται έχουν αντίκτυπο στους ανθρώπους και τον πλανήτη.	Από πού προέρχεται το φαγητό; Τι θα φάμε σήμερα για πρόγευμα;
5. Να αρχίσουν να αποκτούν αίσθηση των δεσμών τους με τον ευρύτερο κόσμο, καθώς και ανάμεσα σε ανθρώπους και τόπους.	Ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα Το παιχνίδι με τα ονόματα
6. Να γνωρίζουν προσωπικά τι είναι δίκαιο και τι άδικο, κι ότι δεν έχουμε όλοι πρόσβαση στα ίδια πράγματα.	Κέικ φρούτων μετά μανίας! Ώρα για παζλ
7. Να αναγνωρίσουν τη διάφορα ανάμεσα σε πράγματα που είναι φυσικά, και πράγματα φτιαγμένα από ανθρώπους.	Τα χρώματα του ουράνιου τόξου Ράβδοι χαρτογράφησης
8. Να καταλάβουν ότι είμαστε όλοι μέρος του περιβάλλοντος και οι ενέργειές μας έχουν αντίκτυπο πάνω του.	Εξερευνώ τη γειτονιά μου με τον Ζογκ Δώρα από τη θάλασσα
9. Να κατανοήσουν ότι η γη περιέχει πολλά διαφορετικά περιβάλλοντα και ότι απ' αυτά παίρνουμε πολλούς φυσικούς πόρους, επομένως πρέπει να τα φροντίζουμε.	Ράβδοι χαρτογράφησης Δώρα από τη θάλασσα
10. Να κατανοήσουν τις βασικές αρχές του Δίκαιου Εμπορίου και άλλες πτυχές της παραγωγής τροφίμων που έχουν αντίκτυπο στους ανθρώπους και το περιβάλλον.	Τι θα πει Δίκαιο Εμπόριο; Ποιος έφτιαξε τη σοκολάτα σου;

Αξίες και στάσεις

Τα παιδιά θα δείξουν/αναπτύξουν...	Υποστηρικτική δραστηριότητα
1. Ανησυχία, συμπάθεια και ευαισθησία για τους άλλους, τοπικά και σφαιρικά.	Ερωτήσεις για καινούριους φίλους Δεσμοί με την Κοινότητα
2. Θετική στάση απέναντι στη διαφορά και την ποικιλομορφία.	Πρόσωπα του κόσμου Είμαι ξεχωριστός
3. Μια αίσθηση διασύνδεσης με το άμεσο περιβάλλον τους (π.χ. τον αέρα που αναπνέουμε, το νερό που πίνουμε, το φαγητό που τρώμε).	Ράβδοι χαρτογράφησης Αειφόρο γεύμα
4. Να αντιληφθούν ότι με το να είναι οι άλλοι χαρούμενοι και υγιείς, ο κόσμος γίνεται ένα καλύτερο μέρος για όλους.	Τι θα πει Δίκαιο Εμπόριο; Τι θα φάμε για πρόγευμα;
5. Να αντιληφθούν ότι αν μοιραζόμαστε και συνεργαζόμαστε, μπορούμε να πετύχουμε περισσότερα και να απολαμβάνουμε τα πράγματα πιο πολύ.	Πλανήτης γη – Μαθαίνουμε απ' τον Ζάργκοτ Το σπίτι του Ζονγκ
6. Την επιθυμία να αναλάβουν δράση και να κάνουν επιλογές που είναι ωφέλιμες για τους ανθρώπους και το περιβάλλον.	Τι θα πει Δίκαιο Εμπόριο; Πλανήτης γη – Μαθαίνουμε απ' τον Ζάργκοτ
7. Μια αίσθηση ευγενούς άμιλλας και την προθυμία να μιλήσουν και να δράσουν αν πιστεύουν ότι μια συμπεριφορά είναι λανθασμένη ή άδικη.	Δεν είναι δίκαιο! Αγορά Δίκαιου Εμπορίου
8. Να εκτιμούν το τοπικό τους περιβάλλον και να επιθυμούν να το φροντίζουν.	Εξερευνώ τη γειτονιά μου Ράβδοι χαρτογράφησης
9. Μια αίσθηση δέους και περιέργειας.	Δώρα από τη θάλασσα Πρόσωπα του κόσμου
10. Ενδιαφέρον για το παγκόσμιο περιβάλλον και προθυμία να το φροντίσουν.	Κάτι καινούριο απ' το παλιό Δώρα από τη θάλασσα

Συμπεριφορές και δεξιότητες

Τα παιδιά θα είναι σε θέση...	Υποστηρικτική δραστηριότητα
1. Να αρχίσουν να φροντίζουν κάποια πράγματα, έμψυχα και άψυχα.	Καλωσορίζουμε τον Ζογκ στο σχολείο μας Δώρα από τη θάλασσα
2. Να κάνουν ερωτήσεις και να ακούν προσεκτικά τους άλλους.	Ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα Ερωτήσεις για καινούριους φίλους
3. Να βοηθούν και να εκφράζουν ενδιαφέρον για τους άλλους.	Καλλιτεχνική Συνεργασία Καλωσορίζουμε τον Ζογκ...
4. Να μοιράζονται και να συζητούν ιδέες με τους άλλους, και να αρχίσουν να αιτιολογούν τις επιλογές τους.	Ερωτήσεις για καινούριους φίλους Αειφόρο γεύμα
5. Να σέβονται το γεγονός ότι οι άνθρωποι (περιλαμβανομένων των εαυτών τους) έχουν διαφορετικές κουλτούρες.	Το παιχνίδι του Κιμ Πρόσωπα του κόσμου
6. Να κάνουν συσχετισμούς ανάμεσα στις ζωές τους και τις ζωές των άλλων.	Πρόσωπα του κόσμου Ψωμιά απ' όλο τον κόσμο
7. Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, να μοιράζονται και να ενεργούν εναλλάξ, καθώς και να συνεργάζονται για συγκεκριμένα καθήκοντα.	Με τους πολλούς, ο κόπος λιγοστεύει! Γεωργοί Δίκαιου Εμπορίου
8. Να αρχίσουν να διακρίνουν την αδικία και να αναλαμβάνουν ανάλογη δράση.	Δεν είναι δίκαιο! Ποιος έφτιαξε τη σοκολάτα σου;
9. Να εκφράζουν τα συναισθήματά τους στους συνομήλικους, τους γονείς τους και άλλους ενήλικους, και να διατυπώνουν με σαφήνεια την άποψή τους.	Δεσμοί με την κοινότητα Αειφόρο γεύμα
10. Να συμμετάσχουν σε δράσεις που προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη στην αίθουσα διδασκαλίας και στο σπίτι, π.χ. ανακύκλωση, εξοικονόμηση ενέργειας.	Πλανήτης Γη-Μαθαίνουμε απ' τον Ζάργκοτ Το σπίτι του Ζογκ

Προσωπικοί Στόχοι Μάθησης

Σε κάθε δραστηριότητα θα δείτε τουλάχιστον έναν προσωπικό στόχο μάθησης ο οποίος υποδεικνύεται από τους εκπαιδευτικούς που ανέπτυξαν τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Στην Αγγλία ισχύει το πλαίσιο Κοινωνικών και Συναισθηματικών Πτυχών της Μάθησης, επομένως οι εκπαιδευτικοί διευκολύνονται όταν μπορούν να χαρτογραφήσουν τη δραστηριότητα σε σχέση με τις πτυχές αυτές.

Καθώς τα μαθήματα δομούνται με άξονα μια δημιουργική, συμμετοχική και συνεργατική μεθοδολογία, περιλαμβανομένης της Φιλοσοφίας για Παιδιά, οικοδομούν φυσικά μια αίσθηση κοινότητας, παρέχουν κάποιο ερέθισμα, και ενθαρρύνουν τις ερωτήσεις από μέρους των παιδιών. Προφανώς, κάθε μάθημα που εδράζεται σε αυτό το είδος μεθοδολογίας παρέχει μια γερή βάση εργασίας, η οποία περιλαμβάνει τις κοινωνικές και συναισθηματικές πτυχές της μάθησης. Αυξάνεται η αυτογνωσία των παιδιών, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν συναισθήματα, δικά τους και των άλλων, και αναπτύσσουν ενσυναίσθηση και κοινωνικές δεξιότητες κατά τη διερεύνηση ενός ερωτήματος. Καθώς η μεθοδολογία είναι συνεργατική και παιδοκεντρική, τα παιδιά αποκτούν κίνητρα για την ίδια τη μάθησή τους.

Αυτογνωσία	Τα παιδιά αποκτούν κάποια επίγνωση του εαυτού τους. Αναλαμβάνουν ευθύνη για τις πράξεις τους. Μαθαίνουν ότι υπάρχει συσχετισμός ανάμεσα σε αισθήματα, σκέψεις και συμπεριφορές. Αποδέχονται τους εαυτούς τους όπως ακριβώς είναι.
Διαχείριση συναισθημάτων	Τα παιδιά διαχειρίζονται τον τρόπο που εκφράζουν τα συναισθήματά τους και μπορούν να διαχειριστούν αυτό που αισθάνονται. Μπορούν να αναλογιστούν και να αναθεωρήσουν κάποιες εμπειρίες προκειμένου να αλλάξουν αυτό που αισθάνονται. Μπορούν να προσαρμόσουν τον τρόπο που εκφράζουν τα συναισθήματά τους, αναλόγως της κατάστασης.
Παρακίνηση	Τα παιδιά μπορούν να θέσουν στόχους και πλάνα επίτευξής τους. Μπορούν να υπολογίσουν τις συνέπειες για τους άλλους. Μπορούν να χωρίσουν τα μακροπρόθεσμα πλάνα σε μικρότερα επιτεύξιμα στάδια. Μπορούν να αξιολογήσουν τη μάθησή τους προκειμένου να βελτιωθούν στο μέλλον.
Ενσυναίσθηση	Τα παιδιά μπορούν να κατανοήσουν τα αισθήματα των άλλων. Μπορούν να κατανοήσουν τις απόψεις των άλλων. Εκτιμούν και σέβονται τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τις αξίες και τις πεποιθήσεις των άλλων. Μπορούν να παράσχουν στήριξη στους άλλους.
Κοινωνικές δεξιότητες	Τα παιδιά μαθαίνουν ότι ανήκουν σε μια κοινότητα και ότι εκτιμούνται. Μπορούν να συνεργαστούν για ένα κοινό αποτέλεσμα. Μπορούν να κάνουν σοφές επιλογές. Μπορούν να επιλύουν προβλήματα με λογικό τρόπο.

Αντλήθηκαν πληροφορίες από το βασικό έγγραφο: Excellence and Enjoyment: Social and Emotional Aspects of Learning (SEAL), 05-2005, DfESW 1378-2005 G.

Στον πιο κάτω πίνακα θα δείτε ποιες δραστηριότητες του Εγχειριδίου αναπτύσσουν τις συγκεκριμένες πτυχές κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης.

Κοινωνική και Συναισθηματική Πτυχή Μάθησης:	Αυτογνωσία	Διαχείριση Συναισθημάτων	Παρακίνηση	Ενσυναίσθηση	Κοινωνικές Δεξιότητες
Γενικές/Εισαγωγικές Δραστηριότητες					
1. Παιχνίδι με τα ονόματα	✓				✓
2. Ερωτήσεις για καινούριους φίλους	✓	✓		✓	✓
3. Καλλιτεχνική Συνεργασία				✓	✓
4. Καλωσορίζουμε τον Ζογκ στο σχολείο μας	✓			✓	✓
5. Είμαι ξεχωριστός	✓	✓			✓
6. Στοιβάζουμε χέρια	✓				✓
7. Εξερευνώ τη γειτονιά μου με τον Ζογκ	✓				✓
8. Ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα		✓		✓	✓

Αλληλοσύνδεση					
1. Δεσμοί με την Κοινότητα	✓				✓
2. Δημιουργούμε με τον Ζογκ			✓	✓	✓
3. Πρόσωπα του κόσμου	✓	✓			✓
4. Το παιχνίδι του Κιμ – τι λείπει;	✓			✓	
5. Από πού προέρχεται το φαγητό;				✓	
6. Ψωμιά απ' όλο τον κόσμο	✓			✓	
7. Τι θα φάμε σήμερα για πρόγευμα;	✓			✓	✓
8. Με τους πολλούς, ο κόπος λιγοστεύει!			✓		✓
Δικαιοσύνη					
1. Ώρα για παζλ		✓		✓	
2. Δεν είναι δίκαιο	✓			✓	✓
3. Τι θα πει Δίκαιο Εμπόριο;		✓	✓		✓
4. Ποιος έφτιαξε τη σοκολάτα σου;		✓	✓	✓	✓
5. Γεωργοί Δίκαιου Εμπορίου			✓	✓	✓
6. Αγορά Δίκαιου Εμπορίου					
Βειφόρος Ανάπτυξη					
1. Εκτιμούμε τον κόσμο	✓				✓
2. Χρώματα του ουράνιου τόξου	✓				✓
3. Κέικ φρούτων μετά μανίας!	✓	✓		✓	✓
4. Ράβδοι χαρτογράφησης	✓				✓
5. Δώρα από τη θάλασσα	✓	✓		✓	✓
6. Το διαστημόπλοιο του Ζογκ			✓		✓
7. Το σπίτι του Ζογκ	✓	✓		✓	✓
8. Βειφόρο γεύμα	✓			✓	✓
9. Πλανήτης Γη – Μαθαίνουμε απ' τον Ζάργκοτ!					✓

Εισαγωγή στη Φιλοσοφία για Παιδιά

«Η φιλοσοφία μπορεί να αξιοποιηθεί προκειμένου να βελτιωθεί η διδασκαλία και η μάθηση, προς όφελος ατόμων και κοινοτήτων».

SAPERE – Εταιρεία Προώθησης Φιλοσοφικής Έρευνας και Αναστοχασμού στην Εκπαίδευση

Δραστηριότητα ενδυνάμωσης της κοινότητας (5–15 λεπτά)

Οι συνεδρίες ξεκινούν με μια δραστηριότητα ενδυνάμωσης της κοινότητας (ομάδας).

Έναυσμα (15–30 λεπτά)

Μπορεί να είναι ένα αφήγημα, μια περίπτωση μελέτης, φωτογραφία, καλλιτέχνημα ή οτιδήποτε άλλο θα ενθαρρύνει τα παιδιά να συμμετάσχουν σε φιλοσοφική αναζήτηση.

Στοχαζώμαστε ατομικά, συζητάμε ανά ζεύγη (5 λεπτά)

Δίνουμε στους μαθητές 30 δευτερόλεπτα για να στοχαστούν από μόνοι τους ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα τους προκάλεσε το έναυσμα – κάτι που μπορεί να τους οδηγήσει σε ένα ερώτημα που θέλουν να θέσουν. Μπορείτε να τους ζητήσετε να κλείσουν τα μάτια. Έπειτα, θα στραφούν στον διπλανό τους για ν' ανταλλάξουν αρχικές σκέψεις – για περίπου 2-3 λεπτά θα πρέπει να γίνει σαματάς! Είναι σημαντικό να δώσετε στα παιδιά χρόνο να σκεφτούν ως άτομα, προτού ακούσουν τους άλλους. Η συζήτηση ανά ζεύγη δίνει ακόμη και στον πιο ήσυχο μαθητή την ευκαιρία να εκφράσει τις σκέψεις του.

Προετοιμασία ερωτήματος ανά ομάδα (5 λεπτά)

Στη συνέχεια, ζητάμε από τους μαθητές να σχηματίσουν ομάδες (π.χ. των 4). Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι σε κάθε ομάδα υπάρχει ένας ικανός συγγραφέας.

Μετά από συζήτηση, κάθε ομάδα συμφωνεί για μία ερώτηση που προκύπτει μέσα από το έναυσμα, την οποία μπορεί να συζητήσει ολόκληρη η τάξη. Πρέπει να πρόκειται για φιλοσοφικό ερώτημα – κάτι ενδιαφέρον, που θα οδηγήσει σε βαθύ στοχασμό (ίσως και σε άλλα ερωτήματα). Σταδιακά (και με επιπρόσθετες δραστηριότητες), οι μαθητές μαθαίνουν τι θα πει φιλοσοφικό ερώτημα (σε αντιδιαστολή με το κλειστό ερώτημα ή το ερώτημα που προϋποθέτει πραγματολογική έρευνα).

Ψηφίζουμε για ένα ερώτημα (5 λεπτά)

Ζητάμε από κάθε ομάδα να διαβάσει δυνατά το ερώτημά της και, αν χρειαστεί, να το εξηγήσει. Οι μαθητές (ως άτομα) πρέπει τώρα να ψηφίσουν ένα ερώτημα. Μπορεί να πραγματοποιηθεί διάλογος για λίγο – μπορεί να ζητήσουμε από τους μαθητές να παρουσιάσουν λόγους για τις επιλογές τους – και να αναζητηθούν διαφορετικές απόψεις (με τους λόγους τους). Ενίοτε μπορούμε να συγχωνεύουμε παρόμοια ερωτήματα (με τη σύμφωνη γνώμη όλων). Αν υπάρχει ισοπαλία (ή σχεδόν), οι μαθητές μπορούν να «προωθήσουν» το ερώτημα που προτιμούν και να δουν αν θα ψηφιστεί. Επιλέγεται μόνο ένα ερώτημα. Η ψηφοφορία μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους.

Διάλογος (30 λεπτά)

Κάθονται όλοι σε κύκλο. Για να αρχίσει ο διάλογος, διαβάζεται το επιλεγμένο ερώτημα και η ομάδα που το πρότεινε παρουσιάζει αδρά το σκεπτικό που το διέπει. Έπειτα, ο ρόλος του συντονιστή είναι να ενθαρρύνει όλους τους μαθητές να καταθέσουν σκέψεις (εθελοντικά) και να αναζητήσουν άλλους τρόπους αντιμετώπισης των θεμάτων, βολιδοσκοπώντας για τα αίτια και αναζητώντας το νόημα. Έναυσμα για τη διαδικασία στοχασμού μπορεί να αποτελέσει η έγερση «αποτελεσματικών ερωτημάτων». Κάποια απ' αυτά παρατίθενται στο τέλος της ενότητας αυτής. Κάποτε μπορεί να είναι χρήσιμη μια ανακεφαλαίωση του διαλόγου (και, ασφαλώς, η ανακεφαλαίωση είναι χρήσιμη στο τέλος, προκειμένου να αναλογιστούμε σε ποια έκταση έχει απαντηθεί το ερώτημα). Ο συντονιστής θα προσπαθήσει να προβλέψει την πορεία ενός εναύσματος, παραμένοντας ευέλικτος καθώς ο διάλογος ενδέχεται να καταλήξει σε αναπάντεχα ζητήματα.

Αναστοχασμός/απολογισμός (5 λεπτά)

Υπάρχουν πολλές τεχνικές απολογισμού. Παραδείγματος χάρη, κάθε μαθητής ενθαρρύνεται να μοιραστεί σε συντομία τις εντυπώσεις του για τον διάλογο – ίσως κάτι που του έκανε έκπληξη, ή κάτι που έμαθε, ή αν κατά τη διάρκεια της συνεδρίας αυτής άλλαξε γνώμη για κάτι. Αν δυσκολεύονται, μπορούν να πουν «πάσο». Οι μαθητές και ο συντονιστής μπορούν να συζητήσουν έννοιες που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης, ίσως κατά τη διάρκεια της επόμενης συνεδρίας. Έννοιες, ιδέες ή ερωτήματα πρέπει να «αποθηκεύονται» για τις εργασίες παρακολούθησης (follow-up) : τις γράφουμε σε χαρτί και τις αναρτούμε στον τοίχο, προκειμένου τα ερωτήματα να παραμείνουν φρέσκα στο μυαλό και να επιτρέψουν τη ροή νέων σκέψεων και ιδεών, προς συζήτηση εκτός της φιλοσοφικής συνεδρίας.

P4C – Ερωτήματα που διευκολύνουν τον συντονισμό

Διευκρινίζω

Για ποιο λόγο το λες αυτό;

Τι εννοείς μ' αυτό;

Μπορείς να το εξηγήσεις; Έχεις κάποιο σχετικό παράδειγμα;

Τι σε κάνει τόσο βέβαιο γι' αυτό; Βολιδοσκοπώ το επιφανειακό.

Γιατί το νομίζεις αυτό; Ποιο είναι το αίτιο πίσω απ' αυτό; Τι σε κάνει να το λες αυτό; Γιατί...γιατί...γιατί;

Αναζητώ Τεκμήρια

Πώς το ξέρεις αυτό; Τι σε κάνει να το λες αυτό; Τι στοιχεία έχεις;

Για ποιο λόγο αισθάνεσαι τόσο σίγουρος;

Εξετάζω τις επιπτώσεις

Συνάδει αυτό με...;

Ποιες θα ήταν οι συνέπειες του...;

Πώς ξέρουμε αν αυτό είναι αλήθεια;
Πώς μπορούμε να το επαληθεύσουμε πρακτικά;

Διερευνώ Εναλλακτικές Απόψεις

Υπάρχει κάποια άλλη άποψη;

Μπορείς να το διατυπώσεις διαφορετικά;

Μήπως εσύ και ο/η συμμαθητής/ συμμαθήτριά σου λέτε αντιφατικά πράγματα;

Ποια η διαφορά ανάμεσα στη δική σου άποψη και...;

Καθοδηγώ

Τι νομίζεις για...; Ποιο είναι το αίτιο για...;

Αν... τότε τι λες για...; Είπες... όμως, τι λες για...;

Αξιολογώ

Ποιος μπορεί να συνοψίσει τα βασικά σημεία;

Μπορεί κάποιος να μας πει πού μας έχει οδηγήσει η διαδικασία στοχασμού;

Ποιες νέες ιδέες έχουν ανακύψει;

Αν... γιατί...;

Διατήρηση Κοινής Σκέψης

Η Διατήρηση Κοινής Σκέψης έχει προσδιοριστεί ως

«Ένα επεισόδιο όπου δύο ή περισσότερα άτομα συν-εργάζονται διανοητικά για να λύσουν ένα πρόβλημα, να αποσαφηνίσουν μια έννοια, να αξιολογήσουν δραστηριότητες, να επεκτείνουν μια περιγραφή κτλ. Και τα δύο μέρη οφείλουν να συνεισφέρουν στη διαδικασία στοχασμού, που πρέπει να αναπτυχθεί και να επεκταθεί».

Iram Siraj- Blatchford et al (2002) Researching Effective Pedagogy in the Early Years, REPEY (DfES).

Συντηρούμε και αναπτύσσουμε τη σκέψη – επεκτείνουμε τις τοποθετήσεις

- Παρέχουμε στα παιδιά πληροφορίες για το θέμα και τα ενθαρρύνουμε να προσθέσουν τις ιδέες τους
- Προσκαλούμε τα παιδιά να επεκταθούν
- Χρησιμοποιούμε αναστοχαστικές δηλώσεις κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, προκειμένου να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να διερευνήσουν περαιτέρω το θέμα
- Σύντομες παύσεις και αυξημένος χρόνος αναμονής πριν θέσουμε το επόμενο ερώτημα
- Μοιραζόμαστε τη δική μας εμπειρία και αφήνουμε στα παιδιά χρόνο να αντιδράσουν
- Διευκρινίζουμε τις ιδέες για να βεβαιωθούμε ότι όλοι κατάλαβαν τι λένε τα άλλα παιδιά, και για να ενθαρρύνουμε άλλους να προσθέσουν τις δικές τους απόψεις

Από τη μελέτη: “The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Final Report” by De Silva et al (2004)

Οι Εταίροι:

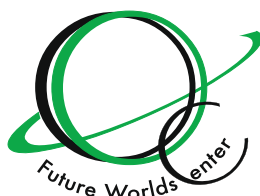
Cumbria Development Education Centre (CDEC): ο κορυφαίος πάροχος υπηρεσιών παγκόσμιας εκπαίδευσης στην Cumbria. Είναι επίσης μέλος της Κοινοπραξίας Κέντρων Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης (Consortium of Development Education Centres), στην οποία συμμετέχουν 30 περίπου Κέντρα Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης απ' όλη την Αγγλία. Το CDEC ασχολείται με την ποιοτική διδασκαλία και μάθηση, δίνοντας έμφαση στην προσέγγιση που εδράζεται σε αξίες και υποστηρίζοντας τις δεξιότητες σκέψης, έρευνας και προβληματισμού. Θεωρούμε ότι είναι σημαντικό οι νέοι να κατανοήσουν τους συσχετισμούς ανάμεσα στη δική τους ζωή και τις ζωές άλλων ανθρώπων απ' όλο τον κόσμο, να αναγνωρίσουν τους τρόπους με τους οποίους εξαρτόμαστε ο ένας απ' τον άλλο, να σκεφτούν γιατί υπάρχουν αδικίες στον κόσμο, και να βρουν τρόπους υπεύθυνης δράσης στην καθημερινότητά τους. Παράλληλα με μια σειρά χρηματοδοτούμενων έργων, κρατικών και διεθνών, το CDEC προσφέρει επαγγελματική στήριξη και εκπαίδευση σε σχολεία, υπηρεσίες υπαίθριας μάθησης και άλλα εκπαιδευτικά κέντρα μέσα από πρακτικές όπως η υπαίθρια μάθηση, οι δασονομικές δεξιότητες, η φιλοσοφική έρευνα, η διασύνδεση σχολείων, η ιδιότητα του παγκόσμιου πολίτη και η εκπαίδευση για βιώσιμη ανάπτυξη. www.cdec.org.uk

Institute of Global Responsibility (IGO): μη-κυβερνητική οργάνωση που ιδρύθηκε το 2006 και εδρεύει στη Βαρσοβία της Πολωνίας. Το Ινστιτούτο Παγκόσμιας Υπευθυνότητας IGO υποστηρίζει πρωτοβουλίες και δράσεις κατά της αδικίας στον κόσμο και επίσης παρέχει ποιοτική αναπτυξιακή εκπαίδευση. Πιστεύουμε ότι στην εκπαίδευση είναι σημαντικό να προτείνουμε εναλλακτικές προοπτικές και λύσεις για τις παγκόσμιες προκλήσεις, καθώς και να ενθαρρύνουμε την κριτική σκέψη ανάμεσα σε νέους και ενήλικες, έτσι ώστε να αισθάνονται ότι μπορούν να κάνουν τη διαφορά. Επιδιώκουμε επίσης να παρουσιάσουμε τα παγκόσμια θέματα με τρόπο ώστε μαθητές και νέοι να είναι σε θέση να τα συνδέσουν με προσωπικές τους εμπειρίες, αναπτύσσοντας έτσι συναισθηματική ταύτιση και αλληλεγγύη με συνομήλικούς τους απ' όλο τον κόσμο. Προσφέρουμε εκπαιδευτικό υλικό και εργαστήρια για εκπαιδευτικούς, καθώς και εκστρατείες ευαισθητοποίησης για νέους και ενήλικες. <http://igo.org.pl/>

Alliance for Regional and Civil Initiatives (ARCI): μη κυβερνητική οργάνωση που ιδρύθηκε το 2006 με έδρα τη Σόφια της Βουλγαρίας. Διαθέτει πέντε παραρτήματα σε άλλες πόλεις της Βουλγαρίας, συμπεριλαμβανομένης της Σιλίστρας. Το ARCI εγκαινιάζει και συντηρεί δράσεις που αφορούν στην ανάπτυξη της ποιοτικής εκπαίδευσης για όλες τις ηλικίες, καθώς επίσης συνεργασίες και συμφωνίες οι οποίες προάγουν την κοινωνική και οικονομική περιφερειακή ανάπτυξη. Πιστεύουμε ακράδαντα στη διά βίου μάθηση, καθώς και στην εκπαίδευση που ενθαρρύνει την ελεύθερη σκέψη και συναισθηματική ταύτιση. Παράλληλα, συνεργαζόμαστε με τις διασυνοριακές κοινότητες στη Π.Γ.Δ. Μακεδονίας, Τουρκία, Σερβία και Ρουμανία προκειμένου να εδραιωθούν διαπολιτισμικές συνεργασίες και να εφαρμοσθούν προγράμματα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. <http://argi-ngo.org/>

Future Worlds Center: ένα επωαστήριο κοινωνικών επιχειρηματιών που οραματίζονται, σχεδιάζουν και υλοποιούν έργα τα οποία προωθούν την κουλτούρα της συνύπαρξης, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ειρήνη, χρησιμοποιώντας μεθόδους βασισμένες στις πιο προηγμένες τεχνολογίες, στην επιστήμη του διαλογικού σχεδιασμού και του δημοκρατικού διαλόγου. Η αποστολή του FWC είναι να ενθαρρύνει τους ανθρώπους να ανα-λογιστούν και να επι-λύσουν κοινωνικές προκλήσεις, τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δράσεις μας τοποθετούνται στην πρώτη γραμμή, ακριβώς εκεί όπου συντελούνται οι κοινωνικές αλλαγές. Το FWC είναι ένας οργανισμός στον οποίο ιδέες, στόχοι, μεθοδολογίες και άνθρωποι αλληλοσυνδέονται. Διαθέτει τέσσερα λειτουργικά τμήματα: Τμήμα Παγκόσμιας Εκπαίδευσης (Global Education Unit), Τμήμα Ανθρωπιστικών Θεμάτων (Humanitarian Affairs Unit), Τμήμα Μελλοντικού Σχεδιασμού (Future Designs Unit), και Τμήμα Νέων Τεχνολογιών (New Media Lab). <http://www.futureworldscenter.org/>

Εισαγωγικές Δραστηριότητες

1. Παίζω με τα ονόματα

Τα παιδιά περιεργάζονται τα ονόματά τους και τα ονόματα των φίλων τους, καθώς και ονόματα χωρών του κόσμου. Η δραστηριότητα απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 3-5, αλλά είναι κατάλληλη και για παιδιά που χρειάζονται βοήθεια με την ανάγνωση.

2. Ερωτήσεις για καινούριους φίλους

Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να κάνουν ερωτήσεις για κάποιους από τους νέους φίλους που γνώρισαν μέσα από το πρόγραμμα «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» και για τους συμμαθητές τους, ανακαλύπτοντας έτσι τον ρόλο των ερωτήσεων και τη σημασία της προσεκτικής ακρόασης.

Η δραστηριότητα είναι αποτελεσματική για παιδιά 3-8 χρόνων – ειδικά το μικρότερο ηλικιακό φάσμα.

3. Καλλιτεχνική Συνεργασία

Τα παιδιά ξεκινούν κοιτώντας εικόνες ανθρώπων που συνεργάζονται, και προχωρούν στη δημιουργία ενός συνεργατικού καλλιτεχνήματος.

Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για όλες τις ηλικίες – μπορεί να καταλήξει σε μια απλή δημιουργία ή σε κάτι πιο σύνθετο.

4. Καλωσορίζουμε τον Ζογκ στο σχολείο μας

Τα παιδιά καλωσορίζουν τον Ζογκ, που επισκέπτεται το σχολείο τους από τον πλανήτη Ζάργκοτ. Συστήνοντας και ξεναγώντας τον, εκφράζουν τις απόψεις τους για το άμεσο περιβάλλον τους.

Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για ηλικίες 3-5. Εμπλουτισμένη με περισσότερες λεπτομέρειες, γίνεται κατάλληλη για μεγαλύτερα παιδιά.

5. Είμαι ξεχωριστός

Αυτή η δραστηριότητα, όπου όλοι κάθονται σε κύκλο, συστήνει τα παιδιά στον εξωγήινο Ζογκ, εξετάζοντας ομοιότητες και διαφορές, ενθαρρύνοντάς τα να σκεφτούν ότι είμαστε όλοι διαφορετικοί μεταξύ μας. Είναι κατάλληλη για προσχολικές ηλικίες, προσαρμόζεται όμως και για μεγαλύτερα παιδιά.

6. Στοιβάζουμε χέρια

Αυτό το παιχνίδι με τα χέρια, βασισμένο στην έκδοση “Growing Marigolds” του WEDG, δεν χρειάζεται υλικά και, για τα μικρότερα παιδιά, αποτελεί μια διασκεδαστική εισαγωγή στις έννοιες της ομοιότητας και της διαφοράς.

7. Εξερευνώ τη γειτονιά μου με τον Ζογκ

Η δραστηριότητα αυτή συστήνει στα παιδιά τον Ζογκ, που μας επισκέπτεται απ’ τον πλανήτη Ζάργκοτ, και ξεκινά με την ανάγνωση του αφηγήματος «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Τα παιδιά κινούν για ένα πραγματικό ή φανταστικό ταξίδι, με στόχο να ξεναγήσουν τον Ζογκ στη γειτονιά τους, κι έπειτα συζητούν για το πώς αισθάνονται για τον χώρο όπου ζουν, δημιουργώντας συνάμα μια οπτική αναπαράσταση ή χάρτη της περιοχής.

Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για όλες τις ηλικίες – το ταξίδι, η συζήτηση και ο «χάρτης» προσαρμόζονται ανάλογα σε ηλικίες μεταξύ 3-8.

8. Ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα

Η δραστηριότητα αυτή μεταφέρει τα παιδιά σε ένα ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα, όπου θα μάθουν για διαφορετικές χώρες και κουλτούρες. Είναι κατάλληλη για όλες τις ηλικίες – το ταξίδι, η συζήτηση και ο «χάρτης» προσαρμόζονται ανάλογα σε ηλικίες μεταξύ 3-8.

1 Παιζώ με τα ονόματα

Τα παιδιά περιεργάζονται τα ονόματά τους και τα ονόματα των φίλων τους, καθώς και ονόματα χωρών του κόσμου. Η δραστηριότητα απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 3-5, αλλά είναι κατάλληλη και για παιδιά που χρειάζονται βοήθεια με την ανάγνωση.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή έχει αξιοποιηθεί στο μάθημα της Γεωγραφίας, του αλφαριθμητισμού και για σκοπούς αλληλογνωριμίας.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Αρχίζουν να αποκτούν συναίσθηση των δεσμών τους με τον ευρύτερο κόσμο, καθώς και ανάμεσα σε άλλους ανθρώπους και τόπους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά εκφράζουν το όνομά τους και το συνδέουν με άλλες χώρες, κάτι που ενισχύει την αυτογνωσία και τις κοινωνικές τους δεξιότητες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Δώστε στα παιδιά από μια ταμπελίτσα. Ρωτήστε το όνομα κάθε παιδιού και σημειώστε το στην ταμπελίτσα, ενώ θα στέκεστε πλάι του, διαβάζοντας δυνατά κάθε γράμμα. Στη συνέχεια, το παιδί κάνει ένα γύρο της αίθουσας με την ταμπελίτσα του, συστήνοντας τον εαυτό του και δείχνοντας το κάθε γράμμα ξεχωριστά.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Ζητήστε απ' τα παιδιά να στοιβάξουν όλες τις ταμπελίτσες στο κέντρο και να καθίσουν σε κύκλο. Πάρτε μια ταμπελίτσα και δώστε την σε ένα παιδί. Η ταμπελίτσα ταξιδεύει από χέρι σε χέρι μέχρι να βρει τον ιδιοκτήτη της. Δώστε την επόμενη ταμπελίτσα και συνεχίστε το ίδιο μέχρι το κάθε παιδί να πάρει τη δική του ταμπελίτσα.

Παρουσιάστε στα παιδιά ταμπελίτσες με τα ονόματα χωρών του κόσμου. Βεβαιωθείτε ότι περιλαμβάνονται αρκετές χώρες, και ότι το πρώτο γράμμα του ονόματος κάθε παιδιού συμπίπτει με το αρχικό τουλάχιστον μίας χώρας. Μπορείτε να συμπεριλάβετε ονόματα χωρών που συμμετέχουν σ' αυτό το πρόγραμμα (βλ. «Μια μέρα στη ζωή του...», www.worldfromourdoorstep.com). Ζητήστε από τα παιδιά να διαλέξουν μια χώρα που ξεκινά με το πρώτο γράμμα του ονόματός τους, π.χ. Άντζι-Ανγκόλα, Μπεν-Μπελίσε, Ζακ-Ζιμπάμπουε, Τόμακ-Τυνησία κτλ. Απλώστε τον παγκόσμιο άτλαντα στο έδαφος. Βρείτε τη χώρα στον χάρτη και ενθαρρύνετε τα παιδιά να τοποθετήσουν εκεί την ταμπελίτσα με το όνομά τους. Ρωτήστε τα αν γνωρίζουν κάτι γι' αυτή τη χώρα, ή αν την έχουν ακουστά.

Η δραστηριότητα είναι βασισμένη στη διδακτορική διατριβή της Irena Majchrzak PhD για μεθόδους γραμματισμού στην προσχολική ηλικία.

Και για το τέλος...

Παρουσιάστε τον χάρτη και ζητήστε απ' τα παιδιά να ξαναθυμηθούν κάποιες απ' τις χώρες που συζητήθηκαν και να εντοπίσουν πού βρίσκονται.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Κενές ταμπελίτσες για ονόματα
- Παγκόσμιος άτλαντας
- Μπλου-τακ για να κολλήσετε τις ταμπελίτσες στον χάρτη.

2. Ερωτήσεις για καινούριους φίλους

Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να κάνουν ερωτήσεις για κάποιους από τους νέους φίλους που γνώρισαν μέσα από το πρόγραμμα «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» και για τους συμμαθητές τους, ανακαλύπτοντας έτσι τον ρόλο των ερωτήσεων και τη σημασία της προσεκτικής ακρόασης. Η δραστηριότητα είναι αποτελεσματική για παιδιά 3-8 χρόνων – ειδικά το μικρότερο ηλικιακό φάσμα.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί εφάρμοσαν τη δραστηριότητα αυτή σε ολόκληρη την τάξη, με στόχο την αλληλογνωριμία, με στοιχεία σωματικής άσκησης

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Να μπορούν να κάνουν ερωτήσεις και να ακούν προσεκτικά τους άλλους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά εξασκούν δεξιότητες επικοινωνίας και ακρόασης, που συντείνουν στην αυτογνωσία τους, τη διαχείριση των συναισθημάτων τους, την ενσυναίσθηση και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Καλωσορίστε όλα τα παιδιά και πείτε τους πόσο χαρούμενοι είστε που έχετε χρόνο για παιχνίδι και συζήτηση μαζί τους. Εξηγήστε τους ότι είναι όμορφο να λες στους άλλους ότι είναι ευπρόσδεκτοι ως μέλη μιας ομάδας, επειδή η συνεισφορά του καθενός έχει σημασία. Ζητήστε απ' τα παιδιά να καθίσουν σε κύκλο και να παίξουν ένα παιχνίδι προθέρμανσης με τίτλο «Τι καλά που είσαι εδώ (μαζί μας)!». Το παιχνίδι ξεκινά όταν ένας εθελοντής στρέφεται στον διπλανό του και λέει «Τι καλά που είσαι εδώ... (προσθέτει το όνομα του παιδιού)» και κάνουν χειραψία. Το ίδιο επαναλαμβάνεται σε όλο τον κύκλο μέχρι να φτάσουμε στο παιδί που ξεκίνησε. Έπειτα, αλλάζουμε φορά, ώστε όλοι να γίνουν δέκτες καλωσορίσματος από τον διπλανό τους.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Ξεκινήστε διαβάζοντας μια απ' τις τρεις ιστορίες (Γνωρίζοντας τον Ζογκ, Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα ή Το Πικ-νικ της Λίλης). Έπειτα, πάρτε μια μαριονέτα ή ένα παιχνίδι, ή έναν από τους τρεις πρωταγωνιστές και πείτε στα παιδιά ότι βρίσκεται εδώ για επίσκεψη. Αν προκύψουν ερωτήσεις οργανικά, αφήστε τα παιδιά να «συνομιλήσουν» με τον χαρακτήρα. Ρωτήστε: «Υπάρχει κάτι που θα θέλατε να με ρωτήσετε; Έχετε απορίες;» Ως συντονιστής, περιορίστε τις παρεμβάσεις σας, προσπαθώντας να συγκεντρώσετε τις περισσότερες δυνατές ερωτήσεις. Σημειώστε (ή, ιδανικά, ζητήστε από κάποιον άλλο ενήλικα να σημειώσει) τις ερωτήσεις των παιδιών, μαζί με τα ονόματά τους.

Μετά από μια περίοδο ερωτήσεων και συζήτησης, αναλύστε και ομαδοποιήστε τις παρόμοιες ερωτήσεις. Θυμίστε τους κάποιες απ' αυτές: «Η Αγκατα ρώτησε αν μας συμπαθεί ο Ζογκ», «Ο Τόμεκ ρώτησε ποιο είναι το αγαπημένο φαγητό της Λίλης». Έπειτα, ρωτήστε εσείς τα παιδιά: «Γιατί κάνουμε ερωτήσεις;»

Συνοψίστε διαφορετικές ιδέες και παραδείγματα. Κάνουμε ερωτήσεις, παραδείγματος χάρη, για να συγκεντρώσουμε πληροφορίες, να μάθουμε για κάποιους ανθρώπους, να έρθουμε σε επαφή, να κουβεντιάσουμε. Οι ερωτήσεις μπορεί να αφορούν σε σχέσεις, συναισθήματα, γνώμες, γνώσεις, βιώματα, γεγονότα, συμπάθειες/αντιπάθειες, κανόνες.

Καλέστε τα παιδιά να παίξετε ένα παιχνίδι. Πείτε τους ότι θα βάλετε ένα CD με ζωνή μουσική. Μπορούν να χορεύουν ή να περπατούν για όσο ακούγεται η μουσική, κι όταν σταματά πρέπει να σταματήσουν, να κάνουν μια ερώτηση σε ένα άλλο παιδί και να ακούσουν προσεκτικά την απάντησή του. Αυτό μπορεί να επαναληφθεί για αρκετούς γύρους. Έπειτα, ζητήστε απ' τα παιδιά να καθίσουν σε κύκλο. Ζητήστε τους να σας πουν τι έμαθαν απ' τους φίλους με τους οποίους συνομίλησαν. Ρωτήστε αν ήταν εύκολο ή δύσκολο να θυμηθούν για ποιο πράγμα

Η άσκηση «Τι καλά που είσαι εδώ!» είναι ένας θαυμάσιος τρόπος να ξεκινήσεις οποιαδήποτε δραστηριότητα. Τα παιδιά αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια ομάδα και ότι εκτιμούνται, τους αρέσει πολύ.

Ντάρια Βοντρόβσκα, Przedszkole w Zielonej Górze, Πολωνία

μίλησαν, αν ήταν πιο εύκολο να θυμηθούν τις δικές τους ερωτήσεις παρά τις απαντήσεις και γιατί; Ζητήστε ιδέες για το τι βοηθά κάποιον να γίνεται καλός ακροατής.

Πείτε στα παιδιά ότι οι καινούριοι τους φίλοι μπορούν τώρα να απαντήσουν στις προηγούμενες ερωτήσεις τους, καθώς και άλλες, καινούριες. Ρωτήστε: «Μπορούμε να ρωτήσουμε κάτι τον Ζογκ/τη Θέα/τη Λίλη;» Αν χρειαστεί, θυμίστε τους τις προηγούμενες ερωτήσεις τους. Παίξτε εσείς τον ρόλο του πρωταγωνιστή και απαντήστε τις ερωτήσεις. Αν προκύψει φιλοσοφικό ερώτημα, τότε ο Ζογκ/η Θέα/η Λίλη μπορούν να πουν: «Αυτό είναι πολύ ενδιαφέρον, και δεν νομίζω ότι υπάρχει μόνο μία απάντηση. Μπορούν να δοθούν πολλές διαφορετικές απαντήσεις. Εσύ τι νομίζεις; Οι άλλοι τι λένε;»

Και για το τέλος...

Παραμένοντας στον ρόλο του χαρακτήρα, αποχαιρετίστε κάθε παιδί ξεχωριστά. Επαινέστε τους για τις ερωτήσεις τους και για την ικανότητά τους να ακούν προσεκτικά τους άλλους. Αν υπάρχει χρόνος, ζητήστε τους να ζωγραφίσουν κάτι που έμαθαν/ανακάλυψαν σήμερα για τον καινούριο τους φίλο ή για κάποιον άλλο.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Μαριονέτες ή παιχνίδια με τους τρεις ήρωες των ιστοριών
- Ραδιόφωνο/CD player και ζωνηρή μουσική
- Κραγιόνια και χαρτί
- Κόλλες και στυλό ή λευκοπίνακα για να σημειώσετε τις ερωτήσεις.

3. Καλλιτεχνική Συνεργασία

Τα παιδιά ξεκινούν κοιτώντας εικόνες ανθρώπων που συνεργάζονται, και προχωρούν στη δημιουργία ενός συνεργατικού καλλιτεχνήματος. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για όλες τις ηλικίες – μπορεί να καταλήξει σε μια απλή δημιουργία ή σε κάτι πιο σύνθετο.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί εφάρμοσαν τη δραστηριότητα στα πλαίσια των μαθημάτων Γεωγραφίας, Τέχνης, Αγωγής Ζωής...

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Να βοηθούν και να εκφράζουν ενδιαφέρον για τους άλλους

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά συνεργάζονται και βιώνουν αισθήματα περηφάνιας και επίτευξης, καθώς το τελικό προϊόν είναι αποτέλεσμα ομαδικής εργασίας. Ενισχύει την ενσυναίσθηση και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ζητήστε εκ των προτέρων απ' τα παιδιά να φέρουν φωτογραφίες από περιοδικά ή αφίσες, που απεικονίζουν ανθρώπους να συνεργάζονται. Αλλιώς μπορείτε να τους παρουσιάσετε εσείς μια δέσμη εικόνων και να τους ζητήσετε να ξεχωρίσουν ποιες θέλουν.

Ζητήστε τους τώρα να επιλέξουν μια εικόνα για να την σχολιάσουν. Συζητήστε κατ' αρχάς την έννοια της σύμπραξης και συνεργασίας. Ενθαρρύνετε τα παιδιά να κάνουν ερωτήσεις για τις εικόνες και να παρατηρήσουν προσεκτικά τι απεικονίζουν. Προσπαθήστε να αναγνωρίσετε σε ποια χώρα διαδραματίζεται.

Τοποθετήστε χρωματιστά αυτοκόλλητα στις αντίστοιχες χώρες του παγκόσμιου άτλαντα.

Σκεφτείτε τι κάνουν οι άνθρωποι σε κάθε φωτογραφία. Γιατί εφαρμόζουν τη συγκεκριμένη δραστηριότητα; Ενθαρρύνετε τα παιδιά να υπολογίσουν τι θα κάνουν στη συνέχεια. Αναζητήστε τη σχέση ανάμεσα στη συγκεκριμένη δραστηριότητα και τη δική σας χώρα, αν η εικόνα είναι παρμένη απ' το εξωτερικό. Μπορούν να σκεφτούν μια παρόμοια δραστηριότητα στη δική τους χώρα;

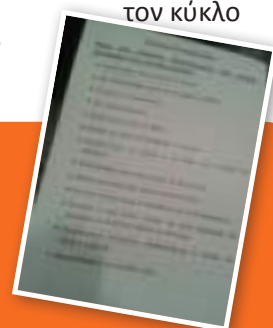
Επιλέξτε μια εικόνα και καλύψτε όλους τους ανθρώπους, εκτός από έναν. Ζητήστε απ' τα παιδιά να σκεφτούν πώς θα ήταν τα πράγματα αν ο συγκεκριμένος άνθρωπος αναγκαζόταν να δουλέψει μόνος του. Εξηγήστε στα παιδιά ότι στη συνέχεια θα συνεργαστούν για να δημιουργήσουν κάτι από κοινού.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Επιλογή 1

Καθίστε σε κύκλο στο πάτωμα με τα υλικά ζωγραφικής/χειροτεχνίας στο κέντρο. Θυμηθείτε μια απ' τις ιστορίες που άρεσε στα παιδιά (Γνωρίζοντας τον Ζογκ, Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα ή Το Πικ-νικ της Λίλης) κι επιλέξτε κάτι που θα ήθελαν να ζωγραφίσουν - ίσως έναν απ' τους πρωταγωνιστές ή κάτι άλλο στο βιβλίο, φτάνει να συμφωνούν όλοι. Μπορείτε να δώσετε στα παιδιά επιλογές προκειμένου να ψηφίσουν. Μετρήστε τις ψήφους και διευκρινίστε τι θα ζωγραφίσουν. Εξηγήστε τους ότι θα ζωγραφίσουν με τη σειρά ένα μικρό μέρος του επιλεγμένου θέματος. Μπορείτε να ακούτε μουσική, και ο αρχηγός να διακόπτει κατά διαστήματα τη μουσική, προκειμένου να επιτρέπει στο επόμενο παιδί να συνεχίσει τη ζωγραφιά. Επαναλάβετε μέχρι να ολοκληρωθεί η ζωγραφιά. Δείξτε τους την τελική εικόνα και συζητήστε τόσο την εμφάνιση του τελικού προϊόντος, όσο και τις προκλήσεις και τα οφέλη της συνεργασίας.

τον κύκλο

«Τα παιδιά που συμμετείχαν σε αυτή τη δραστηριότητα δημιούργησαν έναν κατάλογο με κανόνες συνεργασίας. Έμαθαν τι θα πει σεβασμός, υπομονή και αλληλοβοήθεια». Ευτυχία Νικολάου, Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου, Κύπρος

Επιλογή 2

Δώστε σε κάθε παιδί ένα κομμάτι χαρτί, χρωματιστά μολύβια και πένες με τσόχνη άκρη ή υλικά χειροτεχνίας. Διαλέξτε ένα θέμα για να δημιουργήσετε/ζωγραφίσετε ή διαλέξτε διάφορες επιλογές. Παραδείγματος χάρη, το πρώτο, τέταρτο, έβδομο παιδί μπορούν να κάνουν την αρχή ζωγραφίζοντας τον Ζογκ. Το δεύτερο, πέμπτο, όγδοο παιδί ζωγραφίζουν ένα δέντρο κ.ο.κ. Κάθε παιδί ζωγραφίζει για συγκεκριμένο χρόνο (χρησιμοποιήστε κουδουνίστρα/καμπανούλα ή μουσική όπως στην Επιλογή 1), και δίνει τη ζωγραφιά ή την κατασκευή στον διπλανό του. Συνεχίστε έως ότου όλα τα παιδιά να έχουν συνεισφέρει στη ζωγραφιά. Μοιραστείτε τις τελικές εικόνες/κατασκευές και συζητήστε τα αποτελέσματα/τις εμπειρίες της ομαδικής δουλειάς.

Και για το τέλος...

Θυμηθείτε τις εικόνες απ' τη δραστηριότητα αφόρμησης. Στοχαστείτε τις διαφορές ανάμεσα στο να δουλεύεις μόνος και μαζί με άλλους. Κάποια καθήκοντα εκπληρώνονται καλύτερα ατομικά ή σε μικρές ομάδες – ενώ κάποια άλλα απαιτούν μεγαλύτερες ομάδες ανθρώπων. Ποια είναι τα οφέλη της ομαδικής δουλειάς (π.χ. περισσότερες ιδέες, διαφορετικά ταλέντα και τεχνοτροπίες, διασκέδαση); Και ποιες οι προκλήσεις (π.χ. πιθανότητα σύγκρουσης, αίσθηση ότι υστερείς, διαφορετικές τεχνοτροπίες); Και τι είδους δεξιότητες χρειάζεσαι για να αποδώσεις καλά (υπομονή, προσεκτική ακρόαση, ανοχή, ενθάρρυνση κτλ);

«Χρησιμοποιήσαμε τη συγκεκριμένη δραστηριότητα για να εισαγάγουμε την έννοια της φιλίας και της συνεργασίας. Εξηγήσαμε ότι ο Ζογκ, το Αγόρι και το Ποντίκι, αν και ανήκουν σε διαφορετικά είδη, κατάφεραν να υπερβούν τις δυσκολίες, να γίνουν φίλοι και να συνεργαστούν ως ομάδα». Προδρόμα Κλεάνθους, Β' Δημοσίου Νηπιαγωγείο Γεροσκήπου, Κύπρος

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Εικόνες, φωτογραφίες και αφίσες ανθρώπων που δουλεύουν μαζί
- Παγκόσμιος άτλαντας
- Υλικά ζωγραφικής (κραγιόνια, πένες με τσόχνη άκρη, μπογιές, χρωματιστά μολύβια κ.α.)
- Ή υλικά χειροτεχνίας για κατασκευές
- 1 μεγάλο χαρτόνι ή αρκετά φύλλα χαρτιού για κάθε παιδί (για την Επιλογή 2)
- CD με μουσική (προαιρετικά) ή κουδουνίστρα/καμπανούλα ή κόρνα ποδηλάτου

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Ίσως σας βολεύει να καταγράψετε μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών που θα διέπουν την ομαδική εργασία στην τάξη – κάτι σαν δέσμευση για συνεργασία.

4. Καλωσορίζουμε τον Ζογκ στο σχολείο μας

Τα παιδιά καλωσορίζουν τον Ζογκ, που επισκέπτεται το σχολείο τους από τον πλανήτη Ζάργκοτ. Συστήνοντας και ξεναγώντας τον, εκφράζουν τις απόψεις τους για το άμεσο περιβάλλον τους. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για ηλικίες 3-5. Εμπλουτισμένη με περισσότερες λεπτομέρειες, γίνεται κατάλληλη για μεγαλύτερα παιδιά.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί εφάρμοσαν τη δραστηριότητα αυτή για να καλωσορίσουν παιδιά που τώρα ήρθαν στο σχολείο, καθώς και για να παρουσιάσουν περιγραφές του σχολείου.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Ικανότητα έκφρασης του πώς αντιλαμβάνονται μια ιστορία ή δραστηριότητα (άφιξη του Ζογκ) σε σχέση με δικές τους εμπειρίες.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά αποκτούν μεγαλύτερη επίγνωση του σχολικού περιβάλλοντος και των ρόλων που εμπεριέχει. Αυτό ενισχύει την αυτογνωσία, την ενσυναίσθηση και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ξεκινήστε λέγοντας στα παιδιά ότι περιμένουν έναν επισκέπτη. Δείτε αν μπορούν να μαντέψουν ποιος είναι! Συστήστε τους τον Ζογκ χρησιμοποιώντας τη μαριονέτα ή διαβάζοντας την ιστορία «Γνωρίζοντας τον Ζογκ».

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Συζητήστε με τα παιδιά τι θα ενδιέφερε τον Ζογκ να δει. Δημιουργήστε ένα πλάνο με όσα θέλουν να του δείξουν μέσα στην ίδια την τάξη αλλά και γενικότερα στο σχολείο τους. Ενθαρρύνετέ τα να σκεφτούν ανάλογες περιπτώσεις, όταν τα ίδια πήγαν κάπου για πρώτη φορά – ίσως την πρώτη μέρα στο σχολείο ή σε μια καινούρια λέσχη. Τι τα βοήθησε να αισθανθούν άνετα;

Σημειώστε όλα τα μέρη και τα πράγματα στην τάξη ή στο σχολείο, που θα ενδιέφεραν τον Ζογκ κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του π.χ. τουαλέτες, τραπεζαρία, χώρος παιχνιδιών.

Έπειτα σκεφτείτε ποιους ανθρώπους θα ήθελε να γνωρίσει ο Ζογκ – ίσως τους επιτηρητές, τον τροχονόμο στη διάβαση πεζών, τις καθαρίστριες, τις βοηθούς, δασκάλους, γραμματειακό προσωπικό. Έπειτα, με τη σειρά, τα παιδιά συστήνουν τον Ζογκ σε διάφορους ανθρώπους εντός του σχολείου, βγάζουν φωτογραφίες και κάνουν ερωτήσεις ή παίρνουν σημειώσεις για τον ρόλο του καθενός.

Και για το τέλος ...

Συγκεντρώστε όλες τις πληροφορίες που έχουν βρει τα παιδιά. Συζητήστε τις ή δημιουργήστε μια συνοπτική παρουσίαση. Πώς ένιωσαν όταν ξεναγούσαν έναν ξένο στο σχολείο τους; Αισθάνθηκαν περήφανοι; Πιστεύουν ότι και ο Ζογκ πέρασε καλά; Μήπως εντόπισαν κάποια καινούρια πράγματα για το σχολείο τους, κοιτώντας μέσα απ' τα μάτια του Ζογκ; Υπάρχουν κάποιες πτυχές του σχολείου που θα ήθελαν να αλλάξουν;

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Μαριονέτα/παιχνίδι Ζογκ
- «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» (βιβλίο)
- Ψηφιακές κάμερες

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Ίσως θα μπορούσε να γραφτεί άρθρο για τη σχολική εφημερίδα ή να προσκαλέσετε το σχολικό συμβούλιο ή τους Εφόρους να έρθουν για να μοιραστείτε μαζί τους τι ανακαλύψατε, ειδικά τομείς που τα παιδιά θα ήθελαν να αλλάξουν ή ιδέες βελτίωσης.

5. Είμαι ξεχωριστός

Αυτή η δραστηριότητα, όπου όλοι κάθονται σε κύκλο, συστήνει τα παιδιά στον εξωγήινο Ζογκ, εξετάζοντας ομοιότητες και διαφορές, ενθαρρύνοντάς τα να σκεφτούν ότι είμαστε όλοι διαφορετικοί μεταξύ μας. Είναι κατάλληλη για προσχολικές ηλικίες, προσαρμόζεται όμως και για μεγαλύτερα παιδιά.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή έχει χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτικούς για να ενισχύσει τις προσωπικές, κοινωνικές και συναισθηματικές πτυχές της μάθησης, και ως εργαλείο αλληλογνωριμίας στις περιπτώσεις νεοφερμένων παιδιών.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στη διαφορά και την ποικιλομορφία.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά αποκτούν συναίσθηση του εαυτού τους και των άλλων, και αναπτύσσουν μια αίσθηση αυτοεκτίμησης που ενισχύει την αυτογνωσία, τη διαχείριση των συναισθημάτων και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Συστήστε τον Ζογκ – ίσως χρειαστεί να διαβάσετε ή να τους θυμίσετε το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Περιγράψτε την όψη του και τονίστε ότι στον πλανήτη Ζογκ όλοι έχουν την ίδια όψη.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Καθίστε σε κύκλο και παρουσιάστε το κουτί με τον καθρέφτη. Πρόκειται για κάτι απλό – ένα κουτί με καθρέφτη στον πάτο – αν όμως θέλετε να εντείνετε τις προσδοκίες των παιδιών, μπορείτε να διακοσμήσετε το κουτί με μπιχλιμπίδια! Εξηγήστε ότι στο κουτί βρίσκεται κάτι πολύ ξεχωριστό και ότι όλοι θα έχουν την ευκαιρία να το δουν. Καθώς το κουτί περνά από χέρι σε χέρι, τα παιδιά βλέπουν μέσα τον εαυτό τους. Χρησιμοποιήστε το ως έναυσμα για να συζητήσετε ομοιότητες και διαφορές ανάμεσά τους. Δώστε σε κάθε παιδί ένα άδειο τετράδιο. Στο εξώφυλλο μπορούν να ζωγραφίσουν το πορτρέτο τους, και μέσα να γράψουν αυτά που τους αρέσουν πάνω τους.

Και για το τέλος...

Στις επόμενες μέρες ή βδομάδες γυρίστε πίσω στα τετράδια και ενθαρρύνετε τα παιδιά να γράψουν στο δικό τους τετράδιο κάτι ξεχωριστό για καθέναν απ' τους συμμαθητές τους.

Υλικά που θα χρειαστείτε

• Κουτί με καθρέφτη • Άδεια τετράδια • Υλικά ζωγραφικής • Παιχνίδι ή μαριονέτα Ζογκ • «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» (βιβλίο) • Μπιχλιμπίδια και κόλλα για το κουτί

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Μπορείτε να δώσετε στα παιδιά υλικά για να δημιουργήσουν το δικό τους κουτί-καθρέφτη, ίσως ως δώρο που μπορούν να μοιραστούν με τους δικούς τους. Μπορεί να χρησιμοποιήσετε ένα απλό κουτί με ασημόχαρτο ή καθρέφτη μέσα, το οποίο κάθε παιδί θα διακοσμήσει όπως θέλει. Με αυτό τον τρόπο, τα παιδιά ενθαρρύνονται να συζητήσουν παρόμοια θέματα με την οικογένειά τους.

«Είναι κάτι που πραγματικά απολαμβάνουν, και χτίζει μια αίσθηση εκτίμησης του εαυτού τους και των άλλων». Εκπαιδευτικός, Kingmoor St Oswalds, Ivegill, Κούμπρια, Η.Β.

6. Στοιβάζουμε χέρια

Αυτό το παιχνίδι με τα χέρια, βασισμένο στην έκδοση “Growing Marigolds” του WEDG, δεν χρειάζεται υλικά και, για τα μικρότερα παιδιά, αποτελεί μια διασκεδαστική εισαγωγή στις έννοιες της ομοιότητας και της διαφοράς.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί έχουν χρησιμοποιήσει τη δραστηριότητα αυτή για να ενισχύσουν τη συνοχή της τάξης.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Να εκφράσουν επίγνωση των άλλων, των ομοιοτήτων και διαφορών σε σχέση με τους εαυτούς τους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά ενθαρρύνονται να στοχαστούν ομοιότητες και διαφορές, και μαθαίνουν να απολαμβάνουν πιο φυσικά παιχνίδια. Συντείνει στην αυτογνωσία και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ρωτήστε τα παιδιά τι παιχνίδια παίζουν – μεταξύ τους, στο σπίτι, σε ειδικές περιστάσεις. Σημειώστε μια σειρά από παιχνίδια και δείτε αν παίζουν όλοι τα ίδια παιχνίδια ή αν κάποια τα παίζει μόνο ένα παιδί.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των πέντε. Καθίστε σε μικρούς κύκλους. Σε κάθε ομάδα, ένα παιδί ακουμπά κάτω το χέρι του, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά προσθέτουν σταδιακά τα δικά τους χέρια από πάνω, δημιουργώντας μια στοίβα. Το πρώτο παιδί ακουμπά το δεύτερό του χέρι στη στοίβα, και τα υπόλοιπα ακολουθούν έως ότου δημιουργηθεί μια ψηλή στοίβα με όλα τα χέρια. Αφού ολοκληρωθεί η στοίβα, το παιδί που έχει το χέρι του στο πάτωμα, το αποσύρει και το ακουμπά στην κορφή. Αυτό επαναλαμβάνεται όλο και πιο γρήγορα, προσέχοντας να μην καταρρεύσει η στοίβα. Όταν κάποια στιγμή θα καταρρεύσει, σκάνε όλοι στα γέλια! Κάθε ομάδα μπορεί να επαναλάβει τη δραστηριότητα πολλές φορές, εξασκώντας ό,τι χρειάζεται για να πετύχει: συνεργασία κι επικοινωνία. Μπορείτε να δώσετε στα παιδιά την ευκαιρία να ζωγραφίσουν ή να βάψουν τα χέρια τους, χρησιμοποιώντας αποτυπώματα παλάμης ή ένα λεπτομερές σχέδιο, απομονώνοντας ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ή ζωγραφιές που ταιριάζουν με το χρώμα του δέρματός τους. Στο τέλος δημιουργείται μια θαυμάσια κατασκευή που αναδεικνύει τη διαφορετικότητα και την ομοιότητα μέσα στην τάξη.

«Μέσα απ’ αυτό το παιχνίδι, τα παιδιά καταλαβαίνουν την παγκόσμια διάσταση ορισμένων παιχνιδιών – δεν χρειάζεται καμία γλώσσα, κανένα υλικό. Ήταν ψυχαγωγική δραστηριότητα για τα παιδιά.»

Ιωάννα Παπαντωνίου, Έλενα Αριστείδου, Πέρσα Πέτρου, Παντελίτσα Ζένιου, Η’ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού, Κύπρος

Και για το τέλος...

Ρωτήστε τα παιδιά αν τους άρεσε το παιχνίδι. Τι ακριβώς τους άρεσε; Τι έπρεπε να κάνουν για να συνεχιστεί το παιχνίδι; Γιατί κατέρρευσε;

Τελειώστε τη συνεδρία με μια συζήτηση για τα χέρια τους. Ήταν ίδια όλα τα χέρια; Υπάρχουν διαφορές, π.χ. στο μέγεθος, στο σχήμα των δαχτύλων και των αντιχειρίων; Στο χρώμα του δέρματος; Στα νύχια; Εξηγήστε τους ότι κάθε χέρι είναι μοναδικό, καθώς τα αποτυπώματα κάθε ανθρώπου δεν ταιριάζουν με κανενός άλλου!

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Παιδιά!
- Υλικά ζωγραφικής/βαψίματος (προαιρετικά)

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Συμβουλευτείτε το βιβλίο “Ebele’s Favourite – a book of African games”, για άλλα παιχνίδια.

<http://www.abebooks.co.uk/book-search/title/ebele%27s-favourite-a-book-of-african-games/author/onnyefulu-ifeoma/>

7. Εξερευνώ τη γειτονιά μου με τον Ζογκ

Η δραστηριότητα αυτή συστήνει στα παιδιά τον Ζογκ, που μας επισκέπτεται απ' τον πλανήτη Ζάργκοτ, και ξεκινά με την ανάγνωση του αφηγήματος «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Τα παιδιά κινούν για ένα πραγματικό ή φανταστικό ταξίδι, με στόχο να ξεναγήσουν τον Ζογκ στη γειτονιά τους, κι έπειτα συζητούν για το πώς αισθάνονται για τον χώρο όπου ζουν, δημιουργώντας συνάμα μια οπτική αναπαράσταση ή χάρτη της περιοχής. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για όλες τις ηλικίες – το ταξίδι, η συζήτηση και ο «χάρτης» προσαρμόζονται ανάλογα σε ηλικίες μεταξύ 3-8.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή έχει χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτικούς για να ενισχύσει τη μάθηση στον τομέα των εικαστικών τεχνών, της εκπαίδευσης στο ύπαιθρο, των δεξιοτήτων χαρτογράφησης, της γλώσσας και πολλών άλλων.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Να καταλάβουν ότι είμαστε όλοι μέρος του περιβάλλοντος και οι ενέργειές μας έχουν αντίκτυπο πάνω του.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά αποκτούν μεγαλύτερη επίγνωση του περιβάλλοντος χώρου και της θέσης τους στον κόσμο, κάτι που συντείνει στην αυτογνωσία και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ξεκινήστε διαβάζοντας την ιστορία «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Στις σελίδες 10-11, επικεντρωθείτε στους δύο χάρτες – τον χάρτη του Ζογκ για τη γειτονιά του και τον χάρτη του Αγοριού για τη γειτονιά του. Ζητήστε απ' τα παιδιά να εντοπίσουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που θυμούνται απ' την ιστορία. Αν υπάρχει δυνατότητα, δείξτε ένα χάρτη της χώρας σας και της περιοχής σας.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Εξηγήστε στα παιδιά ότι θα πάνε εκδρομή γύρω απ' τη γειτονιά τους ή στους χώρους του σχολείου τους. Πώς θα ταξιδέψουν; Με αμάξι; Με τα πόδια; Με ποδήλατο; Με διαστημόπλοιο; Δώστε το έναυσμα για μια συζήτηση πάνω στα κατάλληλα μέσα μεταφοράς – τι είναι καλό και τι όχι και τόσο καλό για κάθε μέθοδο; Ποιο είναι το πιο απολαυστικό; Το καλύτερο για το περιβάλλον; Το πιο συναρπαστικό; Το πιο κοινωνικό; Τα παιδιά πώς προτιμούν να ταξιδεύουν και γιατί;

Τώρα ζητήστε τους να υποθέσουν ότι θα ξεναγούσαν τον Ζογκ στη γειτονιά (ή στους χώρους του σχολείου τους). Τι θα ήθελαν να του δείξουν; Τι μπορεί να τον ενδιαφέρει; Καταρτίστε έναν κατάλογο με αξιοθέατα και χώρους που θα θέλατε να επισκεφτείτε μαζί του.

Η εκδρομή μπορεί να είναι πραγματική ή εικονική. Αν είναι εικονική, χρησιμοποιήστε έναν χάρτη και φωτογραφίες. Προσποιηθείτε ότι βγαίνετε απ' την πόρτα και ακολουθείτε τη διαδρομή για τα αξιοθέατα. Μπορεί να περπατάτε γύρω απ' την τάξη «κοιτώντας» διάφορα πράγματα καθοδόν και σταματώντας για να ανακαλέσετε τη θέα (είτε απ' τη μνήμη σας είτε απ' τις φωτογραφίες που έχετε).

«Ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία για να δουν τα παιδιά τη γειτονιά τους από μια διαφορετική οπτική γωνία, μέσα απ' την προοπτική ενός επισκέπτη».

Άντρια Σταύρου, Νηπιαγωγείο «Το Πρώτο Βήμα», Κύπρος

Αν η εκδρομή είναι πραγματική, τα παιδιά μπορούν να βγάλουν καθοδόν φωτογραφίες του χώρου που τους περιβάλλει, ή να σταματούν για να τον ζωγραφίσουν – ίσως ενσωματώνοντας και μια φωτογραφία του Ζογκ στα οικεία μέρη.

Κατά τη διάρκεια της εκδρομής, ξεκινήστε τη συζήτηση με ερωτήσεις όπως: Τι θα έλεγε ο Ζογκ γι' αυτό; Πείτε του τι γίνεται εδώ. Περιγράψτε τη γειτονιά μας – είναι πυκνοκατοικημένη; Υπάρχουν δέντρα ή πολυκατοικίες; Είναι ήσυχη ή θορυβώδης; Πολύχρωμη ή μουντή; Μένει πάντα η ίδια ή αλλάζει με τον καιρό; (π.χ. διαχρονικά, αναλόγως του αν είναι καθημερινή ή σαββατοκύριακο, ή με κάθε εποχή.)

Όταν γυρίσετε, ενθαρρύνετε τα παιδιά να δουν τις φωτογραφίες του καθενός. Ζωγραφίστε από κοινού έναν μεγάλο χάρτη της περιοχής, που θα περιλαμβάνει τα μέρη που έδειξαν στον Ζογκ, με τις φωτογραφίες που έβγαλαν ή τις εικόνες που ζωγράρισαν.

Και για το τέλος...

Συγκεντρωθείτε γύρω απ' τον χάρη για να συζητήσετε:

- Τι τους αρέσει/δεν τους αρέσει στη γειτονιά τους; Γιατί; Πώς μπορεί να βελτιωθεί;
- Αισθάνονται όλοι το ίδιο για τη γειτονιά τους;

Υλικά που θα χρειαστείτε

- «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» (βιβλίο)
- Παιχνίδι ή μαριονέτα Ζογκ
- Χάρτης της χώρας
- Φωτογραφίες της γειτονιάς σας
- Φωτογραφικές ή τετράδιο και χρωματιστά μολύβια
- Κόλλα και μεγάλο χαρτόνι ή ένα μεγάλο χάρτη της γειτονιάς

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Ζητήστε απ' τα παιδιά να φανταστούν ότι είναι ο Ζογκ, κι ότι μόλις γύρισαν από ξενάγηση στη γειτονιά. Ζητήστε τους να γράψουν μια καρτ-ποστάλ ή μια επιστολή στους φίλους τους, στον πλανήτη Ζάργκοτ, σχετικά με την επίσκεψή τους. Τι θα έλεγαν; Ποιες φωτογραφίες θα έστελναν; Δημιουργήστε μια παρουσίαση με τις κάρτες γύρω απ' τον χάρτη και τις φωτογραφίες/εικόνες της γειτονιάς.

«Τα παιδιά μπορούν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να διευρύνουν τους ορίζοντές τους. Μαθαίνουν πώς να σκέφτονται πέρα από τα στενά όρια του περιβάλλοντος τους και να εκφράσουν ανησυχία για ένα παγκόσμιο φαινόμενο». Ευτυχία Νικολάου, Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου, Λεμεσός

8. Ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα

Η δραστηριότητα αυτή μεταφέρει τα παιδιά σε ένα ταξίδι με τον Ζογκ ή τη Θέα, όπου θα μάθουν για διαφορετικές χώρες και κουλτούρες. Είναι κατάλληλη για όλες τις ηλικίες – το ταξίδι, η συζήτηση και ο «χάρτης» προσαρμόζονται ανάλογα σε ηλικίες μεταξύ 3-8.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή έχει χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτικούς για να ενισχύσει τη μάθηση στον τομέα των εικαστικών τεχνών, της διδασκαλίας κοινωνικών δεξιοτήτων/δεξιότητων ζωής, της Γεωγραφίας, των Μαθηματικών, της Φυσικής Αγωγής, Γλώσσας και πολλών άλλων.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Να αρχίσουν να αποκτούν αίσθηση των δεσμών τους με τον ευρύτερο κόσμο, καθώς και ανάμεσα σε ανθρώπους και τόπους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά αποκτούν αυτοπεποίθηση ως προς τις μετακινήσεις και τις καθημερινές δεξιότητες, κάτι που τα βοηθά να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους, να χτίσουν την ενσυναίσθηση και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Υπάρχουν δύο επιλογές με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα – ένα ταξίδι 1) με τον Ζογκ ή 2) με τη Θέα.

1) Διαβάστε στα παιδιά την ιστορία «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Εξηγήστε ότι θα πάτε όλοι ένα ταξίδι με τον Ζογκ σε μια άλλη χώρα, όπως ακριβώς έκαναν ο Ζογκ, το Αγόρι και το Ποντίκι όταν ανέβηκαν στο διαστημόπλοιο του Ζογκ και προσγειώθηκαν σε μια άλλη χώρα.

2) Διαβάστε την ιστορία «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» κι εξηγήστε στα παιδιά ότι θα ταξιδέψουν σε μια φυτεία κακάο, όπως ακριβώς έκανε η Θέα.

Βασικές μαθησιακές δραστηριότητες

1) Ζητήστε απ' τα παιδιά να επιβιβαστούν στο διαστημόπλοιο και να φανταστούν ότι προσγειώνονται όλοι μαζί στο ίδιο μέρος, π.χ. στο γήπεδο του σχολείου, στην παιχνοδόπουλη, στο πάρκο ή σε άλλη τοποθεσία που τους είναι οικεία. Προσκαλέστε τα να περιγράψουν το μέρος όπου έχουν προσγειωθεί. Πώς είναι αυτό το μέρος; Υπάρχουν καθόλου άνθρωποι; Αν υπάρχουν κτίρια, πώς είναι; Υπάρχουν φυτά; Είναι ήσυχο/θορυβώδες; Πολύχρωμο/μουντό; Τι μπορείς να κάνεις εκεί;

Ενθαρρύνετέ τα να συζητήσουν τι τους αρέσει/δεν τους αρέσει σ' αυτό το μέρος, και γιατί. Πώς θα μπορούσε να γίνει καλύτερο; Αισθάνονται όλοι το ίδιο γι' αυτό το μέρος;

Αφού επισκεφτείτε ένα οικείο μέρος, η δραστηριότητα μπορεί να επαναληφθεί και να «προσγειωθείτε» σε μια άλλη χώρα, την οποία θα εξερευνήσετε. Μπορεί κάθε βδομάδα να επισκέπτεστε και διαφορετική χώρα! Τα παιδιά μπορούν εκ των προτέρων να διερευνήσουν στοιχεία και εικόνες της χώρας, ή ο εκπαιδευτικός να προμηθεύσει τα υλικά αυτά. Καθodόν θα μάθετε για τις μεταφορές, τα διαφορετικά κλίματα και φεστιβάλ – οι δυνατότητες είναι αμέτρητες! Τα παιδιά μπορούν να επιλέξουν ποιο μέρος θα επισκεφτούν στη συνέχεια – ίσως έναν τόπο με τον οποίο έχουν δεσμούς και θα μπορούσαν να προσκομίσουν πληροφορίες ή φωτογραφίες. Μπορείτε επίσης να συνδυάσετε τη δραστηριότητα αυτή με πληροφορίες για τα ταξίδια και τα διάφορα είδη μεταφοράς – ή και να ρωτήσετε τα ίδια τα παιδιά ποια μεταφορικά είδη προτιμούν.

2) Χρησιμοποιώντας έναν μεγάλο χάρτη και ορισμένες πληροφορίες, προετοιμάστε τα παιδιά για ένα ταξίδι με τη Θέα στην Μπελίσε, όπου θα επισκεφτείτε μια φυτεία κακάο.

Συζητήστε τα μέσα μεταφοράς που θα χρειαστούν, και πού μπορούν να μείνουν. Προσπονηθείτε ότι ταξιδεύετε (πετώντας στην τάξη με τεντωμένα μπράτσα σαν αεροπλάνα!) Σημειώστε κάθε στάδιο του ταξιδιού στον παγκόσμιο χάρτη, με νήμα ή χρωματιστή ταινία και πινέζες ή φωτογραφίες.

Έπειτα συζητήστε μαζί τους τι θα χρειαστεί να πάρουν μαζί τους στο ταξίδι. Μπορείτε να κατασκευάσετε μόνοι

σας τα εφόδια...

- Ρούχα, τρόφιμα κτλ. Φτιάξτε εικόνες ή γράψετε τα ονόματα των ρούχων και τροφίμων
- Κατασκευάστε βαλίτσες/τσάντες από παλιές κούτες και νήμα
- Δημιουργήστε αεροπορικά ή ατμοπλοϊκά εισιτήρια
- Διαβατήρια με φωτογραφίες
- Χαρτονομίσματα/πιστωτικές κάρτες για να αγοράσετε εισιτήρια, τρόφιμα, ρούχα, βενζίνη για το φορτηγό κ.α. Μπορείτε να αναπαραστήσετε τη σκηνή, π.χ. γεμίζοντας το φορτηγό με βενζίνη ή διανυκτερεύοντας σε ξενοδοχείο.

Καθοδόν, μιλήστε για το ταξίδι. Τι βλέπουν; Μπορούν να ζωγραφίσουν εικόνες από διάφορα μέρη που συναντούν. Μόλις φτάσετε, γνωρίστε τους καλλιεργητές κακάο. Τι θα τους ρωτούσατε; Για παράδειγμα: Πώς ζείτε; Ποιες είναι οι ομοιότητες και ποιες οι διαφορές με τη δική σας ζωή; Τα παιδιά σας πηγαίνουν στο σχολείο; Μπορείτε να τους αναφέρετε την ενότητα «Μια Μέρα στη Ζωή του Άλβαρο Ποπ», καλλιεργητή κακάο Δίκαιου Εμπορίου από την Μπελίσε. (http://worldfromourdoorstep.com/images/pdf/DayInLife/Cocoa_farmer.pdf) Ρωτήστε τα παιδιά τι σουβενίρ θα ήθελαν να πάρουν μαζί τους.

Γύρω απ' το χάρτη, δημιουργήστε μια κατασκευή με όσα χρειάστηκαν να πάρουν μαζί τους, ζωγραφιές ή κατασκευές με ό,τι τους άρεσε.

«Συσχετίσαμε αυτή τη δραστηριότητα με την ιστορία του «Μικρού Πρίγκιπα», που επίσης κατάγεται από άλλον πλανήτη. Ο Ζογκ και ο Μικρός Πρίγκιπας έγιναν φίλοι, κι έτσι επιβιβαστήκαμε όλοι μαζί στο διαστημόπλοιο του Ζογκ για να επισκεφτούμε τους πλανήτες μας... τη Γη, τον Ζάργκοτ και τον Αστεροειδή 325». Ευτυχ

Νικολάου, Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου, Κύπρος

Και για το τέλος...

Όταν τα παιδιά «επιστρέψουν» απ' το ταξίδι τους, ενθαρρύνετέ τα να γράψουν ένα ευχαριστήριο γράμμα σε κάποιον που συνάντησαν καθοδόν. Για τα μικρότερα παιδιά, ηχογραφήστε τα να λένε «ευχαριστώ» ή γράψτε τα λόγια τους σε ένα συννεφάκι πλάι στη φωτογραφία τους.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» ή «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» (βιβλία)
- Χρησιμοποιημένα υλικά, όπως κουτιά, εφημερίδες
- Παγκόσμιος χάρτης, ταινία και πινέζες
- Ιδέες!

Δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της Αλληλοσύνδεσης

1. Δεσμοί με την κοινότητα

Σχεδιασμένη για ηλικίες 5-8 ετών, η συγκεκριμένη δραστηριότητα περιλαμβάνει τη συμμετοχή των οικογενειών στην εξερεύνηση των εντόπιων συσχετισμών εντός της κοινότητάς τους, καθώς και στη δημιουργία σχετικής κατασκευής και παρουσίασης με θέμα τους οικογενειακούς δεσμούς.

2. Δημιουργούμε με τον Ζογκ

Αυτή η σειρά δραστηριοτήτων μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο διαφόρων μαθημάτων – η κάθε μία περιλαμβάνει τη συνεργασία των παιδιών σε δημιουργικές δραστηριότητες, από το πλάσιμο ομοιωμάτων μέχρι τη δημιουργία χάρτινων διακοσμητικών, κατά τη διάρκεια των οποίων αναλογίζονται τι θα πει συνεργατική προσέγγιση. Κατάλληλο για ηλικίες 5-8 ετών.

3. Πρόσωπα του κόσμου

Σε αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά βλέπουν φωτογραφίες άλλων παιδιών απ' όλο τον κόσμο και συζητούν για τις μετακινήσεις ανθρώπων και τους συσχετισμούς μεταξύ ανθρώπων και τόπων.

4. Το παιχνίδι του Κιμ – τι λείπει;

Αυτή η εκδοχή του παραδοσιακού παιχνιδιού περιλαμβάνει την παρουσίαση τεχνουργημάτων από όλο τον κόσμο και παροτρύνει τα παιδιά να τα παρατηρήσουν προσεκτικά. Τα μικρά παιδιά, από τριών ετών, το διασκεδάζουν, ενώ για τα μεγαλύτερα παιδιά μπορείτε να ανεβάσετε κάπως τον βαθμό δυσκολίας!

5. Από πού προέρχεται το φαγητό;

Παρατηρώντας μία γκάμα συσκευασιών και φωτογραφίες φαγητών, τα παιδιά ανακαλύπτουν ότι τα τρόφιμα προέρχονται απ' όλο τον κόσμο αλλά μπορεί να είναι και τοπικής παραγωγής. Αναγνωρίζουν τις χώρες προέλευσής τους στον χάρτη και εκφράζουν τις απόψεις τους για διάφορα φαγητά.

6. Ψωμιά απ' όλο τον κόσμο

Μαθαίνοντας για τα ψωμιά απ' όλο τον κόσμο, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να διερευνήσουν διάφορες παραδόσεις – και να φτιάξουν και να γευτούν νόστιμα ψωμιά! Για όλες τις ηλικίες.

7. Τι έχουμε σήμερα για πρόγευμα;

Ξεκινώντας με τη δημιουργία του δικού τους προγεύματος, κι έπειτα βλέποντας προγεύματα απ' όλο τον κόσμο, τα παιδιά στοχάζονται ομοιότητες και διαφορές, καθώς και τις διατροφικές ανισότητες. Προσφέρεται για ηλικίες 3-8 ετών.

8. Με τους πολλούς, ο κόπος λιγοστεύει!

Αυτή η δραστηριότητα αναπτύχθηκε στη Βουλγαρία, χρησιμοποιώντας την παρασκευή ενός βάζου με καλοκαιρινό τουρσί ως ερέθισμα για να εξερευνήσουν τα παιδιά από πού προέρχεται το φαγητό, με την ικανοποίηση και τα οφέλη που συνεπάγεται η αξιοποίηση τοπικών, σπιτικών προϊόντων. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη βουλγαρική συνταγή ή να την προσαρμόσετε σε ένα εντόπιο εποχικό έδεσμα – π.χ. παρασκευή σιροπιού από ζαμπούκο στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Μάιο.

1 Δεσμοί με την Κοινότητα

Σχεδιασμένη για ηλικίες 5-8 ετών, η συγκεκριμένη δραστηριότητα περιλαμβάνει τη συμμετοχή των οικογενειών στην εξερεύνηση των εντόπιων συσχετισμών εντός της κοινότητάς τους, καθώς και στη δημιουργία σχετικής κατασκευής και παρουσίασης με θέμα τους οικογενειακούς δεσμούς.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα υποστηρίζει τη μάθηση ανάγνωσης, γραφής και επικοινωνίας, ιδιαίτερα με την εξάσκηση στον προφορικό λόγο και στις δεξιότητες ακρόασης.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αρχίζουν να αποκτούν μία αίσθηση των δεσμών τους με τον κόσμο εν γένει, καθώς και των δεσμών μεταξύ άλλων ανθρώπων και τόπων. Αποκτούν ενδιαφέρον, ενσυναίσθηση και ευαισθησία για τους άλλους τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά ευαισθητοποιούνται τόσο για τον εαυτό τους όσο και για την κοινότητά τους, και αυτό τα βοηθάει στην απόκτηση αυτογνωσίας και κοινωνικών δεξιοτήτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Προσκαλέστε τους γονείς να συμμετάσχουν, ίσως στα πλαίσια ενός πρωινού με τίτλο «Παίζουμε Μαζί». Τα παιδιά κάθονται με τους γονείς τους σε έναν μεγάλο κύκλο. Ως προκαταρκτική δραστηριότητα, διατυπώστε μία σειρά ερωτήσεων και ζητήστε από τους γονείς και τα παιδιά να απαντούν σε κάθε ερώτηση είτε με το να σηκώνονται όρθιοι και να τεντώνουν ψηλά τα χέρια (ναι, πολύ!), να σηκώνονται όρθιοι (λίγο, ή μερικά), ή να σκύβουν και να αγγίζουν το πάτωμα (όχι, καθόλου).

- Τρώτε σοκολάτα;
- Έχετε επισκεφθεί ποτέ αγρόκτημα;
- Αγοράζετε τα τρόφιμά σας από υπεραγορά;
- Τρώτε λουκάνικα (χορτοφαγικά ή με κρέας);
- Κάνετε κατασκευές με εντόπια ξυλεία;
- Κατέχετε κάτι που είναι φτιαγμένο από εντόπιο βαμβάκι;
- Καλλιεργείτε μόνοι τα τρόφιμά σας;
- Κάνετε ανακύκλωση;
- Αναλογίζεστε από πού προέρχονται τα αγαθά;
- Χαμογελάτε;

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Αρχίστε διαβάζοντας μαζί το βιβλίο «Το Πικ-νικ της Λίλης». Μπορείτε να προσκαλέσετε εθελοντές να διαβάσουν από μία σελίδα. Ξεκινήστε τη συζήτηση γύρω απ' το τι ανακάλυψε η Λίλη για τους ανθρώπους στην κοινότητά της, χρησιμοποιώντας ως έναυσμα ερωτήσεις όπως:

- Τι πιστεύετε για τους νέους φίλους της Λίλης;
- Τρώτε μέλι/ψωμί/τυρί, κ.λπ.;
- Από πού αγοράζετε τα τρόφιμα που καταναλώνετε; Ποιος ψωνίζει στο σπίτι σας;
- Ξέρετε από πού προέρχονται, πώς καταλήγουν στην αγορά;
- Μπορείτε να αγοράσετε όλα όσα χρειάζεστε τοπικά, ή χρειάζεται να διανύετε αποστάσεις για να βρείτε κάποια απ' αυτά; Ποια βρίσκετε τοπικά και για ποια διανύετε αποστάσεις;
- Το θεωρείτε σωστό που ο πατέρας της Λίλης της έδωσε λεφτά για να αγοράσει τα πράγματα που ήθελε για το πικ-νικ; Πώς πιστεύετε ότι κατέληξαν στη συγκεκριμένη τιμή;

Καλέστε τα παιδιά να προσέλθουν στο κέντρο του κύκλου και να πάρουν ένα αντικείμενο από μία σακούλα γεμάτη με διάφορα πράγματα. Ζητήστε τους να δείξουν και να ονοματίσουν το αντικείμενο στην υπόλοιπη ομάδα. Έπειτα, να δώσουν το αντικείμενο στους γονείς τους. Μαζί ανακαλύπτουν από πού προέρχεται, αναζητώντας στοιχεία. Στοιχίστε τα ανάλογα με την απόσταση που διένυσε το κάθε αντικείμενο για να φτάσει σήμερα εδώ. Παρατρύνετε τους συμμετέχοντες να παρατηρήσουν τα υπόλοιπα αντικείμενα και πού είναι τοποθετημένα.

- Όσο το επιτρέπει ο χρόνος, βολιδοσκοπήστε με ερωτήσεις όπως:
- Γιατί πιστεύετε ότι έχω επιλέξει τα συγκεκριμένα αντικείμενα;
- Τι είναι σημαντικό για εσάς κατά την επιλογή των τροφίμων/προϊόντων που πρόκειται να αγοράσετε;
- Από πού αγοράζετε τα περισσότερα τρόφιμα/προϊόντα;
- Υπάρχουν κάποια προϊόντα που δεν μπορείτε να αγοράσετε τοπικά;
- Τι θα πει Δίκαιο Εμπόριο;

Καθισμένοι πάλι σε μεγάλο κύκλο, εξηγήστε τους ότι θα εξερευνήσουν μερικούς από τους δεσμούς -ορατούς και αόρατους- ανάμεσα στους ανθρώπους σε αυτήν εδώ τη μικρή κοινότητα. Καλέστε ένα παιδί, ή έναν γονέα, να μοιραστεί κάποιες πληροφορίες για τον εαυτό του. Για παράδειγμα, πού μένει, τι δουλειά κάνει, πώς πηγαίνει στη δουλειά/στο σχολείο, πού παίζει, αν έχει αδέρφια, αν είναι θείος/α κ.λπ. Θα μπορούσαν να αρχίσουν λέγοντας, «Γεια σας, λέγομαι... και είμαι...». Το πρώτο άτομο που θα μοιραστεί πληροφορίες θα πάρει την άκρη ενός κουβαριού σπάγκου. Έπειτα, καλέστε άλλα άτομα να προσέλθουν, εάν μπορούν να σκεφτούν έναν δεσμό με όσα ειπώθηκαν. Ενδεχομένως, κάποιος να ψωνίζει από την ίδια αγορά, ή να χρησιμοποιούν το ίδιο λεωφορείο για τη δουλειά/το σχολείο, ή ίσως κάποιος από μία οικογένεια να ψωνίζει τρόφιμα από το κατάστημα μίας άλλης οικογένειας. Εάν οι συμμετέχοντες δεν έχουν αρκετούς προφανείς δεσμούς, γίνετε δημιουργικοί – παίζουμε στο ίδιο πάρκο, μας αρέσει η ποδηλασία ως άσκηση. Όταν προκύψει ένας συσχετισμός, κυλήστε το κουβάρι στο άτομο αυτό, το οποίο θα πιάσει τον σπάγκο και, με τη σειρά του, θα ρίξει το κουβάρι στο άτομο που θα αναφέρει τον επόμενο συσχετισμό. Συνεχίστε έως ότου έχετε ένα δικτυωτό πλέγμα σπάγκου που να συνδέει όλα τα μέλη του κύκλου. (Εάν κάποιος δεν μπορεί να σκεφτεί κάποιον συσχετισμό, παρακινήστε τον να υποδυθεί τον ρόλο κάποιου ήρωα της ιστορίας... Για παράδειγμα, μπορεί να είναι η κυρία που ζυμώνει ψωμί για να το πουλήσει σε ένα από τα άλλα παιδιά).

Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα, ρωτώντας:

- Μάθατε κάτι καινούργιο για τους ανθρώπους στην κοινότητά μας;
- Πώς αισθάνεστε που συνειδητοποιείτε τους δεσμούς ανάμεσά μας;
- Τι συμβαίνει σε μία κοινότητα εάν κάποιος είναι άρρωστος ή στενοχωρημένος; Πώς μπορούμε να συμπαρασταθούμε ο ένας στον άλλο;
- Τέλος, σκεφτείτε μερικά από τα τρόφιμα και αντικείμενα που τα παιδιά έβγαλαν από τη σακούλα, τα οποία δεν προέρχονται από την κοινότητα, και ρωτήστε τους συμμετέχοντες εάν μπορούν να φανταστούν πόσο μακριά στον κόσμο θα μπορούσε να φτάσει αυτό το δικτυωτό πλέγμα εάν μπορούσαμε να δούμε τους ορατούς και αόρατους δεσμούς ανάμεσα σε όλους μας.

Και για το τέλος...

Δημιουργήστε μια κατασκευή με τον χάρτη της γειτονιάς ή της πόλης σας, σημειώνοντας, με πινέζες και ετικέτες, τα σημαντικά σημεία που ανέκυψαν από τη συζήτησή σας. Συνδέστε τα με τον σπάγκο και προσθέστε επιπρόσθετα σημεία. Κάθε παιδί θα ετοιμάσει μία πρόταση για το τι έχει μάθει για τις οικογένειες των συμμαθητών του: ενθαρρύνεται, έτσι, να εμπεδώσει το μήνυμα ότι ζούμε σε ένα «παγκόσμιο χωριό» και πρέπει να κατανοούμε, να εκτιμούμε και να τιμούμε τους ανθρώπους γύρω μας. Καλέστε και άλλους από το σχολείο να παραστούν, για να δουν την κατασκευή και να ακούσουν την παρουσίαση.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Το βιβλίο «Το Πικ-νικ της Λίλης»
 - Μία σακούλα γεμάτη με συνήθη ψώνια (τρόφιμα, ρούχα, οικιακά αντικείμενα κ.λπ.)
 - Ένα κουβάρι σπάγκο
 - Πινέζες και ετικέτες
-

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Μπορείτε να διευρύνετε τη δραστηριότητα εντοπίζοντας «ομοιότητες και διαφορές» - παρουσιάζοντας φωτογραφίες οικογενειών από διαφορετικούς τόπους και παραδόσεις. Για παράδειγμα, κάποιες οικογένειες Σκωτσέζων και Ινδών. Προς αποφυγή γενικοτήτων και στερεοτύπων, χρησιμοποιήστε εκφράσεις όπως «Κάποιοι Σκωτσέζοι φοράνε κιλτ σε ειδικές περιστάσεις» παρά «Οι Σκωτσέζοι φοράνε κιλτ». Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται πως τα ρούχα που έχουν συνδεθεί με μία συγκεκριμένη κουλτούρα μπορούν να φορεθούν και από άλλους, κι ότι η μόδα αναμιγνύει κομμάτια απ' όλο τον κόσμο, και διαρκώς προσαρμόζεται κι αλλάζει.

2. Δημιουργούμε με τον Ζογκ

Αυτή η σειρά δραστηριοτήτων μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο διαφόρων μαθημάτων – η κάθε μία περιλαμβάνει τη συνεργασία των παιδιών σε δημιουργικές δραστηριότητες, από το πλάσιμο ομοιωμάτων μέχρι τη δημιουργία χάρτινων διακοσμητικών, κατά τη διάρκεια των οποίων αναλογίζονται τι θα πει συνεργατική προσέγγιση. Κατάλληλο για ηλικίες 5-8 ετών.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν αυτή τη δραστηριότητα στο μάθημα της Τέχνης, καθώς και στα Μαθηματικά και την Αριθμητική, ή για να κατασκευάσουν τα διακοσμητικά στολίδια της τάξης για τα Χριστούγεννα ή κάποια σχολική γιορτή.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αρχίζουν να αντιλαμβάνονται πώς οι πράξεις τους επηρεάζουν τους άλλους, και να αναλογίζονται τι θα συνέβαινε αν δρούσαν διαφορετικά.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά αποκτούν μια αίσθηση του ρόλου τους εντός της ομάδας, σεβόμενοι τους άλλους και μαθαίνοντας από αυτούς. Αυτό βοηθάει στην παρακίνηση, την ενσυναίσθηση και τις κοινωνικές δεξιότητες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ξεκινήστε διαβάζοντας το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» – ή αρχίστε από το σημείο όπου ο Ζογκ γνωρίζει τους καινούργιους φίλους του στη Γη. Ρωτήστε τα παιδιά ποιοι είναι οι φίλοι τους. Δώστε το έναυσμα ρωτώντας ποιος μπορεί να θεωρηθεί φίλος, πώς συμπεριφέρονται οι φίλοι, πώς δουλεύουν/παίζουν/μελετούν μαζί. Είναι οι φίλοι πάντα όμοιοι; Οι φίλοι του Ζογκ δεν είναι! Επικεντρωθείτε στην ανεκτικότητα και τον αμοιβαίο σεβασμό ως το κλειδί για τη δημιουργία και τη διατήρηση φιλιών. Στη συνέχεια της συζήτησης, ζητήστε από τα παιδιά να γράψουν στον πίνακα λέξεις που χαρακτηρίζουν τη φιλία. Η τάξη θα αποφασίσει ποιες είναι οι πιο σημαντικές για μία διαρκή φιλία. Έπειτα ζητήστε από τα παιδιά να δημιουργήσουν ομάδες από τέσσερις φίλους, για να συνεργαστούν σε μία εργασία.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Η πρώτη τους εργασία είναι να δημιουργήσουν τον Ζογκ με πλαστελίνη. Η κάθε ομάδα θα πρέπει να φτιάξει ένα διαφορετικό μέρος του σώματος, με γνώμονα την εικόνα του Ζογκ από το βιβλίο. Κατά το πλάσιμο, τα παιδιά θα πρέπει επίσης να καθορίσουν τις διαστάσεις των μελών του σώματος, ώστε, όταν ενωθούν τα διάφορα μέλη, ο Ζογκ να έχει σωστές αναλογίες.

Όταν ενωθούν τα μέλη του Ζογκ, ενθαρρύνετε τα παιδιά να συζητήσουν τα βήματα που ακολούθησαν για να καταλήξουν σε μια κοινή απόφαση για τις διαστάσεις του Ζογκ. Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας αυτής μοιράζονται ακόμη αισθήματα και συναισθήματα, τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Ο δάσκαλος συζητάει εν συντομία τα αίτια για τα «άσχημα» συναισθήματα, και τα παιδιά στοχάζονται πώς μπορούν να τα αποφύγουν στην επόμενη δραστηριότητα – ενδεχομένως μέσω καλύτερης επικοινωνίας, ή διερευνώντας τα συναισθήματα όλων όσο η δραστηριότητα εξελίσσεται.

Η δεύτερη δραστηριότητα ξεκινά με την ανάγνωση του κεφαλαίου για τον ποδοσφαιρικό αγώνα από το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Υποβάλετε ερωτήσεις για τους κανόνες του παιχνιδιού –ως εισαγωγή στην έννοια του «ευ αγωνίζεσθαι». Εάν εργάζεστε σε δίγλωσσο περιβάλλον (όπως στο σχολείο Hristo Botev στη Βουλγαρία, όπου αναπτύχθηκε αυτή η δραστηριότητα), φροντίστε να εξηγήσετε ορθά τις πολιτισμικές ερμηνείες των λέξεων «δίκαιος» και «ισότητα» όταν τα παιδιά εργάζονται ή παίζουν μαζί.

Στη συνέχεια, προτείνετε μία νέα εργασία στα παιδιά: «Να οργανώσουμε ένα εργοστάσιο που θα παράγει χριστουγεννιάτικα χάρτινα στολίδια». Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, έχουμε παραδοσιακές διακοσμητικές κορδέλες απ' τη Βουλγαρία, φτιαγμένες από κολλημένες λωρίδες χρωματιστού χαρτιού – παρόμοιες χάρτινες κορδέλες είναι δημοφιλείς και στην Αγγλία.

Σε αυτή τη δραστηριότητα οι ομάδες είναι μεγαλύτερες – ομάδες των δώδεκα παιδιών θα πρέπει να οργανώσουν μία γραμμή παραγωγής, συζητώντας στάδια παραγωγής και ευθύνες.

Τα παιδιά, με τη βοήθεια του δασκάλου τους, οργανώνονται σε μία μεγάλη γραμμή παραγωγής για να κατασκευάσουν τα στολίδια της τάξης.

Πώς φτιάχνουμε διακοσμητικές κορδέλες

1. Πρώτο βήμα είναι να ετοιμάσουμε τις λωρίδες χαρτιού. Θα πρέπει να έχουν πλάτος δύο εκατοστά και μήκος δώδεκα. Αυτές οι διαστάσεις θα πρέπει να σκιαγραφηθούν στο χαρτί με ένα μολύβι, ή το χαρτί θα μπορούσε να διπλωθεί σε λωρίδες ως οδηγός.
2. Το επόμενο βήμα είναι να κοπούν οι λωρίδες. Συστήνεται να κοπούν τουλάχιστον πενήντα λωρίδες, αλλά δεν υπάρχουν όρια... - εκτός βέβαια από το μέγεθος της τάξης!
3. Κάθε λωρίδα τυλίγεται σε κύκλο και ενώνονται οι δύο άκρες της με κόλλα. Άλλη μία λωρίδα περνάει μέσα από τον πρώτο κύκλο, για να δημιουργηθεί μία αλυσίδα, και έπειτα ενώνεται με κόλλα.
4. Τα βήματα 4-5 επαναλαμβάνονται μέχρι να φτάσουμε στο επιθυμητό μήκος της κορδέλας.
5. Για να το κάνουμε πιο περίτεχνο, ξεκινάμε καινούργιες αλυσίδες, προσθέτοντας χάρτινες θηλιές στους κύκλους σε διάφορα σημεία της αλυσίδας, ούτως ώστε να δημιουργήσουμε διακλαδώσεις, τις οποίες ενώνουμε σε σχήμα δαντέλας.

Και για το τέλος...

Τα παιδιά μαζεύονται, κρεμάνε τις διακοσμητικές κορδέλες και συγχαίρουν τους εαυτούς τους για την αποπεράτωση του έργου τους. Αρχίζουν να αναλογίζονται πώς πέτυχαν ένα τόσο όμορφο αποτέλεσμα, πώς αισθάνονται γι' αυτό και τι θα θυμούνται από τις ομαδικές δραστηριότητες!

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ»
- Πλαστελίνη για τον Ζογκ
- Χρωματιστό χαρτί, χαρτί περιτυλίγματος ή ανακυκλωμένες λωρίδες χαρτιού
- Ψαλίδι και κόλλα
- Μολύβι και χάρακας

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Για να προχωρήσετε το θέμα της συνεργασίας ένα βήμα παραπέρα, τα παιδιά που ολοκλήρωσαν αυτή τη δραστηριότητα θα μπορούσαν να κάνουν μάθημα, σε πιο μικρά παιδιά ή σε άλλες τάξεις, για το πώς να φτιάχνουν τις δικές τους κορδέλες.

«Καθώς η δραστηριότητα περιλαμβάνει κοπή γεωμετρικών σχημάτων, γνώσεις χρωμάτων, υφών και προτύπων, χρησιμοποιείται επίσης και ως άσκηση στα μαθηματικά».

«Τα παιδιά αισθάνονται υπερήφανα για το επίτευγμά τους, καθώς αυτή η δραστηριότητα τους επιτρέπει να οργανωθούν και να αναλάβουν την όλη 'παραγωγή' των διακοσμητικών».

Αντριάννα Ντόμπρεβα, Δημοτικό Σχολείο Hristo Botev, Άλφαταρ, Βουλγαρία

3. Πρόσωπα του κόσμου

Σε αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά βλέπουν φωτογραφίες άλλων παιδιών απ' όλο τον κόσμο και συζητούν για τις μετακινήσεις ανθρώπων και τους συσχετισμούς μεταξύ ανθρώπων και τόπων.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν αυτή τη δραστηριότητα για τη διδασκαλία της Γεωγραφίας, της πολιτιστικής πολυμορφίας και της Ιστορίας.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Η ανάπτυξη θετικής νοοτροπίας απέναντι στη διαφορετικότητα και την πολυμορφία.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά μαθαίνουν για τις μετακινήσεις ανθρώπων ανά τον κόσμο, και αυτό τα βοηθάει στην αυτογνωσία, τη διαχείριση των συναισθημάτων και τις κοινωνικές δεξιότητες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Σχηματίστε τις ηπείρους στο πάτωμα – μην ανησυχείτε ιδιαίτερα για τη γεωγραφική ακρίβεια! Αν βρίσκεται κάπου υπαίθρια, χρησιμοποιήστε κιμωλία. Αν όχι, χρησιμοποιήστε κολλητική ταινία. Ονοματίστε τις ηπείρους με τα παιδιά και παροτρύνετέ τα να «επισκεφθούν» την κάθε μία από αυτές, για να βεβαιωθείτε ότι γνωρίζουν πού βρίσκονται. Δείξτε τες και στον χάρτη για να ξέρουν τα παιδιά πώς μοιάζουν.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Μοιράστε εικόνες παιδιών απ' όλο τον κόσμο. Δώστε στους μαθητές λίγο χρόνο να κοιτάξουν τις φωτογραφίες προτού υποβάλετε κάποιες ερωτήσεις:

- Πώς μοιάζουν τα παιδιά στις φωτογραφίες;
- Θα θέλατε να γίνετε φίλοι μαζί τους; Γιατί;/Γιατί όχι;
- Είναι όλοι όμοιοι ή διαφορετικοί;
- Σε τι τους μοιάζουμε; Σε τι διαφέρουμε;
- Είναι εντάξει να είσαι διαφορετικός;
- Πώς θα ήταν αν όλοι μοιάζαμε μεταξύ μας;

Μπορείτε να ρωτήσετε τα παιδιά εάν υπάρχουν ερωτήσεις που θα ήθελαν να κάνουν σχετικά με τις φωτογραφίες, ή που θα έκαναν στα παιδιά των φωτογραφιών εάν είχαν τη δυνατότητα.

Πείτε στα παιδιά ότι μπορούν τώρα να ταξιδέψουν/πετάξουν σε όλο τον κόσμο. Βάλτε μουσική. Μπορούν να παραστήσουν τα αεροπλάνα με φωτογραφίες στα χέρια τους. Όταν σταματήσει η μουσική, τα παιδιά θα πρέπει να «πετάξουν» στην πλησιέστερη ήπειρο και να καθίσουν. Βάλτε πάλι μουσική, με τα παιδιά να ξανακινούν για το ταξίδι τους με φωτογραφίες στο χέρι. Επαναλάβετε τη δραστηριότητα μέχρι που τα παιδιά -και τα παιδιά των φωτογραφιών- να έχουν «επισκεφθεί» όλες τις ηπείρους.

Όταν τελειώσετε, ρωτήστε τα παιδιά σε ποια ήπειρο βρίσκονται τώρα. Αρχίστε τη συζήτηση με θέμα:

- Μπορείτε να ταξιδέψετε οπουδήποτε θελήσετε; Όλοι μπορούν; Τι μας εμποδίζει να ταξιδεύουμε; Τι μας παρακινεί να ταξιδεύουμε;
- Μπορούμε να καταλάβουμε πού ζει κάποιος μόνο από την εξωτερική του εμφάνιση; Η εξωτερική εμφάνιση συνδέεται με οποιονδήποτε τρόπο με το τόπο όπου ζει κάποιος;
- Πώς συνδέονται οι άνθρωποι και οι τόποι;

Και για το τέλος...

Διαβάστε μία ιστορία που να εξαίρει τις ομοιότητες και τις διαφορές, όπως: “Hair Around the World Celebrating Diversity” στο “Growing Up Global” RISC (Reading International Solidarity Centre, www.risc.org.uk/education).

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Φωτογραφίες παιδιών διαφορετικών εθνικοτήτων (μπορείτε να βρείτε ένα χρήσιμο σημείο εκκίνησης εδώ <http://www.kidsacrosstheworld.com/education/>)
 - Παγκόσμιος άτλαντας
 - Κολλητική ταινία ή κιμωλία
 - Μουσική
-

4. Το παιχνίδι του Κιμ - Τι λείπει;

Αυτή η εκδοχή του παραδοσιακού παιχνιδιού περιλαμβάνει την παρουσίαση τεχνουργημάτων από όλο τον κόσμο και παροτρύνει τα παιδιά να τα παρατηρήσουν προσεκτικά. Τα μικρά παιδιά, από τριών ετών, το διασκεδάζουν, ενώ για τα μεγαλύτερα παιδιά μπορείτε να αυξήσετε κάπως τον βαθμό δυσκολίας!

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι δάσκαλοι αξιοποιούν αυτή τη δραστηριότητα ως εισαγωγή στην Παγκόσμια Γεωγραφία, την Ιστορία, καθώς και για την ανάπτυξη της παρατηρητικότητας και των δεξιοτήτων μνήμης.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά μαθαίνουν να σέβονται το γεγονός ότι οι άνθρωποι (περιλαμβανομένων και των εαυτών τους) έχουν διαφορετικές κουλτούρες.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά ευαισθητοποιούνται για τον κόσμο γύρω τους και αξιοποιούν τις γνώσεις τους για να δημιουργήσουν δεσμούς. Αυτό βοηθάει στην αυτογνωσία και την ενσυναίσθηση.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Πρώτα-πρώτα, συγκεντρώστε τεχνουργήματα απ' όλο τον κόσμο. Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να φέρουν ένα τεχνούργημα ή την εικόνα ενός τεχνουργήματος το οποίο τους ενδιαφέρει. Εάν ζείτε κοντά σε κάποιο Κέντρο Αναπτυξιακής Εκπαίδευσης (στο Ηνωμένο Βασίλειο), ή σε κάτι αντίστοιχο, μπορείτε να δανειστείτε ένα κιβώτιο με τεχνουργήματα. Έχουμε συμπεριλάβει κάποιες εικόνες για να κάνετε την αρχή.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Τοποθετήστε τα τεχνουργήματα σε ένα τραπέζι και καλέστε τα παιδιά να τα παρατηρήσουν και να τα αγγίξουν. (Καλύτερα να τοποθετήσετε τα εύθραυστα ή πολύτιμα αντικείμενα που έφεραν απ' το σπίτι ξεχωριστά, όπου δεν θα μπορούν να τα αγγίξουν ή να τα σπάσουν). Ρωτήστε τα παιδιά αν θέλουν να μιλήσουν στους συμμαθητές τους για τα πράγματα που έφεραν απ' το σπίτι, και υποβάλετε ερωτήσεις για να ξεκινήσει η συζήτηση.

Έπειτα κρατήστε το κάθε τεχνούργημα και μιλήστε γι' αυτό. Γνωρίζουν από πού προέρχεται; Έχει κάποια συγκεκριμένη χρήση ή σημασία; Βρίσκετε, στον παγκόσμιο άτλαντα, τη χώρα προέλευσης του αντικειμένου.

Τώρα τοποθετήστε μία ποικιλία τεχνουργημάτων σε έναν δίσκο. Πείτε στα παιδιά να τα παρατηρήσουν πολύ προσεκτικά, καθώς ένα από τα τεχνουργήματα θα εξαφανιστεί και θα πρέπει να βρουν ποιο είναι αυτό! Σκεπάστε τον δίσκο και πείτε στα παιδιά να κλείσουν τα μάτια ή να γυρίσουν απ' την άλλη. Κρυφά αφαιρέστε ένα απ' τα τεχνουργήματα. Όταν τα παιδιά ανοίξουν τα μάτια, αφαιρέστε το κάλυμμα και αποκαλύψτε τα εναπομείναντα τεχνουργήματα. Τα παιδιά θα πρέπει να βρουν ποιο έχει αφαιρεθεί!

Μπορείτε να επαναλάβετε τη διαδικασία, με τα παιδιά να αφαιρούν με τη σειρά ένα αντικείμενο. Τα μεγαλύτερα παιδιά καλούνται, όχι μόνο να αναγνωρίσουν το τεχνούργημα που λείπει, αλλά και να θυμηθούν τι είναι και σε τι χρησιμεύει.

Και για το τέλος...

Συζητήστε κατά πόσον βρήκαν το παιχνίδι εύκολο ή δύσκολο. Οι γνώσεις που εξ αρχής αποκόμισαν για τα τεχνουργήματα το έκαναν πιο εύκολο; Τέλος, συζητήστε ποια αντικείμενα τούς ήταν οικεία και ποια όχι, και κατά πόσον υπάρχουν παρόμοια τεχνουργήματα από τη δική τους χώρα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν για να παίξουν αυτό το παιχνίδι με παιδιά από άλλες χώρες. Τι θα επέλεγαν και πώς θα τα περιέγραφαν;

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Τεχνουργήματα ή φωτογραφίες τεχνουργημάτων (δείτε αυτές που περιλαμβάνονται στο παρόν εγχειρίδιο)
- Παγκόσμιος άτλαντας
- Πρόσβαση στο διαδίκτυο ή βιβλία, για να ερευνήσετε την ιστορία πίσω από κάθε τεχνούργημα

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Τα μεγαλύτερα παιδιά μπορούν ανά δύο να πάρουν ένα τεχνούργημα που τους ενδιαφέρει, να ερευνήσουν την ιστορία του, τον πολιτισμό, την προέλευση και τη χρήση του, και να το παρουσιάσουν ενώπιον όλης της τάξης.

«Εξεπλάγησαν και ενθουσιάστηκαν μαθαίνοντας ότι πολλά τεχνουργήματα που τους είναι οικεία αποτελούν μέρος του πολιτισμού άλλων χωρών».

Μαρία Λοΐζου – Δημοτικό Σχολείο Πισσουρίου, Κύπρος

Φωτογραφίες τεχνουργημάτων

Σκωτία

Καμπότζη

Ουγγαρία

Κιργιστάν

Κίνα

Κένυα

Χιλή

Ιρλανδία

Ιεροσόλυμα

Χιλή

Τρινιδάντ και Τομπάγκο

Αίγυπτος

Κούβα

Γερμανία

Αϊτή

Νότιος Αφρική

5. Από πού προέρχεται το φαγητό

Παρατηρώντας μία ποικιλία συσκευασιών και φωτογραφίες φαγητών, τα παιδιά ανακαλύπτουν ότι τα τρόφιμα προέρχονται απ' όλο τον κόσμο αλλά μπορεί να είναι και τοπικής παραγωγής. Αναγνωρίζουν τις χώρες προέλευσής τους στον χάρτη και εκφράζουν τις απόψεις τους για διάφορα φαγητά.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν αυτή τη δραστηριότητα ως υποστηρικτική για τη Γεωγραφία, την Τέχνη και τις δεξιότητες ζωής.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι μερικά από τα τρόφιμα που καταναλώνουν προέρχονται από τη χώρα τους και κάποια προέρχονται από κάπου αλλού.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι υπάρχουν διαφορετικές απόψεις όσον αφορά στο φαγητό. Αυτό τα βοηθάει στην ενσυναίσθηση.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Εκ των προτέρων, ζητήστε από τα παιδιά να φέρουν φωτογραφίες διάφορων ειδών φαγητών, καθώς και χρησιμοποιημένες συσκευασίες τροφίμων.

Συζητήστε για τα διάφορα τρόφιμα με τα παιδιά. Ποια είναι τοπικής παραγωγής και ποια προέρχονται από άλλες χώρες; Τι θα ήθελαν να φάνε ή να δοκιμάσουν; Αρέσουν σε όλους τα ίδια πράγματα;

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Γεμίστε μία ανακυκλώσιμη σακούλα με διάφορα τρόφιμα, εικόνες ή συσκευασίες τροφίμων από διάφορες χώρες. Αναρτήστε έναν μεγάλο παγκόσμιο άτλαντα.

Προσκαλέστε τα παιδιά, με τη σειρά, να ανοίξουν τις συσκευασίες και να πουν από πού πιστεύουν ότι προέρχεται το συγκεκριμένο φαγώσιμο. Γράψτε την ονομασία του προϊόντος σε ένα αυτοκόλλητο ή μια ετικέτα και τοποθετήστε την στον παγκόσμιο άτλαντα, στη χώρα από όπου προέρχεται.

Εκθέστε όλα τα φαγώσιμα, φωτογραφίες (και αυτές που περιλαμβάνονται εδώ) και συσκευασίες. Παροτρύνετε τα παιδιά να υποβάλουν ερωτήσεις για αυτές τις εικόνες και να παρατηρήσουν προσεκτικά τι αποτυπώνουν.

Επιλέξτε μία φωτογραφία ή εικόνα και αναγνωρίστε το φαγητό και τη χώρα προέλευσής του. Μπορούν να βρουν αυτά τα φαγητά και εδώ, στη χώρα τους;

Κολλήστε χρωματιστές τελίτσες στις αντίστοιχες χώρες προέλευσης στον παγκόσμιο άτλαντα. Συζητήστε με τα παιδιά από πόσο μακριά έχουν έρθει αυτά τα τρόφιμα, για να καταλήξουν στη χώρα τους. Μπορείτε επίσης να συζητήσετε μαζί τους παραδείγματα για τότε που κάποια τρόφιμα δεν ήταν διαθέσιμα ούτε παράγονταν στην τοπική κοινωνία, σε αντίθεση με τώρα (π.χ. στην Κύπρο πλέον παράγονται τοπικά αβοκάντο, γκουάβα, μπανάνες, κ.λπ.).

«Εφαρμόσαμε αυτή τη δραστηριότητα για να παρουσιάσουμε στην τάξη διάφορα παραδοσιακά φαγητά από άλλες χώρες. Συζητήσαμε, επίσης, τις ομοιότητες και τις διαφορές διαφόρων ειδών τροφίμων. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν!»

Ευτυχία Νικολάου – Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου, Κύπρος

Και για το τέλος...

Δώστε το έναυσμα για μία συζήτηση σχετικά με το τι έχουν μάθει για το φαγητό. Εστιάστε στο γεγονός ότι το φαγητό αποτελεί σημαντικό στοιχείο μιας κουλτούρας καθώς και βασική ανάγκη, όπως επίσης και στο ότι διαφορετικά τρόφιμα παράγονται σε διαφορετικά μέρη. Μπορείτε να επεκταθείτε και να αναφερθείτε στις διατροφικές ανισότητες – πώς μερικές φορές τρόφιμα που παράγονται σε μία χώρα εξάγονται σε άλλες χώρες και αυτοί που τα παράγουν δεν έχουν καν πρόσβαση σε αυτά.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Μία ανακυκλώσιμη σακούλα, κατά προτίμηση οικολογική
- Ποικιλία τροφίμων από διάφορες χώρες, π.χ. κονσέρβες, ρύζι, αποξηραμένα φρούτα, καφέ, σοκολάτα, κ.λπ.
- Ετικέτες ή αυτοκόλλητα
- Ένας μεγάλος παγκόσμιος άτλαντας
- Φωτογραφίες τροφίμων και φαγητών από όλο τον κόσμο (προσπαθήστε να αποφύγετε στερεότυπες εικόνες), περιλαμβανομένων εικόνων με άτομα που ασχολούνται με την παραγωγή τροφίμων στη χώρα σας και αλλού. Στο πίσω μέρος της φωτογραφίας, αναγράψτε τη χώρα προέλευσης. Μία τέτοια ποικιλία φαγητών ακολουθεί.

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

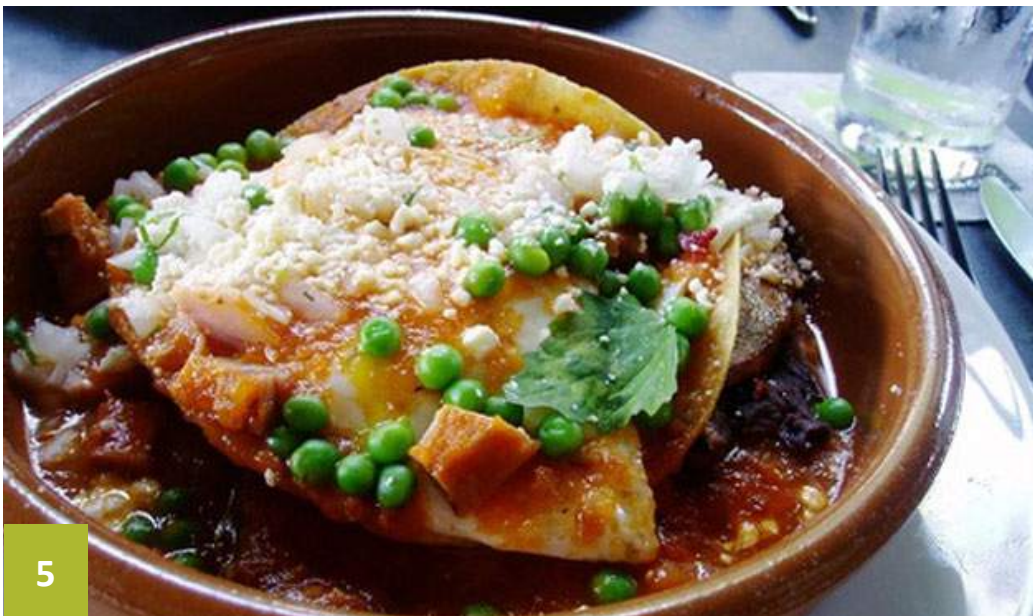
Ενδεχομένως να θέλετε να μελετήσετε τις ιστορίες των ντόπιων παραγωγών από το πρόγραμμα «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» (www.worldfromourdoorstep.com, επιλέξτε “Classroom Resources”) ή ακόμη και να προσκαλέσετε έναν ντόπιο παραγωγό στην τάξη, ή να διευθετήσετε μία επίσκεψη σε τοπικό αγρόκτημα.

Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να περιλαμβάνει και τη γευσιγνωσία με διάφορα φαγητά από διάφορες χώρες, ή από τις σπιτικές παραδόσεις των παιδιών.

Φωτογραφίες φαγητών

1. Νάσι (τηγανητό ρύζι)
2. Πολωνέζικη σούπα
3. Συνταγή από το Μαρόκο
4. Άππαμ (κρέπα από ρύζι)
5. Χουέβος (μεξικάνικα αυγά)

6. Ψωμιά απ' όλο τον κόσμο

Μαθαίνοντας για τα ψωμιά απ' όλο τον κόσμο, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να διερευνήσουν διάφορες παραδόσεις – και να φτιάξουν και να γευτούν νόστιμα ψωμιά! Για όλες τις ηλικίες.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν αυτή τη δραστηριότητα στα μαθήματα Μαγειρικής, Τέχνης, Ιστορίας και Γεωγραφίας.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά θα μπορούν να κάνουν συσχετισμούς ανάμεσα στις δικές τους ζωές και τις ζωές των άλλων.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Μαθαίνοντας για τους συσχετισμούς ανάμεσα στις δικές τους ζωές τους και τις ζωές των άλλων, τα παιδιά αναπτύσσουν αυτογνωσία και ενσυναίσθηση.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Εισάγετε το θέμα του ψωμιού, ρωτώντας τα παιδιά ποιο είναι το αγαπημένο τους ψωμί, ποια είδη ψωμιών βλέπουν στο αρτοποιείο ή την υπεραγορά της γειτονιάς τους, και πόσα ακόμη είδη ψωμιών μπορούν να ονοματίσουν.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Διαβάστε κάποια στοιχεία για την ιστορία του ψωμιού και το πώς παράγεται, ανάλογα με το επίπεδο της τάξης. Σας παρέχουμε κάποιες πληροφορίες για να μπορέσετε να ξεκινήσετε. Συζητήστε για το ποιος φτιάχνει ψωμί στις οικογένειες των παιδιών. Ρωτήστε τα αν το έχουν δοκιμάσει ποτέ.

Τώρα, είτε θα διανέμετε είτε θα προβάλετε εικόνες με διάφορους τύπους ψωμιών απ' όλο τον κόσμο (μπορείτε να βρείτε κάποιους στη συνέχεια του παρόντος εγχειριδίου), δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα ψωμιά που ανέφεραν τα παιδιά στην εισαγωγική συζήτηση. Για κάθε ένα από τα ψωμιά, ρωτήστε κατά πόσον τα παιδιά γνωρίζουν το συγκεκριμένο είδος, την προέλευσή του και αν το έχουν δοκιμάσει ποτέ.

Κολλήστε χρωματιστές τελίτσες στον παγκόσμιο άτλαντα για να υποδείξετε από πού προέρχονται τα ψωμιά, και συζητήστε πώς τόσες πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο έχουν ψωμί στην καθημερινότητά τους και πόσο διαφέρει ο τρόπος που φτιάχνεται σε κάθε μέρος του κόσμου.

Τώρα, δώστε στα παιδιά πηλό ή πλαστελίνη και ζητήστε τους να φτιάξουν διαφορετικά είδη ψωμιών.

Και για το τέλος...

Δοκιμάστε το σ' αλήθεια! Διαλέξτε ένα ψωμί για ζύμωμα και φέρτε τα ανάλογα υλικά και σκεύη για να το φτιάξετε και να το ψήσετε. Μια καλή ιδέα είναι τα ψωμάκια ή τα μικρά καρβέλια –κάθε παιδί μπορεί να έχει μία μικρή ποσότητα από το ζυμάρι για να το πλάσει σε συγκεκριμένο σχήμα και να πάρει το ψωμί στο σπίτι του!

«Παρουσίασα κι άλλες φωτογραφίες για τον τρόπο που οι άνθρωποι φτιάχνουν ψωμιά. Έπειτα, έφερα διαφορετικούς τύπους ψωμιών για να δοκιμάσουν τα παιδιά».

Ευτυχία Νικολάου, Α' Δημόσιο
Νηπιαγωγείο Κολοσσίου, Κύπρος

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Εικόνες με διάφορα ψωμιά (σε έντυπη μορφή ή, εάν υπάρχει ο κατάλληλος εξοπλισμός στο σχολείο, σε οθόνη)
- Πληροφορίες για την ιστορία του ψωμιού (περιλαμβάνονται)
- Παγκόσμιος άτλαντας
- Πηλός ή πλαστελίνη
- Χρωματιστές τελίτσες
- Υλικά και σκεύη για ζύμωμα ψωμιού

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Διαβάστε την ενότητα «Μια μέρα στη ζωή μιας κυρίας που φτιάχνει φλαούνες» (http://worldfromourdoorstep.com/images/files/Day_in_the_life_Flaounes.pdf) στον ιστότοπο του «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας», και μεταφέρετε τα παιδιά στην καθημερινότητα ενός ντόπιου αρτοποιού. Ακόμη, μπορείτε να καλέσετε κάποιον που ζυμώνει ψωμιά να έρθει για μία επίδειξη!

«Τα παιδιά συνειδητοποίησαν ότι υπάρχουν κοινά στοιχεία ανάμεσα σε διάφορες χώρες μέσα από τη δραστηριότητα “Ψωμιά απ’ όλο τον κόσμο”. Αντιλήφθηκαν πώς κάτι τόσο σύνηθες και προφανές για εμάς μπορεί να σημαίνει κάτι διαφορετικό σε άλλους ανθρώπους ανά τον κόσμο».

Ειρήνη Δημοσθένους, Δημοτικό Σχολείο Χρυσελεύσας, Κύπρος

Ψωμιά του κόσμου

Σύντομη ιστορία του ψωμιού:

Το ψωμί αποτελεί μία από τις αρχαιότερες τροφές. Στοιχεία ηλικίας 30.000 χρόνων, στην Ευρώπη, καταδεικνύουν υπολείμματα αμύλου σε μυλόπετρες που χρησιμοποιούνταν για το άλεσμα σιτηρών. Πιθανολογείται ότι, την εποχή εκείνη, απόσταγμα αμύλου από ρίζες φυτών όπως τύφη και φτέρη απλωνόταν σε μία επίπεδη πέτρα, η οποία τοποθετούνταν πάνω στη φωτιά και ψηνόταν ως μία πρωτόγονη μορφή πίτας. Γύρω στο 10000 π.Χ., με την απαρχή της Νεολιθικής Εποχής και την εξάπλωση της γεωργίας, τα σιτηρά έγιναν η βάση για την παρασκευή ψωμιού. Οι ζυμομήκυτες βρίσκονται σχεδόν παντού, όπως και στην επιφάνεια των κόκκων δημητριακών, συνεπώς οποιαδήποτε ζύμη αφήνεται σε ηρεμία, φουσκώνει εκ του φυσικού.

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Bread>)

Ζύωμα ψωμιού στη Βοιωτία, κατά τον 5ο αιώνα π.Χ.

Το πρώτο ζύωμα και, κατά συνέπεια, η πρώτη παρασκευή ψωμιού στην τωρινή του μορφή πιθανολογείται ότι έγινε στην Αίγυπτο πριν από 3.000 χρόνια. Αναπαραστάσεις ποικιλιών ψωμιού γνωστών σε εμάς σήμερα ανακαλύφθηκαν σε αρχαίους αιγυπτιακούς τάφους.

Ψωμιά απ' όλο τον κόσμο

Κυπριακό χωριάτικο ψωμί

Η διαφορά ανάμεσα στο κυπριακό χωριάτικο ψωμί και άλλα ψωμιά εντοπίζεται στον τρόπο που φουσκώνει, με προζύμι, και στο χαρακτηριστικό του σχήμα με την κυκλική εγκοπή στην περιμέτρώ του. Ψήνεται σε παραδοσιακό φούρνο. Χρησιμοποιούνται ειδικά εργαλεία όπως το «φουρνόφκιο», ένα μακρύ ξύλινο φτυάρι με το οποίο φουρνίζονται τα ψωμιά.

Μπέιγκελ

Το «μπέιγκελ» αποτελεί ένα αρτοσκεύασμα με προέλευση από την Πολωνία. Παραδοσιακά πλάθεται στο χέρι σε δακτυλιοειδή μορφή από ζύμη σιτάλευρου φουσκωμένη με μαγιά, περίπου στο μέγεθος χεριού, το οποίο βράζεται πρώτα για μερικά λεπτά σε νερό και έπειτα ψήνεται σε φούρνο. Το αποτέλεσμα είναι ένα πυκνό, μαλακό, ζυμαρώδες εσωτερικό, με καστανή και κάποτε τραγανή επιφάνεια. Τα «μπέιγκελ» αρτύονται συχνά με σπόρους που ψήνονται στην εξωτερική κρούστα, με παπαρουσόσπορο ή σουσάμι για τα παραδοσιακά.

Ρότι

Το «ρότι» είναι μία ινδική πίτα, φτιαγμένη από αλεύρι ολικής, αλεσμένο σε μυλόπετρα -παραδοσιακά γνωστό ως «άττα»- η οποία καταναλώνεται σε Ινδία, Πακιστάν, Νεπάλ, Σρι Λάνκα και Μπανγκλαντές. Καταναλώνεται επίσης και σε κάποια μέρη της Νοτίου Αφρικής, στη νότια Καραϊβική, ιδιαίτερα στο Τρινιντάντ και Τομπάγκο, την Γουιάνα, το Σουρινάμ και τα νησιά Φίτζι. Το ιδιαίτερό του χαρακτηριστικό είναι ότι δεν φουσκώνει. Το ινδικό ψωμί «νάαν», εν αντιθέσει, είναι ψωμί με ζύμη που φουσκώνει με μαγιά.

Τορτίγια

Λεπτή πίτα φτιαγμένη από ψιλοαλεσμένο σιτάλευρο. Προέρχεται από την καλαμποκίσια «τορτίγια». («Τορτίγια» στα ισπανικά σημαίνει «μικρή τούρτα»). Πίτα από καλαμπόκι η οποία χρονολογείται πριν από την άφιξη των Ευρωπαίων στην Αμερική, η «τορτίγια» από σιτάλευρο ήταν μια καινοτομία μετά τη μεταφορά του σιταριού στο Νέο Κόσμο από την Ισπανία, καθώς αυτή η περιοχή ήταν αποικία της Νέας Ισπανίας. Φτιάχνεται με ζύμη με βάση το νερό, η οποία δεν φουσκώνει, πλάθεται και ψήνεται όπως η καλαμποκίσια «τορτίγια». Χρησιμοποιείται επίσης ως πίτα με γέμιση σαλτσών, ρυζιού, λαχανικών, κρέατος και άλλων.

Νάαν

Το «νάαν», «ναν» ή «καμιρίς» είναι μία πίτα που φουσκώνει, ψήνεται σε φούρνο και εντοπίζεται στις κουζίνες της Δυτικής, Κεντρικής και Νοτίου Ασίας. Πιστεύεται ότι προέρχεται από την Ινδία, αφού ο φούρνος «Ταντούρ» (παραδοσιακός φούρνος), στον οποίο ψήνεται η πίτα, προέρχεται από εκεί. Με τη μετανάστευση των Ρομά από την Ινδία, εξαπλώθηκε και σε άλλα μέρη της Δυτικής Ασίας.

Πάμπερνικελ

Το «πάμπερνικελ» είναι ένα βαρύ, ελαφρώς γλυκό ψωμί σικάλεως – που παραδοσιακά παρασκευάζεται από χοντροαλεσμένη σικάλη – το οποίο προέρχεται από τη Γερμανία. Συχνά φτιάχνεται με έναν συνδυασμό αλευριού και κόκκων σικάλεως. Κάποτε αποτελούσε παραδοσιακό χωριάτικο έδεσμα, αλλά κατά τον 20ό αιώνα, διάφορες μορφές του έγιναν ευρέως δημοφιλείς σε μαγαζιά «ντελικατέσεν» και υπεραγορές.

Μαντού

Το «μαντού», που συχνά αναφέρεται ως κινέζικο ψωμί/ψωμάκι στον ατμό, είναι ένα είδος «νεφελοειδούς» ψωμιού με προέλευση τη Βόρεια Κίνα. Η ονομασία «μαντού» λέγεται ότι προέρχεται από ένα παραμύθι για έναν στρατηγό του μεσαίωνα, τον Ζούγε Λιάνγκ. Αποτελεί βασικό στοιχείο διατροφής στις βόρειες περιοχές της Κίνας, όπου καλλιεργείται κυρίως το σιτάρι και όχι τόσο πολύ το ρύζι. Τα «μαντού» φτιάχνονται με αλεσμένο σιτάλευρο, νερό και μαγιά. Μερικές φορές είναι σκέτα και κάποτε περιέχουν γέμιση.

Τσιαμπάτα

Το «τσιμπάτα», που σημαίνει «ψωμί-παντόφλα» λόγω του ότι έχει σχήμα παντόφλας, είναι ένα ιταλικό λευκό ψωμί, φτιαγμένο από σιτάλευρο, νερό, αλάτι, ελαιόλαδο και μαγιά, που δημιουργήθηκε το 1982 από έναν αρτοποιό στην Άντρια της Βενετίας, ως απάντηση στη δημοφιλή γαλλική μπαγκέτα.

Η «τσιμπάτα» είναι κάπως μακριά, πλατιά και επίπεδη και διατίθεται σε πολλές παραλλαγές.

Πίτα

Η πίτα είναι ένα μαλακό, ελαφρώς φουσκωμένο, επίπεδο ψωμί, το οποίο κατασκευάζεται από σιτάλευρο. Χρησιμοποιείται σε πολλές μεσογειακές, βαλκανικές, μεσανατολικές κουζίνες. Η πίτα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σάλτσες όπως οι χούμοι και η ταραμοσαλάτα, ή για να τυλιχθούν σουβλάκια, γύρος ή φαλάφελ ως σάντουιτς. Μπορεί επίσης να κοπεί και να ψηθεί σε τραγανά κομματάκια πίτας. es. It can also be cut and baked into crispy pita chips.

Μπαπ

Τα «μπαπ» που παραδοσιακά φτιάχνονται στη Σκωτία δεν είναι γλυκά, εν αντιθέσει με την ιρλανδική εκδοχή που ενδεχομένως να περιέχει σταφίδες. Στην 9η Έκδοση του Περιεκτικού Λεξικού της Οξφόρδης (1995) αναφέρει ότι η λέξη “bap” χρονολογείται από τον 16ο αιώνα και η ετυμολογία του είναι άγνωστη. Ο πιο νόστιμος τρόπος να τα απολαύσετε είναι κατευθείαν από τον φούρνο με άφθονο βούτυρο.

Μπαγκέτα

Η μπαγκέτα είναι ένα «στενόμακρο καρβέλι γαλλικού ψωμιού» που είθισται να φτιάχνεται από ζύμη με προζύμι (η ζύμη, αν και όχι το σχήμα, ορίζεται από τον γαλλικό νόμο). Διακρίνεται για το μήκος της και την τραγανή κρούστα της. Χρονολογείται από την εποχή του Γάλλου βασιλιά Λουδοβίκου ΙΔ΄.

Ζωγραφίστε το αγαπημένο σας ψωμί!

7. Τι έχουμε σήμερα για πρόγευμα;

Ξεκινώντας με τη δημιουργία του δικού τους προγεύματος, κι έπειτα βλέποντας προγεύματα απ' όλο τον κόσμο, τα παιδιά στοχάζονται ομοιότητες και διαφορές, καθώς και τις πιθανές διατροφικές ανισότητες. Προσφέρεται για ηλικίες 3-8 ετών.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν αυτή τη δραστηριότητα στην Τέχνη, στο μάθημα Γεωγραφίας, καθώς και στην Αγωγή Υγείας.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά θα αντιληφθούν ότι αν οι άλλοι άνθρωποι είναι υγιείς και χαρούμενοι, ο κόσμος θα γίνει ένα καλύτερο μέρος για όλους μας.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Καθώς τα παιδιά εκφράζουν τις απόψεις τους για το πρόγευμά τους και τα προγεύματα των άλλων, βοηθούνται στην ανάπτυξη αυτογνωσίας, ενσυναίσθησης και κοινωνικών δεξιοτήτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Καλωσορίστε όλα τα παιδιά, καθίστε σε κύκλο και ρωτήστε ποιο είναι το αγαπημένο τους πρόγευμα. Παροτρύνετε όλα τα παιδιά να το μοιραστούν με την ομάδα και έπειτα να το ζωγραφίσουν σε μια κόλλα – ή σε ένα χάρτινο πιάτο. Δώστε τους αρκετό χρόνο ούτως ώστε να το χρωματίσουν και να περιλάβουν λεπτομέρειες όπως τα ροφήματα. Όταν τελειώσουν, ζητήστε τους να δείξουν τη ζωγραφιά και να εξηγήσουν από τι αποτελείται το αγαπημένο τους πρόγευμα. Μπορείτε να ενθαρρύνετε τα υπόλοιπα παιδιά να υποβάλουν συμπληρωματικές ερωτήσεις για τη ζωγραφιά. Υπενθυμίστε τους τη σημασία τού να ακούμε ο ένας τον άλλο. Όταν όλοι μοιραστούν τις λεπτομέρειες για το πρόγευμά τους, δώστε το έναυσμα για μία συζήτηση γύρω από την πολυμορφία: Αρέσει σε όλους το ίδιο πράγμα; Μπορεί κάποιο συστατικό να χρησιμοποιηθεί για να φτιαχτούν διαφορετικά προγεύματα; Επίσης, εισάγετε την ιδέα της ανισότητας, των δικαιωμάτων και των αναγκών, ρωτώντας γιατί είναι σημαντικό να τρώμε πρόγευμα. Μπορούν όλα τα παιδιά στη χώρα σας να τρώνε ένα καλό πρόγευμα καθημερινά; Αλλού στον κόσμο; Με τα μεγαλύτερα παιδιά, υποστηρίξτε τη συζήτηση, παραθέτοντας συμπληρωματικά στοιχεία – για παράδειγμα, «Περίπου 842 εκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο δεν τρέφονται ικανοποιητικά για να είναι υγιείς. Αυτό σημαίνει ότι κάθε νύχτα ένας στους οκτώ ανά την υφήλιο πηγαίνει για ύπνο πεινασμένος». <http://www.foodsecurity.ac.uk/issue/facts.html>

Απλώστε στο πάτωμα τις ζωγραφιές με τα προγεύματα, ρωτήστε τα παιδιά ποια είναι παρόμοια ως προς τα συστατικά, κι αρχίστε να τα ταξινομείτε ανάλογα. Για παράδειγμα, όλα τα προγεύματα που περιέχουν αυγά σε ένα σημείο της αίθουσας και όσα περιλαμβάνουν ψωμί σε ένα άλλο σημείο. Θα υπάρξουν βεβαίως και κάποια κοινά κι ίσως χρειαστεί να βοηθήσετε τα παιδιά να αντιληφθούν ότι τα χτυπητά αυγά σε φρυγανιά μπορούν να ταξινομηθούν σε οποιανδήποτε από τις δύο κατηγορίες!

Εξηγήστε τους ότι τώρα πρόκειται να ψηφίσουν με τα πόδια – εσείς θα διατυπώνετε μία ερώτηση και αυτά θα κατευθύνονται στη σωρό με τις ζωγραφιές που, κατά την άποψή τους, θεωρούν πιο σωστή.

Ποιο πρόγευμα...

- Είναι το πιο υγιεινό;
- Δεν έχουν φάει ποτέ;
- Θα ήθελαν πιο πολύ να δοκιμάσουν;
- Είναι το πιο νόστιμο;

Μετά από κάθε ψηφοφορία, ζητήστε από τα παιδιά να τεκμηριώσουν την άποψή τους. Εσείς μπορείτε να προσθέτετε πληροφορίες, ειδικά όσον αφορά στις υγιεινές τροφές. Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά να σκεφτούν, με τη σειρά, από μία πρόταση και να τη διατυπώσουν στους συμμαθητές τους.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Χωρίστε τα παιδιά ανά δύο, ή σε μικρές ομάδες, και δώστε σε κάθε ομάδα τη φωτογραφία ενός παιδιού. Συζητήστε για μερικά λεπτά από πού μπορεί να κατάγεται το παιδί και γιατί. Βεβαιωθείτε ότι θα χρησιμοποιήσετε εικόνες και θα υποστηρίξετε μία συζήτηση που αντικρούει στερεότυπα περί εμφάνισης και τόπου – για παράδειγμα, όλοι οι μαύροι δεν προέρχονται από την Αφρική. Υποδεικνύετε την κάθε χώρα στον παγκόσμιο άτλαντα και αναφέρετε σε ποια ήπειρο βρίσκεται για να βοηθήσετε τα παιδιά στη συζήτηση.

Απλώστε στο πάτωμα τις φωτογραφίες με τα προγεύματα απ' όλο τον κόσμο και ζητήστε από τις ομάδες να προσπαθήσουν να βρουν το πρόγευμα που αντιστοιχεί στο παιδί της φωτογραφίας τους. Έπειτα, δώστε τους μερικά λεπτά για να μελετήσουν το πρόγευμα, προτού τους υποβάλετε ερωτήσεις για τα συστατικά του προγεύματος. Από πού προέρχονται; Αυτό πώς το ξέρουμε; Αξίζει να τα ενθαρρύνετε να αναλογιστούν ότι και το δικό τους πρόγευμα αποτελείται από προϊόντα που δεν παράγονται μόνο στη χώρα τους.

Ζητήστε από τα παιδιά να ψηφίσουν και πάλι με τα πόδια. Να βρουν το πρόγευμα που:

- Είναι το πιο υγιεινό.
- Θα ήθελαν να δοκιμάσουν.
- Θα τους ήταν δύσκολο να το φάνε όλο.
- Μπορεί να παρασκευαστεί στο σπίτι τους.

Μετά από κάθε δήλωση, ζητήστε τους να αιτιολογήσουν την ψήφο τους. Δώστε και στα άλλα παιδιά την ευκαιρία να σχολιάσουν και να υποβάλουν ερωτήσεις – παρέχοντας περισσότερα στοιχεία για τα προγεύματά τους. Δώστε στα παιδιά την ευκαιρία να αλλάξουν την ψήφο τους, ως απόκριση σε νέες πληροφορίες ή απόψεις. Βεβαιωθείτε ότι θα θεωρηθεί εκ μέρους τους κάτι απόλυτα φυσιολογικό ως μέρος της συζήτησης και όχι ως ήττα!

Και για το τέλος...

Συγκεντρωθείτε πάλι σε κύκλο και ρωτήστε:

- Γιατί τα παιδιά σε διαφορετικές χώρες τρώνε διαφορετικά πράγματα για πρόγευμα;
- Θα μπορούσαμε να παρασκευάσουμε όλα αυτά τα προγεύματα στη χώρα μας; Γιατί;/Γιατί όχι;
- Είναι καλό ή κακό που είμαστε διαφορετικοί, όχι μόνο ανά τον κόσμο, αλλά και στη χώρα μας, ακόμη και μέσα στην ομάδα μας, στο σχολείο; Τι μπορούμε να μάθουμε από αυτό;
- Γιατί πιστεύετε ότι είναι σημαντικό ο κάθε άνθρωπος στον κόσμο να τρώει ικανοποιητικό πρόγευμα;

Στο τέλος, ζητήστε απ' όλους να συλλογιστούν για λίγο σιωπηλοί τι έχουν μάθει σήμερα. Ζητήστε από κάποιους να μοιραστούν τις σκέψεις τους.

«Στα παιδιά άρεσε πολύ η δραστηριότητα. Επικράτησαν πολλά συναισθήματα κατά τις συζητήσεις, κάποιες ομάδες δεν ομοφωνούσαν και κάποια άλλα παιδιά προσφέρθηκαν να βοηθήσουν, κάτι που αποτέλεσε μία όμορφη αλλαγή από την αρχική αντιπαλότητα ανάμεσα στις ομάδες. Ακόμα και σε μία μεγάλη ομάδα αυτή η δραστηριότητα μπορεί εύκολα να διεκπεραιωθεί. Πιστεύω ότι μπορεί, με κάποιες αλλαγές, να εφαρμοστεί και σε πιο μικρά παιδιά (τρίχρονα) σε νηπιαγωγεία».

Καρολίνα Στσεπάνσκα, 5ο Νηπιαγωγείο, Βόλομιν, Πολωνία

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Φωτογραφίες παιδιών από διαφορετικές χώρες και τα προγεύματά τους – αυτή η δραστηριότητα αναπτύχθηκε στην Πολωνία, εμπνευσμένη από ένα άρθρο στους “New York Times”, το “Rise and Shine” της Μάλια Γόλαν, και χρησιμοποιήθηκαν οι σχετικές φωτογραφίες της Χάνα Γουίτακερ.
- Έναν παγκόσμιο άτλαντα (ή μία υδρόγειο σφαίρα)
- Χρωματιστά μολύβια και φύλλα χαρτιού ή χάρτινα πιάτα

8. Με τους πολλούς, ο κόπος λιγοστεύει!

Αυτή η δραστηριότητα αναπτύχθηκε στη Βουλγαρία, χρησιμοποιώντας την παρασκευή ενός βάζου με καλοκαιρινό τουρσί ως ερέθισμα για να εξερευνήσουν τα παιδιά από πού προέρχεται το φαγητό, με όλη την ικανοποίηση και τα οφέλη που συνεπάγεται η αξιοποίηση τοπικών, σπιτικών προϊόντων. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη βουλγαρική συνταγή ή να την προσαρμόσετε σε ένα εντόπιο εποχικό έδεσμα – π.χ. παρασκευή σιροπιού από ζαμπούκο στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Μάιο.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Αυτή η δραστηριότητα αρμόζει ιδιαίτερα στα μαθήματα της Μαγειρικής και της Αγωγής Υγείας, ωστόσο εμπεριέχει στοιχεία Γεωγραφίας και Οικολογίας.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αναπτύσσουν συνεργατικές δεξιότητες, μαθαίνουν να μοιράζονται, να εργάζονται με τη σειρά και να συνεργάζονται για την αποστολή τους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Τα παιδιά συνεργάζονται ως ομάδα, δημιουργώντας κάτι για τις οικογένειές τους, κι αυτό τα βοηθάει στην παρακίνηση και τις κοινωνικές δεξιότητες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Σε κύκλο, μοιράστε διάφορα εποχικά φρούτα και λαχανικά, παροτρύνοντας τα παιδιά να τα αγγίξουν, να τα μυρίσουν και να τα εξετάσουν προσεκτικά. Εξηγήστε τους ότι πρόκειται να κάνουν ένα πείραμα και εάν πετύχει θα είναι πολύ χρήσιμο και νόστιμο για τις οικογένειές τους! Ζητήστε από τα παιδιά να βοηθήσουν στην προετοιμασία ενός φαγητού, το οποίο θα φάνε όλοι μαζί, και χρειάζεται πολλά χέρια για να γίνει!

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Συζητήστε όλοι μαζί ποια φρούτα και λαχανικά χαρακτηρίζουν την κάθε εποχή του χρόνου στη χώρα σας. Μιλήστε για το ποια τούς είναι γνώριμα, ποια προτιμούν και πώς τους αρέσει να τα τρώνε. Δώστε παραδείγματα διάφορων χρήσεων τους – στη Βουλγαρία, για παράδειγμα, οι μπανάνες είθισται να φτιάχνονται ως ένα νόστιμο γλυκό, όμως οι μπανάνες χρησιμοποιούνται σε κάποιες χώρες σε αλμυρά φαγητά και σούπες. Αναλογιστείτε γιατί στη δική σας χώρα δεν καλλιεργούνται μπανάνες, ανανάδες, κακάο; Υποδείξτε σε έναν παγκόσμιο άτλαντα πού καλλιεργούνται εσπεριδοειδή, μπανάνες, τσάι, κακάο – υπενθυμίστε τους το ταξίδι της Θεάς στην Μπελίσε για να ανακαλύψει το κακάο, αν έχετε διαβάσει το αφήγημα «Η Θεά Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα». Μπορείτε να επεκταθείτε δείχνοντας, για παράδειγμα, φωτογραφίες με φυτείες τεϊόδεντρων στην Ινδία και με ρυζοφυτείες στην Κίνα. Εξηγήστε ότι τα λαχανικά δεν χρησιμοποιούνται μόνο για την παρασκευή σαλατών, αλλά και γλυκών κρεμών και μαρμελάδων. Ρωτήστε τα παιδιά αν οι γονείς τους παρασκευάζουν μόνοι διατηρήσιμα τρόφιμα ή τα αγοράζουν έτοιμα από την αγορά. Και τι είδους φαγητά προτιμούν – σπιτικά ή συσκευασμένα; Ποια είναι τα οφέλη από την αγορά έτοιμων φαγητών; Ποια τα οφέλη της παρασκευής -από το μηδέν- φαγητού με εντόπια προϊόντα; Ετοιμάστε μία λίστα με τα υπέρ και τα κατά για την κάθε περίπτωση.

Ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών και των βοηθών, μοιραστείτε σε ομάδες για να φτιάξετε ένα βαζάκι με καλοκαιρινό τουρσί – ή κάποιο άλλο κατάλληλο προϊόν. Η συνταγή και η μεθοδολογία για τη βουλγαρική σαλάτα ακολουθεί:

Καλοκαιρινό τουρσί

Υλικά:

1 λάχανο, 1 κιλό καρότα, 500 γρ. πράσινες ντομάτες, 500 γρ. πράσινες πιπεριές, καρδιά ενός σέλινου

Για το χυμό – για βάζο των τριών κιλών: 4 κουταλιές αλάτι, 3 κουταλιές ζάχαρη, 18 κουταλιές ξύδι, νερό

Οδηγίες:

Πλύνετε το λάχανο, τις ντομάτες και τις πιπεριές και κόψτε τα σε χοντρούς κύβους. Κόψτε τα καρότα σε φέτες. Κόψτε το σέλινο σε μπαστούνια. Ανακατέψτε τα λαχανικά και βάλτε τα στο βαζάκι. Αν θέλετε προσθέστε και 2-3 σκελίδες σκόρδο και λίγους κόκκους μαύρου πιπεριού. Γεμίστε το βάζο μέχρι το χείλος και προσθέστε το αλάτι, τη ζάχαρη και το ξύδι. Γεμίστε με νερό μέχρι να καλύψετε όλα τα υλικά στο βάζο.

Κλείστε αεροστεγώς και τοποθετήστε το βάζο σε ένα φωτεινό (αλλά όχι θερμό) μέρος. Το βάζο θα πρέπει να ανακινείται αρκετές φορές την ημέρα (επί δέκα ημέρες), για να αναμειχθούν καλά τα αρώματα.

Τότε, το τουρσί θα είναι έτοιμο για φάγωμα. Καλή όρεξη!

Αξιοποιήστε την ευκαιρία για να μιλήσετε για την ασφάλεια στη διαχείριση τροφίμων – ενδεχομένως να προσκαλούσατε και τους μάγειρες του σχολείου για να βοηθήσουν. Προτού αρχίσετε, μιλήστε για τους σημαντικούς κανόνες υγιεινής και ασφάλειας στο φαγητό. Γιατί είναι σημαντικό να πλένουμε ενδελεχώς τα προϊόντα; Πόσο προσεκτικοί πρέπει να είμαστε όταν ασχολούμαστε με αιχμηρά αντικείμενα, ή όταν χρησιμοποιούμε την εστία ή τον φούρνο; Κάντε μία παύση, καθώς τακτοποιείτε τα λαχανικά, και συζητήστε κατά πόσον είναι σημαντικό να είναι μόνο νόστιμα και θρεπτικά, ή αν είναι σημαντική και η εμφάνισή τους. Στη Βουλγαρία, καθώς έφτιαχναν τις όμορφες σαλάτες τους, συμφώνησαν ότι «πρέπει να φερόμαστε στα φαγητά σαν καλλιτέχνες – προσεκτικά και με αγάπη, για να φτιάξουμε έναν πανέμορφο πίνακα».

Όταν ολοκληρωθεί η προετοιμασία, μιλήστε για τα διατροφικά απορρίμματα. Τι θα κάνετε όλες αυτές τις φλούδες από τα λαχανικά; Σκεφτείτε αειφόρους τρόπους χρήσης τους – κάποια απόβλητα μπορούν να μεταποιηθούν σε κάτι άλλο. Για παράδειγμα, στην παραγωγή κακάο στην Γκάνα, το κέλυφος του κακάο και οι βρασμένοι χυμοί χρησιμοποιούνται στην παρασκευή σαπουνιών, ως ζωοτροφές, ακόμη και στην παρασκευή κρασιών και μαρμελάδων! Μπορείτε να κομποστοποιήσετε τα απόβλητα στο σχολείο;

Και για το τέλος...

Καθώς τα παιδιά ετοιμάζονται για να μεταφέρουν τα όμορφα παρασκευάσματά τους στο σπίτι, υπενθυμίστε τους τι έκαναν και γιατί, ώστε να το μεταφέρουν και στις οικογένειές τους, διαδίδοντας έτσι τη γνώση ότι οφείλουμε να εκτιμούμε τους πόρους μας και να τους αξιοποιούμε χωρίς σπατάλες. Συζητήστε τι εμφάνιση θα είχε το παρασκευάσμά τους, αν όλα τα υλικά έμοιαζαν ίδια ή είχαν ίδια γεύση – κάθε ένα από αυτά έχει τη δική του αξία και προσθέτει κάτι μοναδικό στο τελικό προϊόν. Μπορείτε να ολοκληρώσετε διαβάζοντας μαζί το αφήγημα «Το Πικ-νικ της Λίλης».

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Εποχικά φρούτα και λαχανικά
- Εικόνες συσκευασμένων και σπιτικών φαγητών
- Υλικά και σκεύη για καλοκαιρινό τουρσί

«Στη διάρκεια του μαθήματος, τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να πειραματιστούν με την προετοιμασία χειμερινών προμηθειών με διάφορα προϊόντα – λάχανο, καρότα, ντομάτες, σέλινο, πιπεριές, κουνουπίδι. Το αίσθημα της προετοιμασίας των λαχανικών και η τακτοποίησή τους δημιούργησε μία απίστευτη ατμόσφαιρα».

Ντίλκα Φιλίποβα – Νηπιαγωγείο Zdravets, Ίχτιμαν, Βουλγαρία

Δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της Δικαιοσύνης

1. Ώρα για παζλ

Τα παιδιά συμπληρώνουν ένα παζλ μέσα σε άδικες συνθήκες. Το συναίσθημα που προκαλείται δίνει το έναυσμα για να στοχαστούν τις έννοιες του δίκαιου και του άδικου. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για μικρότερα παιδιά (3-8 ετών), μπορείτε όμως να την προσαρμόσετε για μεγαλύτερες ηλικίες, δυσχεραίνοντας τον στόχο.

2. Δεν είναι δίκαιο!

Εισαγωγή στην έννοια της δικαιοσύνης. Η δραστηριότητα ξεκινά με τις εμπειρίες των ίδιων των παιδιών προκειμένου να παρουσιαστούν τα οφέλη του Δίκαιου Εμπορίου. Κατάλληλη για ηλικίες 5-8.

3. Τι θα πει Δίκαιο Εμπόριο;

Ξεκινώντας από μια ιστορία, τα παιδιά αναπαριστούν το ταξίδι σε όλο τον κόσμο, και μαθαίνουν από πρώτο χέρι για τις άδικες ανταμοιβές. Η δραστηριότητα απευθύνεται σε παιδιά 5-8 ετών.

4. Ποιος έφτιαξε τη σοκολάτα σου;

Χρησιμοποιώντας συσκευασίες προϊόντων που περιέχουν σοκολάτα, τα παιδιά ανακαλύπτουν την ιστορία πίσω από τις διαφημίσεις – και γνωρίζουν τους ανθρώπους που πραγματικά έφτιαξαν τη σοκολάτα τους! Κατάλληλη για ηλικίες 5-8.

5. Γεωργοί Δίκαιου Εμπορίου

Παίζοντας τους ρόλους μιας οικογένειας καλλιεργητών κακάο, τα παιδιά αντιλαμβάνονται την ανάγκη να πληρώσεις για καθημερινά πράγματα, και τα οφέλη του Δίκαιου Εμπορίου για τους γεωργούς. Απευθύνεται ειδικότερα σε μεγαλύτερα παιδιά, 5-8 ετών.

6. Αγορά Δίκαιου Εμπορίου

Τα παιδιά προσποιούνται ότι είναι μπανανοκαλλιεργητές, αποκτώντας έτσι μια ιδέα του πως είναι να διαχειρίζονται τα οικονομικά της οικογένειας, ενώ αντιλαμβάνονται τα οφέλη του Δίκαιου Εμπορίου για καλλιεργητές και παραγωγούς. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για μεγαλύτερα παιδιά, 5-8 ετών.

1 Ήρα για παζλ

Τα παιδιά συμπληρώνουν ένα παζλ μέσα σε άδικες συνθήκες. Το συναίσθημα που προκαλείται δίνει το έναυσμα για να στοχαστούν τις έννοιες του δίκαιου και του άδικου. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για μικρότερα παιδιά (3-8 ετών), μπορείτε όμως να την προσαρμόσετε για μεγαλύτερες ηλικίες, δυσχεραίνοντας τον στόχο.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Πρόκειται για μια παιχνιδιοκεντρική δραστηριότητα, που μπορεί να ενισχύσει την ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων, και το ενδιαφέρον των παιδιών για τον ευρύτερο κόσμο.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά μαθαίνουν από πρώτο χέρι τι θα πει δίκαιο και τι άδικο, κι ότι δεν έχουμε όλοι πρόσβαση στα ίδια πράγματα.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η προσωπική εμπειρία και ο στοχασμός που ενέχει η δραστηριότητα αυτή βοηθά τα παιδιά στη διαχείριση των συναισθημάτων τους και της ενσυναίσθησης.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Εξηγήστε στα παιδιά ότι θα παίξετε κάτι και θα συμπληρώσετε κάποια παζλ, όμως ότι θα είναι κάπως διαφορετικά απ' ό,τι συνήθως, και πρέπει να σκεφτούν προσεκτικά πώς βλέπουν το παιχνίδι και να εντοπίσουν σε τι διαφέρει!

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Η έννοια του «άδικου» μπορεί να αναπαρασταθεί με διάφορους τρόπους.

Επιλογή 1: Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των 10, με έναν ενήλικο σε κάθε ομάδα, και δώστε τους από ένα παζλ. Το παζλ μπορεί να απεικονίζει τον παγκόσμιο άτλαντα, αν θέλετε να προσθέσετε μια αίσθηση του ευρύτερου κόσμου. Καθίστε σε κύκλο, με το ασυναρμολόγητο παζλ στη μέση.

Ζητήστε απ' τα παιδιά να ρίχνουν με τη σειρά το ζάρι, μέχρι να πετύχουν συγκεκριμένο αριθμό, π.χ. το 6. Το παιδί που θα ρίξει το 6, προχωρά στο κέντρο του κύκλου κι αρχίζει να ενώνει τα κομμάτια. Ο ενήλικος βοηθός μετρά και σημειώνει πόσα κομμάτια ενώνει το παιδί. Στο μεταξύ, τα υπόλοιπα παιδιά συνεχίζουν να ρίχνουν το ζάρι μέχρι να πετύχει κι άλλος το 6. Τότε, το πρώτο παιδί επιστρέφει στη θέση του στον κύκλο, και το δεύτερο συναρμολογεί το παζλ. Συνεχίστε μέχρι να συναρμολογηθεί ολόκληρο. Έπειτα ανακοινώστε πόσα κομμάτια ένωσε κάθε παιδί. Κάποια παιδιά θα έχουν ενώσει περισσότερα κομμάτια επειδή – εντελώς κατά τύχη – είχαν περισσότερο χρόνο ή ήρθε συχνότερα η σειρά τους. Ρωτήστε τα παιδιά αν αυτό έχει σημασία. Πώς αισθάνονται; Τώρα ανακοινώστε ότι τα παιδιά θα ανταμειφθούν ανάλογα με τα κομμάτια που ένωσαν π.χ. ένα γλυκό/ αυτοκόλλητο ανά κομμάτι. Δώστε τους τα βραβεία τους. Τώρα ρωτήστε τα παιδιά που πήραν πολλά βραβεία πώς αισθάνονται. Είναι ευχαριστημένα; Κι εκείνα που δεν πήραν τίποτα; Είναι δίκαιο αυτό; Γιατί αισθάνονται τόσο άβολα; Και τι θα μπορούσε να κάνει η ομάδα για να το καταστήσει πιο δίκαιο; Ίσως κάποια απ' τα παιδιά που πήραν πολλά γλυκά ή βραβεία να τα μοιραστούν με τα άλλα παιδιά, ή να εισηγηθούν τρόπους για να δικαιούνται όλοι να παίξουν με τη σειρά.

Επιλογή 2: Η ίδια δραστηριότητα μπορεί να εφαρμοστεί ανάμεσα σε ομάδες που ανταγωνίζονται κάτω από

άδικες συνθήκες. Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των 5. Δώστε σε κάθε ομάδα από ένα παζλ που πρέπει να συναρμολογηθεί, ανακοινώνοντας ότι η ομάδα που θα τελειώσει πρώτη θα πάρει ένα βραβείο. Τότε ενημερώστε τους ότι κάθε ομάδα θα δουλεύει με διαφορετικούς όρους. Για παράδειγμα, τα παζλ δεν θα έχουν τον ίδιο αριθμό κομματιών ή το ίδιο επίπεδο δυσκολίας. Διαφορετικά, μπορείτε να τους δώσετε το ίδιο παζλ, αλλά:

- Η μια ομάδα θα πρέπει να το συναρμολογήσει με την εικόνα να κοιτάζει προς τα κάτω.
- Η άλλη ομάδα θα πρέπει να το συναρμολογήσει φορώντας γάντια.
- Σε μια ομάδα τα παιδιά δεν δικαιούνται να συνομιλούν.

Επιλογή 3: Χρησιμοποιήστε χρονόμετρο, βάσει του οποίου οι ομάδες δεν θα ξεκινούν όλες μαζί, αλλά η μια θα ξεκινά αρκετά λεπτά μετά την άλλη. Θα ακούσετε διαμαρτυρίες τύπου «Είναι άδικο!», ειδικά την ώρα που θα απονέμετε το βραβείο!

Ρωτήστε τα παιδιά γιατί η συγκεκριμένη ομάδα συναρμολόγησε πρώτη το παζλ της. Είναι δίκαιο που η μια ομάδα είχε περισσότερο χρόνο ή ευκολότερο καθήκον; Πώς αισθάνθηκαν οι νικητές; Πώς αισθάνθηκαν οι χαμένοι; Τι θα άλλαζαν;

Και για το τέλος...

Συγκεντρώστε όλα τα παιδιά μαζί, και δώστε από ένα βραβείο σε όσα δεν έχουν πάρει. Αισθάνονται καλύτερα τώρα; Ενθαρρύνετε τη συζήτηση πάνω στο δίκαιο και το άδικο, αντλώντας παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο, και τι θα μπορούσε να γίνει για να είναι πιο δίκαια τα πράγματα. Τελειώστε διαβάζοντας το αφήγημα «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» προκειμένου να συσχετίσετε την εμπειρία τους με το Δίκαιο Εμπόριο.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Αρκετά παζλ για όλες τις ομάδες (χρησιμοποιήστε παζλ που έχετε ήδη ή δημιουργήστε καινούρια)
- Παζλ που απεικονίζει τον παγκόσμιο χάρτη
- Ζάρια
- Χρονόμετρο
- Γλυκά ή αυτοκόλλητα

2. Δεν είναι δίκαιο!

Εισαγωγή στην έννοια της δικαιοσύνης. Η δραστηριότητα ξεκινά με τις εμπειρίες των ίδιων των παιδιών προκειμένου να παρουσιαστούν τα οφέλη του Δίκαιου Εμπορίου.

Κατάλληλη για ηλικίες 5-8.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων, την κατανόηση της γεωγραφίας και για προσωπική και κοινωνική αγωγή.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αναπτύσσουν μια αίσθηση ευγενούς άμιλλας και την προθυμία να εκφραστούν και να αναλάβουν δράση αν πιστεύουν ότι μια ενέργεια είναι λανθασμένη ή άδικη.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Μπαίνοντας στη διαδικασία να σκεφτούν τι είναι δίκαιο και τι άδικο, παρά τι είναι καλό για τα ίδια, τα παιδιά ενισχύουν την αυτογνωσία, την ενσυναίσθηση και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Διαβάστε την ιστορία «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» και συζητήστε την έννοια της δικαιοσύνης. Γιατί είναι δίκαιο το Δίκαιο Εμπόριο; Γιατί είναι καλύτερο για τους γεωργούς, τις οικογένειες και την κοινότητά τους; Ζητήστε απ' τα παιδιά να σκεφτούν περιπτώσεις όπου αισθάνθηκαν πως τα πράγματα ήταν άδικα ή δίκαια. Εξηγήστε ότι, γ' αυτή τη δραστηριότητα, τα παιδιά θα διαβάσουν ή θα ακούσουν διάφορες δηλώσεις, που θα τοποθετηθούν στην αίθουσα, κι έπειτα θα πάρουν από τρεις καρτούλες: στη μία γράφει ΔΙΚΑΙΟ, στην άλλη ΑΔΙΚΟ και στην τρίτη ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΣΙΓΟΥΡΟΣ. Με τις κάρτες θα δείξουν τι αισθάνονται ότι είναι δίκαιο και τι άδικο.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Διαβάστε δυνατά όλες τις μεγάλες κάρτες με τις δηλώσεις (βλ. επόμενη σελίδα) ή ζητήστε απ' τα παιδιά να τις διαβάσουν. Έπειτα, δώστε στο καθένα τις τρεις μικρές κάρτες (ΔΙΚΑΙΟ/ΑΔΙΚΟ/ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΣΙΓΟΥΡΟΣ).

Τοποθετήστε τις δηλώσεις στην αίθουσα ή μέσα στον κύκλο. Ξαναδιαβάστε τις, μία-μία, και ζητήστε απ' τα παιδιά να σταθούν πλάι σε κάθε δήλωση, σηκώνοντας ψηλά μία απ' τις τρεις καρτούλες τους, αναλόγως του αν πιστεύουν ότι η δήλωση είναι δίκαιη, άδικη ή αν δεν είναι σίγουρα. Ζητήστε τους να εξηγήσουν γιατί αισθάνονται ότι η δήλωση είναι δίκαιη ή όχι. Έπειτα, ρωτήστε τα παιδιά που δεν είναι σίγουρα αν θέλουν να αλλάξουν τη δήλωσή τους σε ΔΙΚΑΙΟ ή ΑΔΙΚΟ. Έπειτα, διαβάστε δυνατά την επόμενη δήλωση κι επαναλάβετε το ίδιο, μέχρι να έχετε καλύψει όλες τις δηλώσεις. Έπειτα, συγκεντρωθείτε πάλι σε κύκλο.

Και για το τέλος...

Ξεκινήστε μια συζήτηση για το τι είναι δίκαιο και τι άδικο και πώς μας επηρεάζει σε προσωπικό επίπεδο. Πώς αισθάνονται τα παιδιά; Είναι πάντα ξεκάθαρο το τι είναι δίκαιο και τι άδικο; Τι μπορούν να κάνουν αν πιστεύουν ότι κάτι είναι άδικο; Σημειώστε μια σειρά από ενέργειες που μπορούν να αναλάβουν στην τάξη, στο σπίτι και στον ευρύτερο κόσμο, προκειμένου να προωθήσουν τη δικαιοσύνη. Π.χ. να εκφραστούν αν κάποιος δεν πήρε κάτι που θα έπρεπε να πάρει, ή να ενθαρρύνουν τις οικογένειές τους να αγοράζουν προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Κάρτες με δηλώσεις – περιλαμβάνονται
- Μικρές κάρτες διαφορετικού χρώματος με τις επιγραφές ΔΙΚΑΙΟ, ΑΔΙΚΟ ή ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΣΙΓΟΥΡΟΣ (ένα σετ για κάθε παιδί)

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Τα παιδιά θα μπορούσαν να δημιουργήσουν δικές τους δηλώσεις που θα ήθελαν να κριθούν ως δίκαιες ή άδικες. Θα μπορούσαν επίσης να δηλώσουν πώς τα ίδια εκλαμβάνουν την έννοια του δικαίου, και να γράψουν τους ορισμούς στον πίνακα.

«Τα παιδιά απέκτησαν αξίες και συμπεριφορές που θα τα συνοδεύουν σε όλη τους τη ζωή, κι έμαθαν να επιδιώκουν το δίκαιο στην καθημερινότητά τους». Ιωάννα Παπαντωνίου, Η' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού, Κύπρος

Δηλώσεις για τη Δραστηριότητα: «Δεν είναι δίκαιο!»

Δεν δικαιούμαι να τρώω σοκολάτα αμέσως πριν το δείπνο.

Πηγαίνω για ύπνο στις 8 το βράδυ, ενώ η μεγαλύτερη αδελφή μου μένει ξύπνια μέχρι τις 9.

Όταν έρχονται οι φίλοι μας για επίσκεψη, πρέπει πάντα να μοιραζόμαστε τα παιχνίδια μας.

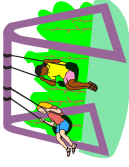
Κάποια παιδιά έχουν πολλά παιχνίδια, ενώ άλλα έχουν πολύ λίγα.

Ορισμένοι άνθρωποι εργάζονται για πάρα πολλές ώρες, αλλά πληρώνονται πολύ λίγα χρήματα.

Ο μεγαλύτερός μου αδελφός δικαιούται να πηγαίνει μόνος του στο πάρκο, ενώ εγώ δεν δικαιούμαι.

Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι στον κόσμο που θέλουν να πηγαίνουν σχολείο, αλλά δεν μπορούν.

Πολλοί άνθρωποι αναγκάζονται να αφήνουν τα σπύτια, τους φίλους και τα παιχνίδια τους επειδή στη χώρα τους έχει ξεσπάσει πόλεμος.

3. Τι θα ωει Δίκαιο Εμπόριο;

Ξεκινώντας από μια ιστορία, τα παιδιά αναπαριστούν το ταξίδι σε όλο τον κόσμο, και μαθαίνουν από πρώτο χέρι για τις άδικες ανταμοιβές. Η δραστηριότητα απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 5-8.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τη συγκεκριμένη δραστηριότητα ως εισαγωγή στην Παγκόσμια Γεωγραφία, στον τρόπο λειτουργίας του κόσμου και επίσης στην ευφάνταστη ζωγραφική.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι αν και οι άλλοι άνθρωποι είναι χαρούμενοι και υγιείς, τότε όλος ο κόσμος μπορεί να γίνει ομορφότερος για όλους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η ομαδική εργασία και ο στοχασμός που ενέχει η δραστηριότητα αυτή βοηθούν τα παιδιά με τη διαχείριση συναισθημάτων, την παρακίνηση, την ενσυναίσθηση και την κοινωνικότητά τους.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Διαβάστε με τα παιδιά το αφήγημα «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα», και συζητήστε κάθε στοιχείο της ιστορίας, διαπιστώνοντας έτσι ποια κομμάτια άρεσαν περισσότερο στα παιδιά, τι δυσκολεύονται να καταλάβουν, ποιος από τους πρωταγωνιστές θα ήθελαν να είναι. Εστιάστε ειδικά σε ορισμένες λέξεις με τις οποίες μπορεί να μην είναι εξοικειωμένα.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Έπειτα πείτε στα παιδιά ότι θα αναπαραστήσουν το βιβλίο, ακολουθώντας τη διαδρομή της Θέας πάνω στον χάρτη. Ζητήστε τους να επιλέξουν για ποιον σταθμό του ταξιδιού θα ήθελαν να μιλήσουν, και χωρίστε τους σε ομάδες με βάση το κάθε μέρος. Έπειτα, δύο παιδιά αναλαμβάνουν τους ρόλους της Θέας και της Γιαγιάς, και το παιχνίδι αρχίζει. Οι ομάδες παίρνουν λίγο χρόνο για να σκεφτούν κι ίσως να κάνουν έρευνα για το μέρος που επέλεξαν – το αγρόκτημα κοντά στο σπίτι της Γιαγιάς, τη φυτεία κακάο στην Μπελίσε, το λιμάνι, το καράβι, το φορτηγό κτλ. Καθώς η Θέα και η Γιαγιά κινούν για το ταξίδι, σημειώστε κάθε μέρος στον χάρτη με πινέζες και νήμα, και δώστε σε κάθε ομάδα την ευκαιρία να μιλήσει για το μέρος που επέλεξε, δίνοντας το έναυσμα με ερωτήσεις όπως:

- Μπορείς να φανταστείς τον εαυτό σου σ' αυτό το μέρος;
- Τι θα άκουγες/μυριζόσουν/έβλεπες/γευόσουν;
- Κάνει ζέστη ή κρύο;
- Ποιον μπορεί να συναντήσεις;
- Πώς νιώθεις;

Βήμα-βήμα ιχνογραφήστε τη διαδρομή της σοκολάτας και περιγράψτε τους ήχους, τις μυρωδιές και τις γεύσεις κάθε σταθμού. Αφού σημειώσετε στον χάρτη τη διαδρομή της Θέας, ευχαριστήστε τις ομάδες για τις παρουσιάσεις τους και ανταμείψτε τους «άνισα», προσφέροντας σε κάποιους μία και σε άλλους τρεις σοκολάτες Δίκαιου Εμπορίου. Παρατηρήστε τις αντιδράσεις τους και ενθαρρύνετε τους να μοιραστούν σκέψεις και συναισθήματα για την ανταμοιβή τους.

- Πώς αισθάνεσαι που δεν ανταμείφθηκες σωστά για την προσφορά σου;
- Είναι δίκαιο ή άδικο; Γιατί;
- Έχεις διάθεση να κάνεις κι άλλη παρουσίαση;
- Τι θα ήθελες να κάνεις σε μια τέτοια περίπτωση;
- Κι αν έπρεπε να επιβιώσεις με μια τόσο άδικη ανταμοιβή;

Εξηγήστε ότι η αδικία στις πληρωμές έχει ως αποτέλεσμα κάποιοι άνθρωποι – συχνά εκείνοι που καλλιεργούν το προϊόν (π.χ. το κακάο) να πεινούν και να μην έχουν πρόσβαση σε ασφαλή σπίτια, καλά σχολεία και αξιοπρεπή περίθαλψη. Έπειτα, παρουσιάστε το κεφάλαιο «Δίκαιο Εμπόριο», ξαναδιαβάζοντας το απόσπασμα όπου ο γεωργός εξηγεί τα οφέλη του. Δείξτε στα παιδιά τη σφραγίδα Δίκαιου Εμπορίου – που συνοδεύει τα προϊόντα για τα οποία οι γεωργοί αμείβονται δίκαια.

Και για το τέλος ...

Στη συνέχεια, με βάση τον τρόπο που αντιλαμβάνονται την έννοια του δίκαιου, τα παιδιά ζωγραφίζουν ένα βιώσιμο αγρόκτημα κακάο, όπου όλοι οι παραγωγοί πληρώνονται δίκαια και οι οικογένειές τους είναι χαρούμενες. Βεβαιωθείτε ότι το λογότυπο του Δίκαιου Εμπορίου περιλαμβάνεται κάπου στη ζωγραφιά τους (θα βρείτε την εικόνα στη δραστηριότητα «Αγορά Δίκαιου Εμπορίου»).

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Παγκόσμιο άτλαντα
- Χρωματιστές πινέζες
- Ένα αρκουδάκι
- Υλικά ζωγραφικής
- Νήμα
- Σοκολάτα Δίκαιου Εμπορίου

«Τα παιδιά απολαμβάνουν το να παριστάνουν τους φανταστικούς ταξιδιώτες και να κινούν για μεγάλα ταξίδια στον κόσμο», Μαριάννα Γκαγκόβα, Νηπιαγωγείο Otets Paisii, Σιλίστρα, Βουλγαρία

4. Ποιος έφτιαξε τη σοκολάτα σου,

Χρησιμοποιώντας συσκευασίες προϊόντων που περιέχουν σοκολάτα, τα παιδιά ανακαλύπτουν την ιστορία πίσω από τις διαφημίσεις – και γνωρίζουν τους ανθρώπους που πραγματικά έφτιαξαν τη σοκολάτα τους! Κατάλληλη για ηλικίες 5-8.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν αυτή τη δραστηριότητα ως εισαγωγή στην Παγκόσμια Γεωγραφία, στο πώς λειτουργεί ο κόσμος, και επίσης στην αγωγή για τα μέσα επικοινωνίας.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά θα είναι σε θέση να εντοπίζουν την αδικία και να αναλαμβάνουν ανάλογη δράση.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η ομαδική εργασία και ο συλλογικός στοχασμός που ενέχει η δραστηριότητα αυτή βοηθά τα παιδιά με τη διαχείριση των συναισθημάτων τους, την παρακίνηση, την ενσυναίσθηση και την κοινωνικότητα.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ο εκπαιδευτικός ζητά εκ των προτέρων απ' τα παιδιά να φέρουν συσκευασίες και περιτυλίγματα από σοκολάτες ή προϊόντα που περιέχουν σοκολάτες. Ζητήστε βοήθεια και απ' τους συναδέλφους σας, προκειμένου να υπάρχει μεγάλη ποικιλία. Το μάθημα ξεκινά εκθέτοντας όλα τα περιτυλίγματα. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να διαλέξουν ένα κομμάτι και να διαβάσουν τις πληροφορίες σχετικά με το πού και πώς παράγεται το συγκεκριμένο προϊόν.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Ρωτήστε τα παιδιά αν γνωρίζουν ποιος έφτιαξε τη σοκολάτα τους. Στο σχολείο της Βουλγαρίας όπου εφαρμόστηκε αυτή η δραστηριότητα, τα περισσότερα παιδιά συνέδεσαν την παραγωγή σοκολάτας με συγκεκριμένες τηλεοπτικές διαφημίσεις – π.χ. μια μοβ αγελάδα και μαρμότα από την Ελβετία! Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια ενδιαφέρουσα συζήτηση διαφοροποίησης της διαφήμισης από την πραγματικότητα – μια εισαγωγή στην αγωγή κριτικής σκέψης. Ρωτήστε τα παιδιά ποιοι νομίζουν ότι συνεισφέρουν στην παρασκευή της σοκολάτας τους – προσπαθώντας να βρείτε κατά το δυνατόν περισσότερους ρόλους. Ανακοινώστε ότι σήμερα θα ταξιδέψουμε σε όλη την υφήλιο για να ανακαλύψουμε ποιος σ' αλήθεια έφτιαξε τη σοκολάτα. Συγκεντρώστε τα παιδιά σε κύκλο για να τους διαβάσετε ή να τους υπενθυμίσετε το αφήγημα «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα». Κάθε φορά που θα συναντάτε ένα νέο χαρακτήρα στο βιβλίο, σταματάτε και ρωτάτε τι ρόλο παίζει ο συγκεκριμένος άνθρωπος. Ποια είναι η συνεισφορά του στην ιστορία της σοκολάτας; Ρωτήστε τα παιδιά αν γνωρίζουν κάποιον απ' την κοινότητά τους που να κάνει παρόμοια δουλειά – π.χ. ποιος εργάζεται σε κατάσταση ή οδηγεί φορτηγό; Ποιος δουλεύει σε αγρόκτημα ή σε καράβι; Αφού προσδιορίσετε μια σειρά ρόλων και καθηκόντων, ενθαρρύνετε τα παιδιά να μιλήσουν για άλλες υπηρεσίες ή αγαθά που παράγουν ή μεταφέρουν αυτοί οι άνθρωποι και πώς εξυπηρετούν την κοινότητά τους. Μπορείτε εξάλλου να παρουσιάσετε κι άλλους χαρακτήρες, επιλέγοντας απ' το κεφάλαιο «Μια Μέρα στη Ζωή...» (www.worldfromourdoorstep.com, επιλέξτε "Classroom Materials").

Όταν φτάσετε στο σκέλος που αναφέρεται στην Μπελίσε, εστιάστε την προσοχή τους στην εικόνα που αναπαριστά δραστηριότητες σε μια γειτονιά της Μπελίσε. Διαβάστε την περιγραφή των πλεονεκτημάτων του Δίκαιου Εμπορίου και για τον αντίκτυπό του στην ευημερία της κοινότητας. Καθώς τα παιδιά σχολιάζουν την εικόνα, διευρύνετε τη συζήτηση με ερωτήσεις όπως: Τι παιχνίδι παίζουν τα παιδιά; Πού βρίσκονται; Ποιος τα φροντίζει; Πώς σας φαίνονται; Πού βρίσκονται οι γονείς τους; Πώς οι γονείς συντηρούν τις οικογένειές τους; Πηγαίνουν σχολείο; Έχουν αθλητική λέσχη; Πηγαίνουν στο γιατρό όταν αρρωσταίνουν; Έχουν αρκετό φαγητό; Γυρίστε πίσω στην περιγραφή των πλεονεκτημάτων του Δίκαιου Εμπορίου. Σκεφτείτε πώς θα άλλαζε η εικόνα αν οι γεωργοί δεν μπορούσαν να πουλήσουν το κακάο τους σε αγοραστή Δίκαιου Εμπορίου. Μπορεί τα χρήματα για την υγεία, την εκπαίδευση, το περιβάλλον να ήταν λιγότερα – πώς θα επηρεάζονταν λοιπόν τα παιδιά στην εικόνα;

Και για το τέλος ...

Ώρα τώρα να επιστρέψουμε απ' την Μπελίσε! Ζητήστε απ' τα παιδιά να βοηθήσουν τη Θέα να ανακαλέσει την εμπειρία της αφού γυρίσει στο σπίτι, ζωγραφίζοντας μια λεπτομερή εικόνα που θα αναπαριστά κάτι ή κάποιον απ' το ταξίδι της.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Διάφορες συσκευασίες από προϊόντα με σοκολάτα
- Υλικά ζωγραφικής
- «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» (βιβλίο)
- Διάφορες ιστορίες απ' το κεφάλαιο «Μια Μέρα στη Ζωή...» (www.worldfromourdoorstep.com)

«Τα παιδιά σχολίασαν ότι η Μπελίσε είναι μια όμορφη χώρα, όπου τα παιδιά παίζουν ποδόσφαιρο όπως ακριβώς κάνουν και στη Βραζιλία».

Βάνια Γιάνκοβα, Δημοτικό Σχολείο Kyril I Metodius, Σιλίστρα, Βουλγαρία

5. Γεωργοί Δίκαιου Εμπορίου

Παίζοντας τους ρόλους μιας οικογένειας καλλιεργητών κακάο, τα παιδιά αντιλαμβάνονται την ανάγκη να πληρώσει για καθημερινά πράγματα, και τα οφέλη του Δίκαιου Εμπορίου για τους γεωργούς. Απευθύνεται ειδικότερα σε μεγαλύτερα παιδιά, 5-8 ετών.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για να προωθήσετε τις χρηματοοικονομικές και μαθηματικές γνώσεις των παιδιών.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά καλλιεργούν συνεργατικές δεξιότητες καθώς μαθαίνουν να μοιράζονται και να περιμένουν τη σειρά τους, αλλά και να συνεργάζονται για συγκεκριμένα καθήκοντα.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Αναπαριστώντας μια βδομάδα στη ζωή των καλλιεργητών κακάο, ενισχύουμε την παρακίνηση, ενσυναίσθηση και κοινωνικότητα των παιδιών.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Διαβάστε ή ξαναθυμηθείτε το αφήγημα «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα». Εξετάστε προσεκτικά τις εικόνες που απεικονίζουν τη ζωή στην Μπελίσε. Συζητήστε πώς είναι η ζωή της οικογένειας του καλλιεργητή κακάο και τη διαφορά που κάνει το Δίκαιο Εμπόριο. Ο γεωργός εξηγεί στη Θέα ότι, χάρη στο Δίκαιο Εμπόριο, παίρνει πάντα μια δίκαιη τιμή για τους κόκκους κακάο, ώστε να έχει αρκετά χρήματα για να ταΐζει την οικογένειά του και να διασφαλίζει ότι όλοι είναι υγιείς. Επίσης, όλα τα παιδιά του χωριού μπορούν να πηγαίνουν σχολείο. Οι γεωργοί του Δίκαιου Εμπορίου εξασφαλίζουν καθαρό νερό για τα χωριά τους και κτίζουν ιατρείο. Ζητήστε απ' τα παιδιά να χωριστούν σε ζεύγη και, χρησιμοποιώντας τις εικόνες του βιβλίου, να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στη δική τους ζωή και τη ζωή στο χωριό απ' την ιστορία της Θέας. Συγκεντρώστε τις ιδέες των παιδιών και ταξινομήστε τις κάτω από δύο στήλες: Ομοιότητες και Διαφορές.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Χωρίστε τα παιδιά σε δύο ομάδες. Η μια ομάδα θα είναι η οικογένεια ενός καλλιεργητή κακάο Δίκαιου Εμπορίου, κι η άλλη ομάδα θα είναι η οικογένεια ενός καλλιεργητή κακάο που δεν συμμετέχει στο Δίκαιο Εμπόριο. Δώστε σε κάθε ομάδα από πέντε σακιά με κόκκους ή κάτι αντίστοιχο.

Μοιράστε τις καρτέλες με τις κατηγορίες – από ένα σετ σε κάθε οικογένεια, εξηγώντας ότι οι οικιακές δαπάνες τους θα εμπίπτουν σε αυτές τις κατηγορίες. Σε ένα κεντρικό τραπέζι τοποθετήστε τα δύο σετ με τις καρτέλες που σχετίζονται με το κόστος διαβίωσης και δώστε σε κάθε οικογένεια λίγο χρόνο για να τις χωρίσουν σε κατηγορίες και να σκεφτούν τι σημαίνει η κάθε μια. Σημειώστε ότι για όλα χρησιμοποιείται η τιμή «2 κέρματα» επειδή είναι εύκολη ακόμη και για μικρότερα παιδιά – αν δουλεύετε με μεγαλύτερα παιδιά, μπορείτε να κάνετε τις τιμές πιο ρεαλιστικές.

Εξηγήστε ότι:

- Ένα παιδί ή ο δάσκαλος θα είναι ο αγοραστής κακάο και θα καταβάλει στους γεωργούς Δίκαιου Εμπορίου 20 κέρματα για ένα σακί με κόκκους κακάο, και 12 κέρματα στους γεωργούς που δεν συμμετέχουν στο Δίκαιο Εμπόριο.
- Οι οικογένειες μπορούν να πουλήσουν τους κόκκους ανά πάσα στιγμή.
- Κάθε οικογένεια θα πρέπει να πληρώσει τα έξοδά της με τα χρήματα που θα πάρει από τον αγοραστή κακάο.

Ξεκινήστε βάζοντας κάθε οικογένεια να πουλά από ένα σακί με κόκκους κακάο.

Τώρα αρχίστε να περιγράφετε μια βδομάδα από τη ζωή μιας γεωργικής οικογένειας. Αυτό είναι κάτι που μπορείτε να προετοιμάσετε, ή να αυτοσχεδιάσετε! Αρχίστε με το πρόγευμα – κάθε οικογένεια πρέπει να αγοράσει τρόφιμα για μια βδομάδα (παύση για λίγο – μέχρι ένα μέλος της οικογένειας να δώσει «χρήματα» για ένα κουπόνι τροφίμων). Επινοήστε μια ιστορία που θα περιλαμβάνει τη μέρα μπουγάδας, ή την πρώτη μέρα του σχολείου και την ανάγκη για σχολικό εξοπλισμό, ή ότι ένα μέλος της οικογένειας έχει αρρωστήσει, ή ότι το νερό του χωριού έχει μολυνθεί και θα πρέπει να αγοράσουν εμφιαλωμένο κτλ. Καθώς λιγοστεύουν τα χρήματά τους, οι οικογένειες αναγκάζονται να πουλούν όλο και περισσότερους κόκκους. Κάθε τόσο θα ρωτάτε πόσα χρήματα και πόσα σακιά με κόκκους τους απέμειναν. Στο τέλος, οι γεωργοί που δεν συμμετέχουν στο Δίκαιο Εμπόριο δεν θα έχουν αρκετά χρήματα για να αγοράσουν τα χρειώδη. Σε εκείνο το σημείο, σταματήστε το παιχνίδι.

Και για το τέλος...

Ρωτήστε τα παιδιά αν τους άρεσε το παιχνίδι. Ήταν διασκεδαστικό; Αγχωτικό; Γιατί ο γεωργός του Δίκαιου Εμπορίου έχει τη δυνατότητα να καλύψει όλα του τα έξοδα και να του περισσεύουν ακόμα κόκκοι κακάο για να πουλήσει, ενώ ο γεωργός που δεν συμμετέχει στο Δίκαιο Εμπόριο δεν μπορεί καν να καλύψει τις δαπάνες του; Στοχαστείτε ότι μπορούμε να βοηθήσουμε περισσότερους γεωργούς να ενταχθούν στο Δίκαιο Εμπόριο, επιλέγοντας προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου: όσο αυξάνεται η ζήτηση, τόσο περισσότεροι γεωργοί θα μπορούν να πουλούν κακάο στα πλαίσια του συστήματος Δίκαιου Εμπορίου.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Αντίτυπα του βιβλίου «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» ή φωτοτυπημένες εικόνες απ' το βιβλίο
 - Δύο σετ με πλαστικοποιημένες καρτέλες για το κόστος διαβίωσης
 - Καρτέλες με κατηγορίες που σχετίζονται με το κόστος διαβίωσης ΥΓΕΙΑ/ΣΧΟΛΕΙΟ/ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΕΞΟΔΑ, ΕΞΟΔΑ ΣΠΙΤΙΟΥ
 - Πλαστά χρήματα/χαρτονομίσματα απ' τη «Μονόπολη» ή μάρκες που θα αντιστοιχούν σε κέρματα
 - Σακιά με κόκκους
 - Κουπόνια για τρόφιμα
-

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί εξάλλου να συνδυαστεί με μια ευρύτερη συζήτηση για το κόστος διαβίωσης. Γνωρίζουν τα παιδιά πόσα πληρώνει κάθε νοικοκυριό στη χώρα τους για τις δαπάνες διαβίωσης; Και πόσο στοιχίζουν στην Μπελίσε; Ερευνήστε το κόστος βασικών προϊόντων όπως ένα καρβέλι ψωμί, γάλα, μια μπάλα, φάρμακα κ.α.

**Γιατρός 2
Κέρματα**

**Φάρμακα 2
Κέρματα**

Εξέταση 2 Κέρματα

Βιβλία 2 Κέρματα

**Μολύβια 2
Κέρματα**

**Γομολάστιχες 2
Κέρματα**

**Σχολική στολή 2
Κέρματα**

**Τρόφιμα 2
Κέρματα**

**Σαπούνι
Πλυσίματος 2
Κέρματα**

Ρούχα 2 Κέρματα

**Ηλεκτρικό Ρεύμα
2 Κέρματα**

Νερό 2 Κέρματα

**Συντήρηση 2
Κέρματα**

ΥΓΕΙΑ

ΣΧΟΛΕΙΟ

**ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ
ΕΞΟΔΑ**

ΕΞΟΔΑ ΣΠΙΤΙΟΥ

6. Αγορά Δίκαιου Εμπορίου

Τα παιδιά προσποούνται ότι είναι μπανανοκαλλιεργητές, αποκτώντας έτσι μια ιδέα του πως είναι να διαχειρίζονται τα οικονομικά της οικογένειας, ενώ αντιλαμβάνονται τα οφέλη του Δίκαιου Εμπορίου για καλλιεργητές και παραγωγούς. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη για μεγαλύτερα παιδιά, 5-8 ετών.

Θέμα/Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει χρησιμοποιηθεί για να εισαγάγει την ιδέα της αγοραπωλησίας, ενισχύοντας τη χρηματοοικονομική αγωγή και τα Μαθηματικά, καθώς και την ενημέρωση γύρω από το Δίκαιο Εμπόριο.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αναπτύσσουν μια αίσθηση ευγενούς άμιλλας και την προθυμία να εκφραστούν και να αναλάβουν δράση.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Μπαίνοντας στη θέση των μπανανοκαλλιεργητών, τα παιδιά αποκτούν παρακίνηση, ενσυναίσθηση και κοινωνικότητα.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Η δραστηριότητα εδράζεται σε ένα «παιχνίδι προσποίησης»: εξηγήστε στα παιδιά ότι ζουν στις Προσήνεμες Νήσους (Windward Isles), στις Μικρές Αντίλλες, και είναι μπανανοκαλλιεργητές. Βρείτε τις Προσήνεμες Νήσους στον χάρτη ή στην υδρόγειο, και δείξτε τους μερικές εικόνες για να συζητήσετε πώς μπορεί να είναι η ζωή σ' αυτά τα μέρη.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Χωρίστε τα παιδιά σε «οικογενειακές ομάδες» των 4 ή 5 ατόμων. Κάθονται γύρω απ' το τραπέζι στο «σπίτι τους». Χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα PowerPoint, δείξτε τους την αγορά και το κατάστημα. Αφού σταθείτε κάτω απ' την αντίστοιχη διαφάνεια, εξηγήστε ότι εσείς – ο/η εκπαιδευτικός – θα πληρώσετε τον έμπορο. Κάθε οικογένεια παίρνει από μια πλαστικοποιημένη εικόνα με μπανάνες δικής τους καλλιέργειας.

Ένα παιδί δίνει την μπανάνα στον έμπορο και παίρνει 10 κέρματα. Γυρίζει σπίτι και μετρά τα λεφτά με την οικογένειά του.

Στο μεταξύ, περάστε στη διαφάνεια με το κατάστημα, απ' όπου μπορούν να αγοράσουν διάφορα προϊόντα. Προσθέστε τιμές στα αντικείμενα – θα βρείτε τις τιμές στα φύλλα εργασίας.

Τώρα ήρθε η ώρα να ξοδέψουν τα χρήματά τους. Τα αντικείμενα στο κατάστημα είναι διάφορα χρειώδη που τους επιτρέπουν να είναι υγιείς, να τρέφονται σωστά και να ντύνονται: κρέας, γάλα, λαχανικά, φρούτα και ρούχα. Η διαφάνεια δείχνει τα αντικείμενα και η οικογένεια γράφει μια λίστα με ό,τι χρειάζεται να αγοράσει. Μόνο όταν έρθουν στο κατάστημα μπορούν να δουν την τιμή κάθε είδους. Με τη σειρά, κάθε οικογένεια έρχεται στο κατάστημα για να αγοράσει όσα αναγράφονται στη λίστα της. Έχουν να ξοδέψουν μόνο 10 κέρματα. Αν δεν τους φτάνουν για ολόκληρη τη λίστα, γυρίζουν πίσω στο σπίτι, έχοντας σημειώσει τις τιμές κάθε είδους, κι αποφασίζουν τι να διαγράψουν.

Έπειτα, επιστρέφουν στο κατάστημα με τη νέα λίστα και κάνουν τις αγορές τους (δίνουμε τα αντικείμενα σε πλαστικοποιημένες εικόνες).

Αφού κάθε οικογένεια κάνει το ίδιο, συζητήστε όλοι μαζί – πήραν όλοι ό,τι χρειαζόνταν; Τι λείπει; Μπορούν να είναι χαρούμενοι και υγιείς με όσα αγόρασαν; Επιστρέψτε όλα τα αντικείμενα και αρχίστε απ' την αρχή. Αυτή τη φορά, δώστε σε κάθε οικογένεια από ένα κλώνο μπανάνας με αυτοκόλλητα του Δίκαιου Εμπορίου! Η αγορά επανεμφανίζεται. Όταν η οικογένεια έρχεται για να πουλήσει τις μπανάνες Δίκαιου Εμπορίου, παίρνουν 15 κέρματα αντί για 10. Επαναλάβετε τη διαδικασία με τα ψώνια – αυτή τη φορά θα διαπιστώσουν ότι έχουν χρήματα για να αγοράσουν περισσότερα αντικείμενα.

Αφού τελειώσουν με τα ψώνια, ανασυνταχθείτε για συζήτηση. Έχουν όλα όσα χρειάζονται τώρα; Ποια ήταν η διαφορά; Τι ρόλο έπαιξε το αυτοκόλλητο του Δίκαιου Εμπορίου; Πώς τους επηρέασε; Πήραν μια καλή τιμή για τις

μπανάνες τους ώστε να είναι σε θέση να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους και να είναι υγιείς και χαρούμενοι. Το Δίκαιο Εμπόριο μπορεί να σημάνει τη διαφορά ανάμεσα σε μια υγιή, ισοζυγισμένη διατροφή και μια ανεπαρκή διατροφή.

Και για το τέλος...

Εξάλλου, με το Δίκαιο Εμπόριο οι καταναλωτές παίρνουν κάποια επιπρόσθετα χρήματα που προορίζονται για την ανάπτυξη της κοινότητάς τους. Δώστε από 2 επιπρόσθετα κέρματα σε κάθε ομάδα και δείξτε τους τη διαφάνεια με τις επιλογές στις οποίες μπορούν να τα διαθέσουν: μια κλινική, σχολεία, ένα πηγάδι, έναν φυσικό βιότοπο. Τι επιλέγουν; Μια μεμονωμένη οικογένεια δεν μπορεί να αγοράσει κάτι, αν όμως συμβάλουν όλοι μαζί ως κοινότητα, τότε μπορούν! Αποφασίστε ποια θα είναι η βασική προτεραιότητα της κοινότητας.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Πλαστικοποιημένη φωτογραφία με μπανάνες (6 αντίτυπα)
- Πλαστικοποιημένη φωτογραφία με μπανάνες Δίκαιου Εμπορίου (6 αντίτυπα)
- Διάφορα πλαστικοποιημένα αντικείμενα (6 για το καθένα) π.χ. γάλα, ψωμί, λαχανικά, φρούτα, ρούχα, κρέας (βλ. παρακάτω)
- Λευκές κόλλες (για τις λίστες με τα ψώνια)
- Κέρματα, μάρκες ή πλαστά χαρτονομίσματα
- Διαφάνεια Powerpoint με τον τίτλο «Αγορά» και φωτογραφία της αγοράς μπανανών
- Διαφάνεια Powerpoint με τον τίτλο «Κατάστημα» και φωτογραφίες ειδών που μπορούν να αγοράσουν, με τις τιμές πάνω
- Διαφάνεια Powerpoint με τα έργα που μπορούν να επιλέξουν με βάση το φιλοδώρημα: κλινική, σχολεία, πηγάδι, φυσικός βιότοπος
- Παγκόσμιος άτλαντας
- Εικόνες των Προσήνεμων Νήσων
- Ταμπελίτσες με τιμές

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Αναφερθείτε συγκεκριμένα σε νέα προϊόντα π.χ. τηλεόραση, κινητό τηλέφωνο, παιχνίδια, στη συζήτηση για τις ανάγκες και τις επιθυμίες. Ή, αφού αποφασίσετε πού θα επενδύσετε τα χρήματα απ' το φιλοδώρημα του Δίκαιου Εμπορίου – κλινική, σχολείο, πηγάδι ή φυσικό βιότοπο – προσπαθήστε να το σχεδιάσετε ή να κατασκευάσετε μια μακέτα.

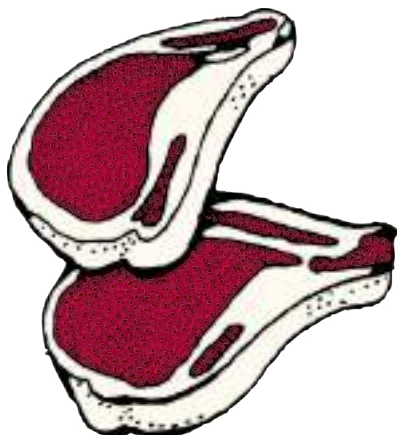

ΛΙΣΤΑ ΑΓΟΡΑΣ

ΕΙΔΟΣ	ΤΙΜΗ
ΣΥΝΟΛΟ	

Κρέας: 4 κέρματα

Γάλα: 2 κέρματα

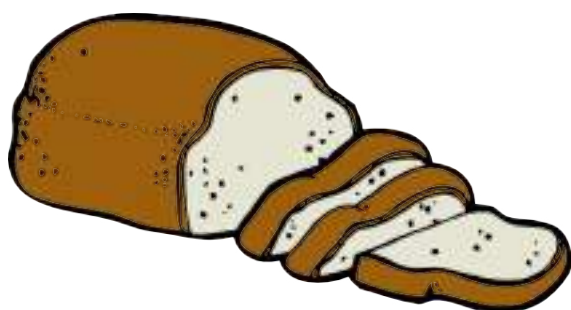
Ρούχα: 4 κέρματα

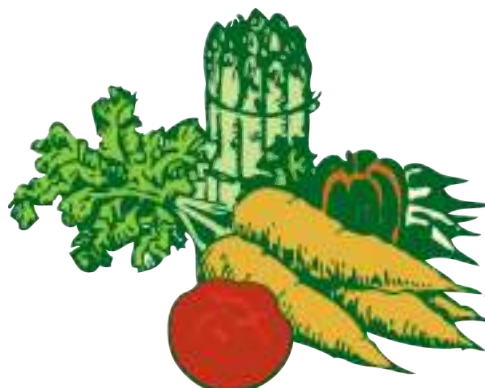
Φρούτα: 3 κέρματα

Ψωμί: 1 κέρμα

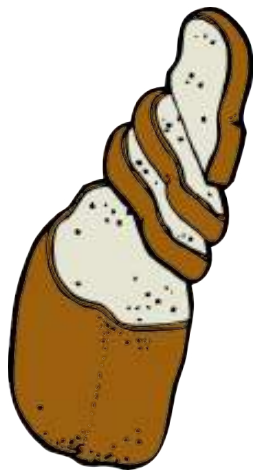
Λαχανικά: 1 κέρμα

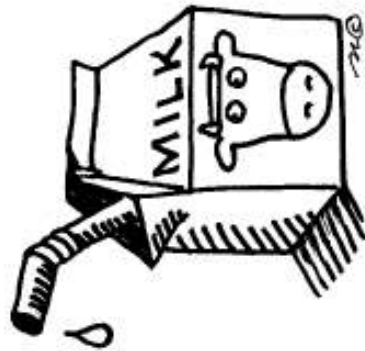

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ψωμί: 1

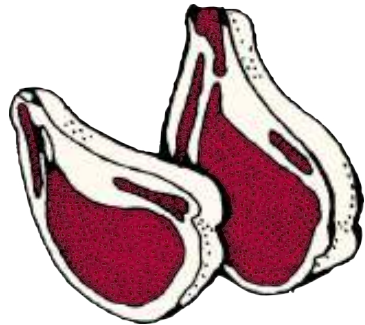
Γάλα: 2

Λαχανικά: 2

Κρέας: 4

Φρούτα: 3

Ρούχα: 4

ΑΓΟΡΑ

Δραστηριότητες που διερευνούν την έννοια της Αειφόρου Ανάπτυξης

1. Εκτιμούμε τον κόσμο

Υπαίθρια δραστηριότητα που έχει ως στόχο να ενθαρρύνει την εκτίμηση του κόσμου γύρω μας και να καλλιεργήσει ένα αίσθημα ευθύνης για το περιβάλλον και την αειφόρο χρήση των πόρων μέσα από τη βιωματική μάθηση. Μπορεί να διεξαχθεί στον χώρο του σχολείου ή στο πάρκο της γειτονιάς και είναι κατάλληλη για παιδιά ηλικίας από 3 ετών, με βοήθεια.

2. Τα χρώματα του ουράνιου τόξου

Η δραστηριότητα εστιάζει στα χρώματα που συναντάμε στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον σε ολόκληρο τον κόσμο, και δίνει στα παιδιά ηλικίας από τριών ετών την ευκαιρία να βρουν και να χρωματίσουν αντικείμενα καθημερινής χρήσης.

3. Κέικ φρούτων μετά μανίας!

Το κέικ φρούτων χρησιμοποιείται ως μεταφορά προκειμένου να διερευνήσουμε τι συμβαίνει όταν προσπαθούμε να εξασφαλίσουμε λιχουδιές για τον εαυτό μας, χωρίς να σκεφτόμαστε τους άλλους ή το περιβάλλον.

4. Ράβδοι χαρτογράφησης

Στη δραστηριότητα αυτή τα παιδιά δημιουργούν τις δικές τους ράβδους αφήγησης, συλλέγοντας αντικείμενα από τη φύση κατά τη διάρκεια ενός περιπάτου είτε γύρω από το σχολείο είτε στο πάρκο της γειτονιάς. Κατάλληλη για παιδιά ηλικίας από τριών ετών, με βοήθεια.

5. Δώρα από τη θάλασσα

Χρησιμοποιώντας τη θάλασσα ως ερέθισμα, η συγκεκριμένη δραστηριότητα σας παρέχει την ελευθερία να αξιοποιήσετε ενδιαφέροντα και ικανότητες, όχι μόνο δικά σας αλλά και των μαθητών σας, στοχεύοντας στη διερεύνηση της σημασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τρόπων προστασίας του. Για παιδιά μικρότερης ηλικίας, από 5 μέχρι 8 ετών, επιλέξτε τα πιο απλά στοιχεία της δραστηριότητας.

6. Το διαστημόπλοιο του Ζογκ

Παιχνίδι ενεργούς συμμετοχής για 12 τουλάχιστον παιδιά, κατάλληλο για εσωτερικό ή υπαίθριο χώρο. Τα παιδιά ταξιδεύουν στο σύμπαν μέσα σε αυτοσχέδια διαστημόπλοια ενώ στη συνέχεια τους ζητείται να διαπραγματευθούν ποια αντικείμενα μπορούν να πάρουν μαζί τους στο ταξίδι. Πρόκειται για μια εισαγωγή στην έννοια της βιωσιμότητας και στη διαφορά μεταξύ ανάγκης και επιθυμίας.

7. Το σπίτι του Ζογκ

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μοντελοποίησης αρχίζει με το παράδειγμα του Ζογκ, ο οποίος επαναχρησιμοποιεί άχρηστα αντικείμενα για να φτιάξει ένα σπίτι, και διερευνά τι είναι αυτό που κάνει ένα σπίτι «σπιτικό». Εποικοδομητική δραστηριότητα για όλα τα παιδιά ηλικίας από 3 μέχρι 8 ετών.

8. Αειφόρο γεύμα

Μέσα από τον συσχετισμό των τροφίμων τοπικής παραγωγής και των υπέροχων γεύσεων της παραδοσιακής κουζίνας, τα παιδιά και οι οικογένειές τους συνεργάζονται για να μοιραστούν τα αγαπημένα τους παραδοσιακά φαγητά, ενώ παράλληλα ενημερώνονται για βιώσιμες επιλογές τροφίμων. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη και για πολύ μικρά παιδιά, με τη στήριξη της οικογένειάς τους!

9. Πλανήτης Γη – Μαθαίνουμε απ' τον Ζάργκοτ!

Χρησιμοποιώντας τα εξαιρετικά παραδείγματα από τον πλανήτη Ζάργκοτ σε ό,τι αφορά στην επαναχρησιμοποίηση παλιών υλικών, η δραστηριότητα αυτή προϋποθέτει συνεργασία με στόχο να κατασκευάσουμε, μεταξύ άλλων, μπάλες ποδοσφαίρου από παλιές πλαστικές σακούλες! Κατάλληλη για παιδιά από 5 μέχρι 8 ετών, ή και πιο μικρής ηλικίας με περισσότερη βοήθεια.

1 Εκτιμούμε τον κόσμο

Υπαίθρια δραστηριότητα που έχει ως στόχο να ενθαρρύνει την εκτίμηση του κόσμου γύρω μας και να καλλιεργήσει ένα αίσθημα ευθύνης για το περιβάλλον και την αειφόρο χρήση των πόρων μέσα από τη βιωματική μάθηση. Μπορεί να διεξαχθεί στον χώρο του σχολείου ή στο πάρκο της γειτονιάς και είναι κατάλληλη για παιδιά ηλικίας από 3 ετών, με βοήθεια.

Θέμα / Συσχετισμοί με αναλυτικό πρόγραμμα

Υπαίθρια δραστηριότητα – στην Αγγλία, κατάλληλη στα πλαίσια του προγράμματος Forest Schools ή της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης γενικά.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αναγνωρίζουν τη διαφορά μεταξύ αντικειμένων φυσικής προέλευσης και αυτών που κατασκευάζει ο άνθρωπος, και αναπτύσσουν την αίσθηση της δικής τους θέσης στο περιβάλλον τους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η διαφορετική προοπτική που αναπτύσσουν για το τοπικό τους περιβάλλον συμβάλλει στην ενίσχυση της αυτογνωσίας και των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Βρείτε ένα ήσυχο υπαίθριο χώρο και καθίστε στο έδαφος σε κύκλο. Εξηγήστε ότι το μάθημα αυτό έχει να κάνει με την εξερεύνηση του «Κόσμου στο Κατώφλι μας». Ζητήστε από τα παιδιά να κοιτάξουν γύρω τους και να επιλέξουν μια λέξη που εκφράζει αυτό που νιώθουν τη συγκεκριμένη στιγμή. Μοιραστείτε τις λέξεις, αναγνωρίζοντας τα αρνητικά και τα θετικά συναισθήματα. Ζητήστε από τα παιδιά να προσπαθήσουν να εντοπίσουν πού βρίσκεται αυτό το συναισθημα, για παράδειγμα, αν πουν «ευτυχισμένος/η», ρωτήστε σε ποιο μέρος του σώματός τους εντοπίζεται αυτή η ευτυχία – στο κεφάλι, στην καρδιά, στην κοιλιά, στα χέρια, κτλ.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Υπενθυμίστε στα παιδιά πώς αντιλαμβάνονται τον κόσμο – έχουμε πέντε αισθήσεις και σήμερα θα επικεντρωθούμε σε κάποιες από αυτές.

Δραστηριότητα 1: Μαγικές πέτρες ακρόασης

- Ζητήστε από τα παιδιά να σταματήσουν ό,τι κάνουν και να ακούσουν.
- Πέστε τους να κλείσουν τα μάτια και να ακούσουν πολύ προσεκτικά – ποιους ήχους ακούνε; Αν δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν, πέστε τους ότι έχετε μαζί σας κάποιες μαγικές πέτρες ακρόασης και ζητήστε από κάθε παιδί να πάρει από μία.
- Ζητήστε από τα παιδιά να κρατήσουν τις πέτρες ακρόασης κοντά στο αυτί ώστε να επικεντρωθούν στην αίσθηση της ακοής.
- Τι ακούνε;
- Πόσους φυσικούς ήχους μπορούν να ακούσουν;
- Πόσους μη φυσικούς ήχους μπορούν να ακούσουν;
- Ποια συναισθήματα τους προκαλούν οι ήχοι αυτοί; Καταγράψτε αυτά που θα σας πουν σε πλαστικοποιημένα σχήματα φύλλων και κρεμάστε τα με σπάγκο σ' ένα δέντρο «συναισθημάτων».
- Πώς θα ήταν αν δεν υπήρχαν ήχοι;
- Κάντε ερωτήσεις και μιλήστε για τους διάφορους ήχους.

Δραστηριότητα 2: Υφασμάτινες τσάντες με αντικείμενα

- Δώστε σε κάθε ζευγάρι/ομάδα παιδιών μια υφασμάτινη τσάντα μέσα στην οποία θα μπορούν να βάλουν το χέρι τους.
- Ζητήστε από τα παιδιά να παρατηρήσουν τα διάφορα φυσικά αντικείμενα στο περιβάλλον.
- Ζητήστε από κάθε ομάδα να επιλέξει ένα τέτοιο αντικείμενο, να το σηκώσει και να το τοποθετήσει μέσα στην τσάντα της.
- Καθίστε σε κύκλο και περάστε την κάθε τσάντα από παιδί σε παιδί.
- Ζητήστε από τα παιδιά να μαντέψουν τι περιέχει η τσάντα, αγγίζοντάς την μόνο απ' έξω.
- Τι νομίζουν; Είναι σκληρό ή μαλακό; Απαλό ή τραχύ; Έχει κανονικό ή ακανόνιστο σχήμα; Είναι υγρό; Μήπως κροταλίζει ή τρίζει;
- Ενθαρρύνετε τα παιδιά να αναλογιστούν τη σημασία του αντικειμένου που βρήκαν για τη φύση/τον άνθρωπο. Χρησιμοποιήστε τη μέθοδο διατήρησης κοινής σκέψης και κάνετε ερωτήσεις για να αναπτύξετε διάλογο.

Δραστηριότητα 3: Φωτογραφοθήκες

- Τα παιδιά εργάζονται σε ζευγάρια.
- Δώστε σε κάθε ζευγάρι μια πλαστικοποιημένη ή χάρτινη φωτογραφοθήκη.
- Εξηγήστε τους ότι θα εξερευνήσουν την περιοχή (υπενθυμίστε τους κάποιες οδηγίες για την ασφάλειά τους!) και θα χρησιμοποιήσουν τις φωτογραφοθήκες για να φανταστούν διαφορετικές όψεις της εικόνας που έχουν μπροστά τους. Μεγάλη/μικρή, όμορφη/άσχημη, φυσική/ανθρωπογενής, ενδιαφέρουσα/ανιαρή, κτλ. Ζητήστε τους να σκεφτούν τι βλέπουν μέσα από τη φωτογραφοθήκη, τι παρατηρούν, τι αναρωτιούνται, ποιες ερωτήσεις θα ήθελαν να κάνουν, αν τους αρέσει.
- Όταν επιστρέψουν, ζητήστε από κάθε ζευγάρι να αποφασίσει ποια όψη τους άρεσε περισσότερο και να τη μοιραστεί με την υπόλοιπη ομάδα, αιτιολογώντας την επιλογή τους.
- Ενθαρρύνετε τα παιδιά να αναλογιστούν το γεγονός ότι όλα έκαναν την ίδια δραστηριότητα στο ίδιο περιβάλλον, αλλά βρήκαν διαφορετικούς τρόπους θέασης του κόσμου γύρω τους.

Και για το τέλος...

Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα ζητώντας και πάλι από τα παιδιά να σκεφτούν μια λέξη η οποία θα περιγράφει το περιβάλλον που μόλις έχουν εξερευνήσει χρησιμοποιώντας τις αισθήσεις τους, και ρωτήστε τα πώς νιώθουν για το περιβάλλον αυτό. Υπενθυμίστε τους ότι το συγκεκριμένο περιβάλλον είναι μόνο ένα απ' τα πολλά που συναντάμε στον πλανήτη μας. Θα μπορούσατε να τους ζητήσετε να σκεφτούν και άλλα είδη περιβάλλοντος (π.χ. βουνά, ερήμους, κάτω απ' τη θάλασσα, δάση, κωμοπόλεις, μεγαλουπόλεις, αγροκτήματα, παραλία, κτλ) και με ποιους τρόπους το περιβάλλον μπορεί να μας φροντίσει, να μας κάνει ευτυχισμένους, να μας προστατεύσει, να μας παρέχει τροφή, να μας προσφέρει ζεστασιά/δροσιά και ότι πρέπει κι εμείς να το φροντίζουμε με προσοχή.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- «Μαγικές πέτρες ακρόασης» (μια για κάθε παιδί)
- Πλαστικοποιημένα σχήματα φύλλων, σε σπάγκο για να τα δέσετε στο δέντρο
- Μαρκαδόρους για άσπρο πίνακα
- Υφασμάτινες τσάντες (αδιαφανείς, αρκετά μεγάλες ώστε να χωράνε ένα αντικείμενο κι ένα χεράκι!)
- Πλαστικοποιημένες φωτογραφοθήκες, πανομοιότυπες ή σε διαφορετικά σχήματα

2. Τα χρώματα του ουράνιου τόξου

Η δραστηριότητα εστιάζει στα χρώματα που συναντάμε στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον σε ολόκληρο τον κόσμο και δίνει στα παιδιά ηλικίας από τριών ετών την ευκαιρία να βρουν και να χρωματίσουν αντικείμενα καθημερινής χρήσης.

Θέμα / Συσχετισμοί με αναλυτικό πρόγραμμα

Δραστηριότητα τέχνης με στοιχεία μαθήματος γεωγραφίας και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Η δυνατότητα αναγνώρισης της διαφοράς μεταξύ φυσικών αντικειμένων και αντικειμένων που κατασκευάζει ο άνθρωπος.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η αντίληψη του εαυτού μας ως παρατηρητή και ταυτόχρονα ως αναπόσπαστου μέρους του περιβάλλοντος συμβάλλει στην αυτογνωσία, την ενσυναίσθηση και τις κοινωνικές δεξιότητες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Διαβάστε ή θυμηθείτε το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Κάθε φορά που η ιστορία αλλάζει σκηνικό, περνάτε το βιβλίο από παιδί σε παιδί και ρωτάτε ποια χρωματιστά αντικείμενα βλέπουν – μια κόκκινη βαλίτσα, έναν καφέ κορμό δέντρου, έναν πράσινο Ζογκ, τα ξανθά μαλλιά του Αγοριού. Περιγράψτε τα «αντικείμενα» και το χρώμα τους σε ξεχωριστές καρτέλες και ρωτήστε τα παιδιά αν το αντικείμενο είναι φυσικό ή κατασκευασμένο ή αν δεν γνωρίζουν με βεβαιότητα.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Γυρίστε στη σελίδα που δείχνει τη γειτονιά του Αγοριού και στη σελίδα με το μακρινό μέρος όπου προσεδαφίζονται στη συνέχεια ο Ζογκ, το Αγόρι και το Ποντίκι. Συζητήστε τα διαφορετικά χρώματα στο περιβάλλον και τους ανθρώπους που συναντούν στα διάφορα μέρη που επισκέπτονται. Πόσο ανόμοια ή παρόμοια είναι τα χρώματα του περιβάλλοντος γύρω από το σχολείο μας; Ας πάμε να δούμε!

Δώστε σε κάθε παιδί μια παλέτα και τρία χρώματα σ' ένα χρωματικό δειγματολόγιο – το καθένα μπορεί να είναι διαφορετικό. Οδηγήστε τα παιδιά εκτός της τάξης, είτε γύρω από το σχολείο είτε σε ανοικτό χώρο πιο μακριά. Ζητήστε τους να εντοπίσουν στο περιβάλλον κάτι που να ταιριάζει με το καθένα από τα τρία τους χρώματα και να χρωματίσουν στη συνέχεια τα αντικείμενα αυτά σε ξεχωριστά φύλλα χαρτιού.

Όταν επιστρέψετε στην τάξη, μιλήστε για τα διάφορα χρώματα. Ποια απ' αυτά συναντάμε στη φυσική τους μορφή στο περιβάλλον; Ποια χρώματα έχουν συνήθως τα μη φυσικά αντικείμενα; Συζητήστε το γεγονός ότι κάποια αντικείμενα είναι στην αρχική τους μορφή φυσικά υλικά που στη συνέχεια μετατράπηκαν σε κάτι άλλο. Το μέταλλο που χρησιμοποιείται για την κατασκευή γραμματοκιβωτίων, για παράδειγμα, έχει εξορυχθεί από τη γη. Ακόμη και τα πλαστικά αντικείμενα περιέχουν λάδι στη φυσική του μορφή. Το καουτσούκ που χρησιμοποιείται στα ελαστικά των αυτοκινήτων προέρχεται από τα δέντρα. Φυσικό σημαίνει στη φυσική του κατάσταση, αλλά στην ουσία τα πλείστα από τα αντικείμενα που είναι για μας απαραίτητα προέρχονται από τον φυσικό κόσμο. Ενθαρρύνετε τα παιδιά να αναλογιστούν τι είναι διαθέσιμο σε διαφορετικά περιβάλλοντα και πώς θα ήταν αν μπορούσαμε να χρησιμοποιούμε μόνο πράγματα που υπάρχουν στο άμεσο περιβάλλον μας για να φτιάξουμε ό,τι άλλο χρειαζόμαστε. Κάποιοι άνθρωποι χρησιμοποιούν πολύ λιγότερους πόρους του πλανήτη μας απ' ό,τι άλλοι.

Και για το τέλος...

Θα μπορούσατε να ολοκληρώσετε τη δραστηριότητα αυτή με την εικόνα στη σελίδα 21 του βιβλίου «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» και να μιλήσετε για τα χρώματα που αντίκρισαν το Ποντίκι και το Αγόρι στην επιστροφή προς το σπίτι τους.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Πλαστικοποιημένες παλέτες – μπορεί να είναι απλά πλαστικοποιημένο χαρτόνι
- Χρωματικά δειγματολόγια
- Το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ»
- Υλικά για χρωμάτισμα: πινέλα, μπογιές, χαρτόνι ή χαρτί

3. Κέικ φρούτων μετά μανίας!

Το κέικ φρούτων χρησιμοποιείται ως μεταφορά για να διερευνήσουμε τι συμβαίνει όταν προσπαθούμε να εξασφαλίσουμε λιχουδιές για τον εαυτό μας, χωρίς να σκεφτόμαστε τους άλλους ή το περιβάλλον.

Θέμα / Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα δημιουργικό (και στη συνέχεια καταστροφικό!) έργο (δηλ. ετοιμασία κέικ) και εισάγει έννοιες όπως είναι η αειφόρος ανάπτυξη.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά μαθαίνουν τι είναι δίκαιο και τι άδικο σε προσωπικό επίπεδο και ότι δεν έχουμε όλοι πρόσβαση στα ίδια πράγματα.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η εμπειρία και ο αναστοχασμός που προσφέρει η δραστηριότητα βοηθούν τα παιδιά στους τομείς της αυτογνωσίας, της διαχείρισης των συναισθημάτων τους, της ενσυναίσθησης καθώς και στις κοινωνικές δεξιότητες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Η δραστηριότητα αναπτύχθηκε με βάση την ετοιμασία ενός αληθινού κέικ φρούτων, το οποίο στη συνέχεια καταστρέφεται καθώς τα παιδιά παίρνουν τις λιχουδιές που περιέχει, και μετά καλούνται να αναλογιστούν την καταστροφή που έχουν προκαλέσει! Ωστόσο, αν δεν νιώθετε άνετα με την ιδέα της διάλυσης ενός όμορφου κέικ φρούτων, μπορείτε να φτιάξετε ένα «κέικ φρούτων» με ζυμαράκι, το οποίο θα περιέχει κρυμμένους θησαυρούς (μη βρώσιμους). Η ετοιμασία του «κέικ» μαζί με τα παιδιά αποτελεί μια πολύ καλή εισαγωγή στη δραστηριότητα. Αποφασίστε από κοινού τι θα περιέχει, διακοσμήστε και θαυμάστε το κέικ σας!

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Ζητήστε από τα παιδιά να καθίσουν σε κύκλο. Τοποθετήστε στη μέση του κύκλου έναν δίσκο με το κέικ – ένα νόστιμο και πανέμορφο κέικ που κρύβει πολλές λιχουδιές: φρούτα και ξηρούς καρπούς. Ζητήστε από τα παιδιά να το περιγράψουν, να το θαυμάσουν. Νιώθουν περηφάνια για το δημιούργημά τους ή μήπως θα ήθελαν να το φάνε (αν πρόκειται για αληθινό κέικ); Στη συνέχεια εξηγήστε τους ότι θα πρέπει να προσπαθήσουν, μέσα σε συγκεκριμένο χρόνο, ν' αρπάξουν από το κέικ όσο το δυνατόν περισσότερα κομματάκια φρούτων και ξηρούς καρπούς. Μόλις δώσετε το σύνθημα, τα παιδιά προσπαθούν με κάθε τρόπο να πάρουν τους περισσότερους θησαυρούς από το κέικ, τους οποίους τοποθετούν σε μικρά δοχεία ή ποτηράκια που κρατάνε για τον σκοπό αυτό. Όταν τελειώσει ο χρόνος, ζητήστε τους να μετρήσουν τους θησαυρούς ή τις λιχουδιές τους. Ποιος πήρε τα περισσότερα; Αλλά αντί να τους συγχαρείτε, πείτε τους να κοιτάξουν και πάλι το κέικ. Σε ποια κατάσταση βρίσκεται; Πιθανόν να είναι ένας σωρός από ψίχουλα ή μια άμορφη μάζα από ζυμαράκι – καμία σχέση με το όμορφο κέικ που είχαμε στην αρχή! Ζητήστε από τα παιδιά να μοιραστούν τις παρατηρήσεις τους για το πώς συμπεριφέρθηκε ο καθένας και τι έγινε:

- Τι όψη έχει το κέικ φρούτων τώρα;
- Προηγουμένως τα παιδιά ήταν περήφανα για το κέικ, ή ήθελαν να το φάνε. Εξακολουθεί να ισχύει αυτό;

- Βλέποντας τώρα το κέικ φρούτων, πώς νιώθουν;
- Τι είναι πιο σημαντικό; Το κέικ, οι λιχουδιές; Ή μήπως είναι και τα δύο εξίσου σημαντικά για να μπορέσει κανείς ν' απολαύσει το κέικ φρούτων;
- Θα ήταν δυνατό να μοιραστούν και να απολαύσουν το κέικ χωρίς να το καταστρέψουν;
- Τι θα μπορούσαν να κάνουν με διαφορετικό τρόπο;

Και για το τέλος...

Η συζήτηση στο τέλος θα πρέπει να επικεντρωθεί στους τρόπους με τους οποίους τα καλά πράγματα στη ζωή μπορούν να διαμοιράζονται δίκαια μεταξύ των ανθρώπων, χωρίς να χρειάζεται να μαλώνουμε γι' αυτά, να τα καταστρέφουμε και να μην μπορεί κανείς να τ' απολαύσει!

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Κέικ φρούτων
- Πλαστικό τραπεζομάντηλο
- Δίσκο φαγητού
- Μικρά δοχεία για τις λιχουδιές (αν το κέικ δεν είναι αληθινό, θα χρειαστείτε ζυμαράκι ή παρόμοιο υλικό και θησαυρούς για να κρύψετε μέσα).

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Βρείτε εικόνες ή βιντεάκια με θέμα την εξόρυξη και τη λατόμηση και συζητήστε ομοιότητες και διαφορές μεταξύ του παιχνιδιού και του τι συμβαίνει στις διεργασίες αυτές. Ποιοι είναι οι νικητές και ποιοι οι ηττημένοι;

4. Ράβδοι χαρτογράφησης

Στη δραστηριότητα αυτή τα παιδιά δημιουργούν τις δικές τους ράβδους αφήγησης, συλλέγοντας αντικείμενα από τη φύση κατά τη διάρκεια ενός περιπάτου είτε γύρω από το σχολείο είτε στο πάρκο της γειτονιάς. Μπορούν να συμμετέχουν παιδιά ηλικίας από τριών ετών, με βοήθεια.

Θέμα / Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Υπαίθρια δραστηριότητα – στην Αγγλία, κατάλληλη στα πλαίσια του προγράμματος Forest Schools ή της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης γενικά.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αναγνωρίζουν τη διαφορά μεταξύ αντικειμένων φυσικής προέλευσης και αυτών που κατασκευάζει ο άνθρωπος, και αναπτύσσουν την αίσθηση της δικής τους θέσης στο περιβάλλον τους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η διαφορετική προοπτική που αναπτύσσουν για το τοπικό τους περιβάλλον συμβάλλει στην ενίσχυση της αυτογνωσίας και των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Εξηγήστε ότι οι ράβδοι χαρτογράφησης χρησιμοποιούνταν από τους ιθαγενείς της Αυστραλίας για να επικοινωνούν μεταξύ τους κάποιες ιδέες. Δείξτε στα παιδιά σχετικές εικόνες καθώς και μια ράβδο χαρτογράφησης που έχετε φτιάξει προηγουμένως. Η ράβδος χρησιμεύει τόσο ως χάρτης όσο και ως μέσο αφήγησης μιας ιστορίας. Επεξηγήστε στα παιδιά ότι τα περιμένει μια περιπέτεια και ότι θα δημιουργήσουν τις δικές τους ράβδους χαρτογράφησης!

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Βγείτε έξω στην αυλή του σχολείου ή στο πάρκο της γειτονιάς ή στο δάσος. Χωρίστε τα παιδιά σε μικρές ομάδες των 3-5 και υποδείξτε έναν αρχηγό για κάθε ομάδα. Δώστε σε κάθε παιδί ή ομάδα μια ράβδο μήκους περίπου 45 εκ. – ή αν είστε στο δάσος, μπορούν να βρουν ράβδους από μόνα τους.

Ακολουθήστε ένα μονοπάτι ή μια διαδρομή. Καθώς περπατάτε, ενθαρρύνετε τα παιδιά να αναζητήσουν στο φυσικό περιβάλλον αντικείμενα όπως φτερά, κλαράκια, αποξηραμένα φύλλα, κουκουνάρια, κτλ. Όταν βρουν κάτι, οι αρχηγοί της κάθε ομάδας μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να το στερεώσουν στη ράβδο τους. Μπορείτε να φτιάξετε μία ράβδο ανά παιδί ή ανά ομάδα. Υπάρχουν αντικείμενα τα οποία τα παιδιά δεν θα πρέπει να μαζέψουν, όπως ζωντανά φυτά. Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά δεν θα αγγίξουν πράγματα που δεν πρέπει όπως π.χ. μανιτάρια.

Όταν επιστρέψετε στο σχολείο, ενθαρρύνετε τα παιδιά να σχολιάσουν τα ευρήματά τους και να μοιραστούν/ περιγράψουν αυτά που βρήκαν με τους υπόλοιπους. Κάντε τις εξής ερωτήσεις: Γιατί επέλεξες το συγκεκριμένο αντικείμενο; Πού το βρήκες; Γιατί είναι ξεχωριστό; Ποια ιστορία έχει να μας αφηγηθεί;

Καλέστε τα παιδιά να κοιτάξουν προσεκτικά τις ράβδους χαρτογράφησης των υπολοίπων και κάντε ερωτήσεις. Χρησιμοποιήστε τη μέθοδο διατήρησης κοινής σκέψης για να αναπτύξετε διάλογο, συγκρίνοντας τις ράβδους και ανακαλώντας την ίδια ώρα στη μνήμη σας τα σημεία όπου εντόπισαν τα διάφορα αντικείμενα.

Και για το τέλος...

Τα παιδιά μπορούν να εκθέσουν όλα τα αντικείμενα που έχουν συλλέξει και να αφηγηθούν με τον τρόπο αυτό την περιπέτειά τους.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Μια ράβδο μήκους περίπου 45 εκ. για κάθε αρχηγό ομάδας ή για κάθε παιδί
- Σπάγκο και χρωματιστό μαλλί
- Μια ράβδο χαρτογράφησης που έχετε φτιάξει προηγουμένως

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Θα μπορούσατε να συλλέξετε μη-φυσικά αντικείμενα όπως σκουπίδια (θα συλλεχθούν από τους αρχηγούς με τη χρήση γαντιών) και να τα χρησιμοποιήσετε για να κάνετε συγκρίσεις μεταξύ φυσικών και μη φυσικών αντικειμένων και για να συζητήσετε το θέμα «φροντίζουμε το μέρος στο οποίο ζούμε». Θα μπορούσατε να συνδυάσετε τη δραστηριότητα αυτή με μια εκστρατεία συλλογής σκουπιδιών, ενθαρρύνοντας τα παιδιά να φροντίζουν το περιβάλλον τους. Αν περπατάτε σε δημόσιο χώρο και υπάρχουν σκουπίδια, τα παιδιά θα μπορούσαν να σχεδιάσουν μία αφίσα με την οποία θα ζητούν από τους πολίτες να μαζεύουν τα σκουπίδια τους. Η αφίσα μπορεί να πλαστικοποιηθεί και να προσδεθεί σε έναν φράκτη ή δέντρο. Μετά από μερικές βδομάδες θα πρέπει ωστόσο να θυμηθείτε να την αφαιρέσετε προτού γίνει και η ίδια σκουπίδι!

«Η δραστηριότητα αυτή είχε επιτυχία με τα παιδιά γιατί ήταν υπαίθρια. Την αναδιαμορφώσαμε διοργανώνοντας κάτι σαν κυνήγι θησαυρού, κατά το οποίο εντοπίζαμε αντικείμενα από το περιβάλλον μας, τα δένναμε στις ράβδους και μετά τις τοποθετούσαμε σ' ένα μπαούλο θησαυρού. Φυλάξαμε τους 'θησαυρούς' αυτούς για να τους μοιραστούμε με τον Ζογκ».

Άντρια Σταύρου, Νηπιαγωγείο «Το Πρώτο Βήμα», Κύπρος

5. Δώρα από τη Θάλασσα

Χρησιμοποιώντας τη θάλασσα ως ερέθισμα, η συγκεκριμένη δραστηριότητα σας παρέχει την ελευθερία να αξιοποιήσετε ενδιαφέροντα και ικανότητες, δικά σας και των μαθητών σας, στοχεύοντας στη διερεύνηση της σημασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τρόπων προστασίας του. Για παιδιά μικρότερης ηλικίας, από 5 μέχρι 8 ετών, επιλέξτε πιο απλά στοιχεία της δραστηριότητας.

Θέμα / Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα θα μπορούσε να διεξαχθεί ως εργασία στο μάθημα της Τέχνης, να ενταχθεί στο μάθημα της Ιστορίας ή να χρησιμοποιηθεί για τη διδασκαλία θεμάτων Γεωγραφίας και Οικολογίας. Διαλέγετε και παίρνετε!

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά κατανοούν ότι στη Γη υπάρχουν ποικίλα, διαφορετικά περιβάλλοντα από τα οποία εξαρτόμαστε και παίρνουμε πολλούς φυσικούς πόρους, εξ ου και η ανάγκη προστασίας τους.

Προσωπικός στόχος μάθησης

Η δραστηριότητα εμπεριέχει τα στοιχεία της αυτοκαθοδήγησης και της ανακάλυψης, βοηθώντας έτσι τα παιδιά στους τομείς της αυτογνωσίας, της διαχείρισης συναισθημάτων, της ενσυναίσθησης και των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Μπορείτε να εισαγάγετε τα παιδιά στη δραστηριότητα μ' ένα CD με ήχους της θάλασσας – κύματα, γλάρους, κτλ. Ρωτήστε τα ποια συναισθήματα και ποιους συσχετισμούς με τη θάλασσα τους προκαλούν οι ήχοι αυτοί. Στη Βουλγαρία, όπου αναπτύχθηκε η εν λόγω δραστηριότητα, τα παιδιά έδωσαν ποικίλες απαντήσεις: ψυχαγωγία, ψάρια, γοργόνα, κοχύλι, μύδια, φάλαινα, θησαυρός, πειρατής, Νέμο, αλμυρό, φύκια, κ.α. Καταγράψτε τις απαντήσεις των παιδιών.

Δείξτε στα παιδιά κάποια υλικά που έχετε μαζέψει και τα οποία σχετίζονται με τη θάλασσα. Τα παιδιά μπορούν να εξερευνήσουν την υφή, το είδος, το χρώμα και τη μυρωδιά των θαλάσσιων αυτών αντικειμένων.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Βασιζόμενοι στις αρχικές απαντήσεις των παιδιών, χρησιμοποιήστε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και τη μέθοδο του διατήρησης κοινής σκέψης για να εμβαθύνετε ακόμη περισσότερο σε κάποιες πτυχές της συζήτησης. Ποια φυτά και ζώα της θάλασσας γνωρίζουν; Τονίστε τον πλούτο της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας και την τεράστια χρησιμότητά του στην καθημερινή μας ζωή (ψάρι ως τροφή, φυσικοί πόροι όπως αλάτι, φύκια, όμορφα τοπία όπως κοράλλια, πολύτιμα αντικείμενα όπως μαργαριτάρια).

Πέραν από τους ζωντανούς θαλάσσιους οργανισμούς, μιλήστε και για τον σημαντικό αριθμό ανθρώπων που εξαρτώνται από τη θάλασσα για να ζήσουν. Κοιτάξτε εικόνες ανθρώπων με θαλασσινά επαγγέλματα – όπως είναι οι ψαράδες, κυνηγοί μαργαριταριών, δύτες, ναύτες, φανοφύλακες, ξεναγοί, επιστήμονες. Δείξτε στον παγκόσμιο άτλαντα κάποια μέρη όπου συναντά κανείς τους ανθρώπους αυτούς και περιγράψτε την εργασία τους.

Τα «θαλασσινά ταξίδια» είναι ένα ακόμη θέμα προς εξερεύνηση: Στον παγκόσμιο άτλαντα, δείξτε τις θάλασσες και τους ωκεανούς όπου τα πλοία μεταφέρουν εμπορεύματα σε όλο τον κόσμο. Μπορείτε να δείξετε στα παιδιά πώς οι διώρυγες - όπως αυτή του Σουέζ ή του Παναμά - έχουν συντομεύσει τα μακρινά ταξίδια, ή να σημειώσετε στον χάρτη διάσημες θαλάσσιες διαδρομές από την ιστορία της ανθρωπότητας. Θα μπορούσατε ακόμη να μιλήσετε για τα φυσικά ταξίδια στο θαλάσσιο περιβάλλον – βρείτε εικόνες με κοπάδια ψαριών που διανύουν μέχρι και χιλιάδες χιλιόμετρα για να γεννήσουν τα αυγά τους σε ζεστά νερά και μετά επιστρέφουν.

Είναι σημαντικό να μελετήσουμε τις απειλές που αντιμετωπίζει το θαυμαστό αυτό περιβάλλον. Εστιάστε τη συζήτηση στις απειλές για τον θαλάσσιο πλούτο και στους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να συμβάλουμε στη διατήρησή του. Τα παιδιά μπορούν στο σημείο αυτό να κάνουν κάποιου είδους έρευνα σε μικρές ομάδες, η κάθε μια από τις οποίες θα επικεντρωθεί σε μια διαφορετική πτυχή. Μπορούν να μελετήσουν την απειλή της κλιματικής αλλαγής (υπερθέρμανση και αυξημένη οξύτητα λόγω της αύξησης των επιπέδων του διοξειδίου του άνθρακα που σκοτώνουν τα κοράλλια για παράδειγμα, ή λέπτυνση του πάγου που δυσκολεύει τη ζωή για τις πολικές αρκούδες), ή τη ρύπανση (π.χ. ψάρια και άλλοι κάτοικοι της θάλασσας που καταπίνουν πλαστικά ή λιμοκτονούν, ή πετρελαιοκηλίδες που βλάπτουν τα θαλάσσια πουλιά).

Ενθαρρύνετε την κάθε ομάδα να προτείνει δράσεις για προστασία της θάλασσας και να τις μοιραστεί με την υπόλοιπη τάξη. Καταλήξτε στο συμπέρασμα ότι η θάλασσα μάς δίνει πολλά, αλλά οφείλουμε να επιδεικνύουμε ευθύνη και να φροντίζουμε για τη διατήρησή της σε βάθος χρόνου.

Και για το τέλος...

Το τελικό στάδιο του μαθήματος αφορά στη δημιουργία ενός πολύτιμου αντικειμένου μέσα από τη θεματική της θάλασσας. Τα παιδιά μπορούν να εργαστούν ατομικά ή σε ομάδες, εστιάζοντας σε οποιοδήποτε αντικείμενο τα ενδιαφέρει. Στη Βουλγαρία, όπου δοκιμάστηκε για πρώτη φορά η δραστηριότητα αυτή, μια ομάδα έφτιαξε έναν θαλάσσιο βυθό με άμμο και κοχύλια, άλλες μογοιάτισαν, έκοψαν ή χρωμάτισαν διάφορα θαλάσσια πλάσματα ή έφτιαξαν αξεσουάρ με «μαργαριτάρια» και άλλα υλικά από τη θάλασσα. Η δραστηριότητα θα μπορούσε να εξελιχθεί σε εργασία για ολόκληρη την τάξη, με αποκορύφωμα μια μεγάλη έκθεση που να απεικονίζει τον ωκεανό, τους ανθρώπους και τα αντικείμενα που εξαρτώνται απ' αυτόν.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Κλωστή
- Χρωματιστό χαρτί
- Άμμο, κοχύλια, αποξηραμένα φύκια – οτιδήποτε προέρχεται από τη θάλασσα
- Νερομπογιές
- Πλαστικά πιάτα
- Κόλλα
- Ψαλίδια
- CD με ήχους της θάλασσας
- Παγκόσμιο άτλαντα
- Εικόνες με κοπάδια ψαριών

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Η αλληλεπίδραση με τη φύση μπορεί να αναπτυχθεί και για άλλα περιβάλλοντα και οικοσυστήματα, όπως για παράδειγμα τροπικά δάση ή οροσειρές.

«Συζητώντας τις απειλές που αντιμετωπίζει η θάλασσα, τα παιδιά συνειδητοποίησαν ότι ο καθένας από μας μπορεί να προσπαθήσει να την προστατεύσει. Ένα από τα παιδιά είπε ότι κάποια μέρα, αν συναντήσει ένα χρυσόψαρο που πραγματοποιεί ευχές, θα ευχηθεί η θάλασσα να είναι πάντα καθαρή, γεμάτη ψάρια και φυτά. Καθοδήγησα τη συνομιλία προς το ερώτημα αν χρειαζόμαστε ένα χρυσόψαρο για να συμβεί αυτό ή αν μπορούμε να αρχίσουμε οι ίδιοι να κάνουμε τη διαφορά καταβάλλοντας κάποια προσπάθεια. Ρώτησα πώς ο καθένας από εμάς μπορεί να συμβάλει στην προστασία της θάλασσας και πήρα κάποιες πολύ ενδιαφέρουσες απαντήσεις: Π.χ. να μην πετάμε σκουπίδια (πλαστικές σακούλες, φαγητό, κτλ.) ή να ψαρεύουμε μόνο εκεί που επιτρέπεται».

Λίντια Τσενέβα, Νηπιαγωγείο Zdravets, Ιχτιμάν, Βουλγαρία

6. Το διαστημόπλοιο του Ζογκ

Παιχνίδι ενεργούς συμμετοχής για 12 τουλάχιστον παιδιά, κατάλληλο για εσωτερικό ή υπαίθριο χώρο. Τα παιδιά ταξιδεύουν στο σύμπαν μέσα σε αυτοσχέδια διαστημόπλοια ενώ στη συνέχεια τους ζητείται να διαπραγματευθούν ποια αντικείμενα μπορούν να πάρουν μαζί τους στο ταξίδι. Πρόκειται για μια εισαγωγή στην έννοια της αιεφόρου ανάπτυξης και στη διαφορά μεταξύ ανάγκης και επιθυμίας.

Θέμα / Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Ορισμένοι εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν τη βασική δραστηριότητα στα πλαίσια του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής. Η δραστηριότητα προάγει παράλληλα τις δεξιότητες ακρόασης και εργασίας σε ομάδες.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά αρχίζουν να εξερευνούν τις έννοιες της ανησυχίας, της ενσυναίσθησης και της ευαισθησίας σε σχέση με τους συνανθρώπους τους, σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η δραστηριότητα τα βοηθά να ανταλλάξουν και να συζητήσουν τις ιδέες τους και να αιτιολογήσουν τις απόψεις τους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Θέτοντας στόχους στη βάση εφικτών βημάτων και καθορίζοντας τις προτεραιότητες, η δραστηριότητα αυτή ενισχύει την αυτοπεποίθηση στις κοινωνικές δεξιότητες και την παρακίνηση.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ρωτήστε τα παιδιά αν θυμούνται το ταξίδι του Ζογκ στο διαστημόπλοιο του. Ίσως χρειαστεί να τους θυμίσετε την ιστορία ή να διαβάσετε το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Αν έχετε ήδη κάνει τη δραστηριότητα «Ταξίδι με τον Ζογκ», που περιλαμβάνεται στο εγχειρίδιο αυτό, δώστε χρόνο στα παιδιά να θυμηθούν το ταξίδι εκείνο. Ρωτήστε τα αν είναι έτοιμα για ένα ακόμη ταξίδι. Αν είναι η πρώτη φορά, ενθαρρύνετε τα παιδιά να προσπαθήσουν να ταξιδέψουν ακριβώς όπως και ο Ζογκ και εξηγήστε τους πώς να χρησιμοποιήσουν τα υλικά που έχουν στη διάθεσή τους – Λάστιχο/σεντόνια, στεφάνια, κτλ, για να κατασκευάσουν ένα διαστημόπλοιο γύρω από την ομάδα τους. Η κατασκευή θα πρέπει κατά κάποιον τρόπο να εμπερικλείει τα μέλη της ομάδας ωσάν να ταξιδεύουν σε ένα και μόνο όχημα, ακόμη κι αν αυτό σημαίνει απλά να κρατάνε το ένα το άλλο ή να κρατάνε το ίδιο σεντόνι. Ετοιμάστε έξι «διαστημόπλοια» (ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών). Ζητήστε από τα παιδιά να χωριστούν σε ισάριθμες ομάδες και να επιλέξουν έναν πρώτο αρχηγό. Συμφωνήστε με τα παιδιά σε ποιο σημείο θα βρίσκεται η διαστημική βάση και τον ήχο της σφυρίχτρας που θα αποτελεί το σήμα για να επιστρέψουν σ' αυτήν. Βάλτε μουσική. Δώστε στα παιδιά χρόνο να ταξιδέψουν μετακινούμενα στον χώρο με διαφορετική ταχύτητα, υπενθυμίζοντάς τους να βεβαιωθούν ότι όλοι οι επιβαίνοντες στο διαστημόπλοιο είναι ασφαλείς. Δώστε τους χρόνο έτσι ώστε όλα τα μέλη της ομάδας να έχουν την ευκαιρία να αναλάβουν με τη σειρά τον ρόλο του αρχηγού. Μπορείτε να σταματάτε τη μουσική για να υποδεικνύετε ότι είναι ώρα για αλλαγή. Ανάλογα με το επίπεδο δεξιότητας των παιδιών και την εμπιστοσύνη που έχουν στις σωματικές τους ικανότητες, θα μπορούσατε ακόμη να εισηγηθείτε όπως ο αρχηγός εισάγει διαφορετικούς τρόπους κίνησης που θα αντιγράφει η ομάδα ή το πλήρωμα – διαφορετικές ταχύτητες, χαμηλά στο έδαφος, αναπηδώντας καθώς εισέρχονται στην ατμόσφαιρα, κτλ. – φροντίζοντας ανά πάσα στιγμή ολόκληρη η ομάδα να παραμένει ενωμένη και ασφαλής.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Σφουρίξτε για να καλέσετε τα διαστημόπλοια πίσω στη βάση και ζητήστε από τα παιδιά να βγουν έξω και να καθίσουν σε κύκλο. Πέστε στις ομάδες ότι θα ταξιδέψουν σ' έναν άλλο πλανήτη, κι έτσι πρέπει να σκεφτούν ποια πράγματα/αντικείμενα θα ήθελαν να πάρουν μαζί τους και γιατί. Τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίσουν το αντικείμενο, να γράψουν το όνομά του ή να το πούνε (ανάλογα με την ηλικία και τις ικανότητές τους). Προσποιηθείτε ότι φορτώνετε τα αντικείμενά σας στα διαστημόπλοια, ότι φοράτε τη στολή του αστροναύτη κι επιβιβάζεστε. Σφουρίξτε για να σημάνετε την έναρξη του ταξιδιού. Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα σφουρίξτε και πάλι ζητώντας από τα παιδιά να επιστρέψουν στη βάση. Πείτε τους ότι κάποια από τα διαστημόπλοια έχουν πάθει βλάβη και δεν μπορούν πλέον να ταξιδέψουν, ωστόσο όλοι οι επιβάτες πρέπει να συνεχίσουν το ταξίδι. Μειώστε κατά ήμισυ τον αριθμό των διαστημοπλοίων. Ζητήστε από τα παιδιά να χωριστούν σε νέες ισάριθμες ομάδες. Προτού η κάθε ομάδα επιβιβαστεί στο διαστημόπλοιο της, ενημερώστε τους για ένα νέο δίλημμα που έχει προκύψει. Εφόσον υπάρχει λιγότερος χώρος στο διαστημόπλοιο, οι ομάδες θα πρέπει να μειώσουν τον αριθμό των αντικειμένων που θα πάρουν μαζί τους. Καλέστε τα παιδιά να καθίσουν σε κύκλο στη νέα τους διαστημική ομάδα και να απλώσουν στο πάτωμα τις εικόνες ή τις καρτέλες τους ή να πουν ξανά ποια αντικείμενα θέλουν να πάρουν μαζί τους. Ζητήστε τους να επιλέξουν ως ομάδα ποια αντικείμενα μπορούν να πάρουν μαζί τους (θα πρέπει να μειώσουν τον αριθμό τους κατά δύο). Δώστε τους χρόνο να σκεφτούν και καλέστε τους να αναπτύξουν επιχειρήματα και να λάβουν αποφάσεις. Αφού αποφασίσουν, σφουρίξτε για να ξαναρχίσουν το ταξίδι τους. Μπορείτε να επαναλάβετε τη διαδικασία μέχρις ότου η κάθε ομάδα να μπορεί να πάρει μαζί της μόνο ένα ή δύο αντικείμενα (ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών και των ομάδων που είχατε στην αρχή του παιχνιδιού).

Και για το τέλος...

Καθίστε και πάλι σε κύκλο και κάντε τις εξής ερωτήσεις:

- Πώς τους φάνηκε η δραστηριότητα; Τους άρεσε ή όχι; Ήταν εύκολη / δύσκολη / εμπειρείχε προκλήσεις / τους προκάλεσε άγχος; Γιατί;
- Πώς επέλεξαν ποια αντικείμενα να πάρουν μαζί τους;
- Ποια ήταν τα πιο συνηθισμένα αντικείμενα που επέλεξαν και γιατί;
- Πώς ένιωσαν όταν τους ζητήθηκε να επιλέξουν μεταξύ των αντικειμένων και να αφήσουν κάποια πίσω;
- Τι σκέφτονταν όταν έπαιρναν τις αποφάσεις αυτές ως ομάδα;
- Ποια από τα αντικείμενα αυτά αντιπροσωπεύουν τις «ανάγκες» τους; Πώς διαφέρουν από τις «επιθυμίες» τους;
- Είναι δυνατό να ικανοποιηθούν οι ανάγκες / επιθυμίες όλων; Γιατί;

Αναπτύξτε την ιδέα ότι οι αποφάσεις που λαμβάνουμε για το τι θέλουμε ή χρειαζόμαστε επηρεάζουν τους άλλους. Αν κάποιοι άνθρωποι παίρνουν όλα όσα θέλουν, δεν θα υπάρχουν αρκετά ώστε όλοι να έχουν αυτά που χρειάζονται για να ζήσουν. Είναι σημαντικό για μας, αλλά και για τους ηγέτες του κόσμου, να λαμβάνουμε αποφάσεις που ικανοποιούν τις ανάγκες όλων σήμερα, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι και οι μελλοντικές γενιές θα έχουν την ευκαιρία να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Μπορείτε στο σημείο αυτό να εισαγάγετε έναν απλούστερο ορισμό της αειφόρου ανάπτυξης: «Επάρκεια για όλους για όλους, τώρα και πάντα».

Στο τέλος, ζητήστε από όλους – τόσο από τα παιδιά όσο και από τους ενήλικες που βοήθησαν στη διεξαγωγή της δραστηριότητας – να αφιερώσουν λίγες στιγμές για να στοχαστούν αυτά που έμαθαν σήμερα. Ρωτήστε αν κάποιος θέλει να μοιραστεί τις σκέψεις του με τους υπόλοιπους.

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε τις εικόνες των αντικειμένων που έχουν ζωγραφίσει τα παιδιά και να κάνετε μια δραστηριότητα διαλογής, διαχωρίζοντας τα αντικείμενα ανάλογα με το αν αντιπροσωπεύουν ανάγκες ή επιθυμίες και τοποθετώντας τα εντός του αντίστοιχου στεφανιού. Θα υπάρξει κάποια συζήτηση – το αγαπημένο σας αρκουδάκι αντιπροσωπεύει μια ανάγκη; Ίσως να το χρειάζονται για να νιώθουν ασφάλεια; Ή μήπως αντιπροσωπεύει μια μη αναγκαία «επιθυμία»; Ένα αγαπημένο φαγητό; Το φαγητό είναι απαραίτητο αλλά μήπως χρειαζόμαστε στ' αλήθεια όλες αυτές τις επιλογές; Μπορεί να υπάρξει αλληλεπικάλυψη για αντικείμενα τα οποία τα παιδιά δεν μπορούν να κατηγοριοποιήσουν. Συζητήστε κατά πόσον τα παιδιά έχουν τις ίδιες ανάγκες και επιθυμίες υπό οποιεσδήποτε συνθήκες. Ποιες μπορεί να είναι οι προτεραιότητες των παιδιών στα διάφορα μέρη που επισκέπτεται ο Ζογκ, σε σχέση με τα αντικείμενα που θα έπαιρναν σ' ένα ταξίδι; Να θυμάστε ότι υπάρχει έντονη ποικιλομορφία μεταξύ χωρών και ηπειρών – κάποια παιδιά στη δική σας χώρα μπορεί να έχουν πολύ περιορισμένες επιλογές, ενώ άλλα μian ολόκληρη πληθώρα. Το ίδιο ισχύει και σε άλλα μέρη.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Λάστιχο ή στεφάνια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αυτοσχέδια κατασκευή του διαστημόπλοιου του Ζογκ
- Σφυρίχτρα
- Μουσική
- Φύλλα χαρτιού και μολύβια
- Φαντασία!

7. Το σπίτι του Ζογκ

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μοντελοποίησης αρχίζει με το παράδειγμα του Ζογκ, ο οποίος επαναχρησιμοποιεί άχρηστα αντικείμενα για να φτιάξει ένα σπίτι, και διερευνά τι είναι αυτό που κάνει το σπίτι «σπιτικό». Εποικοδομητική δραστηριότητα για όλα τα παιδιά ηλικίας από 3 μέχρι 8 ετών.

Θέμα / Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί ποικιλοτρόπως, μεταξύ άλλων στα πλαίσια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και του μαθήματος της Επιστήμης – κατανόησης διαφορετικών υλικών και των ιδιοτήτων τους.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά συμμετέχουν σε βιώσιμες δράσεις, τόσο στην τάξη όσο και στο σπίτι.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Ο προβληματισμός γύρω από τον αντίκτυπο της χρήσης πόρων στο περιβάλλον και τα διάφορα είδη υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή σπιτιών ενθαρρύνει την αίσθηση της αυτογνωσίας, την παρακίνηση, την ενσυναίσθηση και τις κοινωνικές δεξιότητες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Εισαγάγετε την ιδέα της χρήσης κάποιου αντικειμένου για διαφορετικό σκοπό, παίζοντας ένα παιχνίδι από την Κύπρο με τίτλο «Μουσικά Κάστανα». Τα παιδιά κάνουν κύκλο και πιάνουν χέρια. Αρχίζουν να τραγουδούν ένα τραγούδι γνωστό σε όλους και ο ρυθμός της μελωδίας καθορίζει τον ρυθμό του παιχνιδιού. Τα παιδιά κρατάνε στο δεξί τους χέρι από ένα κάστανο ή ένα αγριοκάστανο ή ένα πετραδάκι, το οποίο περνάνε στο αριστερό χέρι του διπλανού τους. Για να έχει επιτυχία το παιχνίδι, πρέπει να κρατάνε τον χρόνο και να κοιτάνε το ένα το άλλο. Ο στόχος είναι να αυξάνεται συνεχώς η ταχύτητα του παιχνιδιού μέχρις ότου τα παιδιά να μην μπορούν να συνεχίσουν άλλο και να ξεσπάσουν σε γέλια!

Ζητήστε προηγουμένως από τα παιδιά να φέρουν υλικά από το σπίτι, όπως παλιά κουτιά παπουτσιών, περιοδικά, πλαστικά μπουκάλια, κουτιά, κτλ.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Διαβάστε τη σελίδα 4 του βιβλίου «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Ζητήστε από τα παιδιά να σκεφτούν πώς μπορεί να έκτισε το σπίτι του ο Ζογκ. Πώς θα ήταν να ζούσαμε σ' ένα σπίτι κατασκευασμένο από ένα παλιό αυτοκίνητο; Ποιες είναι οι διαφορές/ομοιότητες σε σχέση με το να ζει κανείς σ' ένα σπίτι; Συζητήστε τις έννοιες ζεστό/κρύο, ανιαρό/διασκεδαστικό, μαλακό/σκληρό, άνετο/άβολο, μικρό/μεγάλο, συμπαθητικό/συνωστισμένο, καθώς και έξυπνο αφού επαναχρησιμοποιεί παλιά, χρησιμοποιημένα υλικά (ανακυκλωμένα). Συγκρίνετε αυτού του είδους το σπίτι μ' ένα σπίτι φτιαγμένο από τούβλα, πέτρες, ξύλα, κτλ. Τι θα μπορούσαν να χρησιμοποιούσαν για να φτιάξουν ένα σπίτι για τον Ζογκ αν επισκεπτόταν την τάξη τους; Ποια συνδετικά υλικά θα ήταν απαραίτητα;

Στη συνέχεια κατασκευάστε ένα σπίτι ή ένα καταφύγιο για τον Ζογκ με τα υλικά που έχετε στη διάθεσή σας.

Προσαρμόστε το επίπεδο δυσκολίας της δραστηριότητας ανάλογα με την τάξη σας. Σκεφτείτε με προσοχή τα υλικά που θα χρησιμοποιήσετε. Ποιο υλικό θα ήταν αδιάβροχο; Ανθεκτικό; Τι θα τον κρατούσε ζεστό / θα του χάριζε δροσιά; Αφού φτιάξετε μια κατασκευή με άχρηστα υλικά στην οποία θα μπορούσε να διαμένει ο Ζογκ, συζητήστε με τα παιδιά τι είναι αυτό που κάνει ένα σπίτι «σπιτικό».

Αρχίστε γράφοντας τις δύο λέξεις: «Σπίτι» και «Σπιτικό». Ρωτήστε τα παιδιά αν είναι το ίδιο πράγμα. Μια στέγη αρκεί ή μήπως χρειάζεστε κι άλλα πράγματα για να φτιάξετε ένα σπιτικό; Πώς θα μπορούσαμε να κάνουμε τον Ζογκ να νιώθει άνετα στο σπιτικό του;

Ζητήστε από τα παιδιά να περιγράψουν και να ζωγραφίσουν το δικό τους σπιτικό. Δείξτε φωτογραφίες με διάφορα είδη σπιτιών στη χώρα σας και στο εξωτερικό. Μιλήστε για τις ομοιότητες και τις διαφορές των σπιτιών στα οποία διαμένουν τα παιδιά αυτά.

Ενθαρρύνετε τα παιδιά να αναλογιστούν τα ακόλουθα:

- Τα υλικά που χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε ένα σπίτι και τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποιούμε διαφορετικά υλικά – οι κλιματικές συνθήκες, το περιβάλλον και το τοπίο
- Τα στοιχεία του σπιτιού (παράθυρα, πόρτες, καμινάδες, κολόνες, κήποι) και η λειτουργία τους
- Ποιος μπορεί να ζει σ' αυτό το σπίτι;
- Είναι σταθερό ή κινητό;
- Εντοπίστε στον παγκόσμιο άτλαντα τα μέρη όπου βρίσκονται τα σπίτια που απεικονίζονται στις εικόνες
- Ενθαρρύνετε τη συζήτηση γύρω από το περιβάλλον και τα σπίτια που υπάρχουν σ' αυτό – π.χ. θα κατασκευάζαμε ένα ιγκλού στην Κύπρο;
- Βοηθήστε τα παιδιά να σκεφτούν ότι όλοι ζουν κάπου, αλλά κάποιος έχει πιο άνετα σπίτια από άλλους. Κάποια σπίτια είναι φτιαγμένα από τα απορρίμματα άλλων ανθρώπων. Αυτό είναι μεν δημιουργικό, αλλά μπορεί ένα τέτοιο σπίτι

να μην είναι πολύ άνετο. Και παρόλο που είναι πολύ σημαντικό να έχουμε ένα σπίτι που μας προσφέρει ασφάλεια και στέγη, εξίσου σημαντικό είναι και το συμβαίνει μέσα σ' αυτό – οικογένεια ή φίλοι που ζουν μαζί και μαγειρεύουν, τρώνε, παίζουν, εργάζονται, διασκεδάζουν μαζί.

Και για το τέλος...

Καθώς η συζήτηση φτάνει προς το τέλος της και ο Ζογκ έχει φύγει, ζητήστε από τα παιδιά να απομακρύνουν όλα τα άχρηστα αντικείμενα. Χωρίστε τα ανά είδος ώστε να μπορούν να ανακυκλωθούν σωστά – πλαστικό, χαρτόνι, κτλ. Αν το σχολείο δεν διαθέτει κάδους ανακύκλωσης, οργανώστε μια εκστρατεία με σκοπό την εξασφάλισή τους!

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Υλικά όπως παλιά κουτιά παπουτσιών, πλαστικά μπουκάλια, περιοδικά, κουτιά, κτλ.
- Φωτογραφίες με διαφορετικούς τύπους σπιτιών από τη χώρα σας και απ' όλο τον κόσμο. Περιλαμβάνεται εδώ μια επιλογή από φωτογραφίες σπιτιών που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα στη Βουλγαρία. Συμπληρώστε τις με δικές σας εικόνες διαφορετικών τύπων σπιτιών, τόσο ντόπιων όσο και ξένων. Χρησιμοποιήστε τη φαντασία σας για όσο το δυνατό μεγαλύτερη ποικιλομορφία και αποφύγετε τα στερεότυπα!
- Παγκόσμιος άτλαντας
- Κάστανα, αγριοκάστανα, πετραδάκια
- Υλικά ζωγραφικής

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Μια επίσκεψη στο τοπικό κέντρο ανακύκλωσης ή στη χωματερή ενισχύει την αντίληψη των παιδιών για τις διεργασίες που εμπλέκονται στην ανακύκλωση. Ενθαρρύνετέ τα να εφαρμόσουν αυτά που έχουν μάθει και στο σπίτι τους, παρακινώντας παράλληλα και τις οικογένειές τους να ανακυκλώνουν περισσότερο.

«Μέσα από τις δραστηριότητες αυτές έμαθαν να αγαπούν το περιβάλλον και να προσπαθούν να είναι περιβαλλοντικά ενεργοί και ενημερωμένοι πολίτες». Ιωάννα Παπαντωνίου, Η' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού, Κύπρος

8. Αειφόρο γεύμα

Μέσα από το συσχετισμό των τροφίμων τοπικής παραγωγής και των υπέροχων γεύσεων της παραδοσιακής κουζίνας, τα παιδιά και οι οικογένειές τους συνεργάζονται για να μοιραστούν τα αγαπημένα τους παραδοσιακά φαγητά, ενώ παράλληλα ενημερώνονται για βιώσιμες επιλογές τροφίμων. Η δραστηριότητα είναι κατάλληλη και για πολύ μικρά παιδιά, με τη στήριξη της οικογένειάς τους!

Θέμα / Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Μια ερευνητική εργασία, μια δραστηριότητα μαγειρικής, μια δόση πολιτιστικής ιστορίας κι ένα μάθημα για τη αειφορία των τοπικών και παγκόσμιων τροφών.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά μοιράζονται τα συναισθήματά τους με συνομήλικους, τους γονείς τους και άλλους ενήλικες και εκφράζουν με σαφήνεια την άποψή τους.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η γνώση γύρω από την προέλευση των παραδοσιακών μας φαγητών και η συνεργασία με τις οικογένειες για να μοιραστούμε αυτή τη γνώση με συνομήλικους συμβάλλουν στην ανάπτυξη της αυτογνωσίας, της ενσυναίσθησης, της παρακίνησης και των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Η δραστηριότητα υλοποιείται σε διάστημα μιας βδομάδας και περιλαμβάνει μια ερευνητική εργασία. Αρχικά τα παιδιά κοιτάνε μια σειρά από φωτογραφίες παιδιών απ' όλο τον κόσμο που προγευματίζουν (βλ. Δραστηριότητα 7). Τα παιδιά καλούνται να επιλέξουν μια φωτογραφία και να απαντήσουν σε ερωτήσεις όπως:

- Από ποια χώρα μπορεί να προέρχεται αυτό το πρόγευμα
- Από τι αποτελείται; Φαίνεται νόστιμο;
- Τι γνωρίζετε γι' αυτή τη χώρα;
- Τι γνωρίζετε για τις καλλιέργειες στη χώρα αυτή;
- Πώς είναι το κλίμα;

Ο εκπαιδευτικός τονίζει ότι οι φωτογραφίες παρουσιάζουν παραδοσιακά προγεύματα που βασίζονται σε τρόφιμα τοπικής παραγωγής που υπάρχουν στη συγκεκριμένη χώρα εδώ και αιώνες. Μπορεί να σχετίζονται με παραδοσιακές καλλιέργειες, ενώ οι συνταγές και οι παραδόσεις πιθανόν να διατηρούνται από τις προηγούμενες γενιές. Να θυμάστε, ωστόσο, ότι οι παραδόσεις μπορούν να προσαρμοστούν και να εμπλουτιστούν με νέα στοιχεία!

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να μιλήσουν με τις οικογένειές τους με θέμα «Η πιο νόστιμη συνταγή για το οικογενειακό μας τραπέζι». Η εργασία περιλαμβάνει διάφορα επιμέρους στοιχεία.

- Να συζητήσουν με την οικογένειά τους ποια είναι η πιο νόστιμη παραδοσιακή συνταγή τους και την ιστορία της.
- Να ανακαλύψουν από πού προέρχονται τα διάφορα συστατικά της.
- Να μαγειρέψουν το γεύμα μ' ένα μέλος της οικογένειάς τους και να γράψουν απλές οδηγίες με βάση τη διαδικασία που ακολούθησαν.
- Να ζωγραφίσουν ή να φωτογραφίσουν το πιάτο και να γράψουν τη συνταγή στο πίσω μέρος της ζωγραφιάς.

Δώστε στα παιδιά δύο σαββατοκύριακα για να ολοκληρώσουν την εργασία μαζί με τους γονείς τους.

Στη συνέχεια ζητήστε τους να παρουσιάσουν τις εικόνες και τις περιγραφές τους και να συζητήσουν από πού προέρχονται τα συστατικά. Μετά τις παρουσιάσεις, διερευνήστε τα οφέλη που έχει το να καλλιεργούμε τις δικές μας τροφές ή να αγοράζουμε από ντόπιους παραγωγούς. Καταρτίστε έναν κατάλογο με όλα τα οφέλη των τοπικών τροφίμων – π.χ. η μεταφορά τους απαιτεί λιγότερη ενέργεια, είναι πιο φρέσκα, υποστηρίζουμε τους ντόπιους παραγωγούς, είναι εύγεστα, πιο φθηνά, απαιτούν λιγότερα υλικά συσκευασίας.

Και για το τέλος...

Τα παιδιά ανταλλάσσουν ζωγραφιές / συνταγές και συζητούν τις ομοιότητές τους ως προς τα τοπικά συστατικά που περιλαμβάνουν. Στη συνέχεια «ψηφίζουν» τα αγαπημένα τους τοπικά προϊόντα. Έπειτα, σκεφτείτε αν υπάρχουν συστατικά που δεν παράγονται τοπικά. Πώς θα ήταν το συγκεκριμένο έδεσμα χωρίς τα συστατικά αυτά; Π.χ. το κακάο σ' ένα κέικ σοκολάτας. Δείξτε με παραδείγματα ότι ενώ η αγορά τοπικών προϊόντων εμπεριέχει πολλά περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη, κάποιες φορές είναι καλό να αγοράζουμε προϊόντα και από τον υπόλοιπο κόσμο. Σε μια τέτοια περίπτωση, αν κάνουμε προσεκτικές επιλογές (όπως είναι η αγορά προϊόντων Δίκαιου Εμπορίου, όπου είναι δυνατόν, να μην πετάμε φαγητό και να ανακυκλώνουμε τις συσκευασίες) ο αντίκτυπος θα είναι και πάλι θετικός.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Φωτογραφίες ντόπιων προγευμάτων από άλλες χώρες (βλ. δραστηριότητα «Τι έχουμε σήμερα για πρόγευμα;»)

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

Μετατρέψτε τη δραστηριότητα αυτή σε μια γιορτή! Στο τέλος του τριμήνου, προσκαλέστε οικογένειες να φέρουν τα αγαπημένα τους εδέσματα για να φάτε όλοι μαζί. Τα παιδιά μπορούν να παρουσιάσουν αυτά που έμαθαν για τις αειφόρους επιλογές σε σχέση με την αγορά τροφίμων. Διαβάστε με τα παιδιά το βιβλίο «Το Πικνίκ της Λίλης» και συζητήστε για τα συστατικά ενός διαφορετικού είδους παραδοσιακού γεύματος!

«Τα παιδιά λάτρεψαν τη δραστηριότητα αυτή καθώς είχαν την ευκαιρία, με τη βοήθεια των μητέρων και των γιαγιάδων τους, να παρουσιάσουν και να γευτούν παραδοσιακές συνταγές μαγειρικής, που αντικατοπτρίζουν τις διατροφικές συνήθειες στην περιοχή μας. Οι καλύτερες ζωγραφιές / συνταγές πλαστικοποιήθηκαν και αναρτήθηκαν στην τάξη».

Βάνια Γιάνκοβα, Δημοτικό Σχολείο Kyril I Methodius, Σιλίστρα, Βουλγαρία

9. Πλανήτης Γη - Μαθαίνουμε απ' τον Ζάργκοτ!

Χρησιμοποιώντας τα εξαιρετα παραδείγματα από τον πλανήτη Ζάργκοτ σε ό,τι αφορά στην επαναχρησιμοποίηση παλιών υλικών, η δραστηριότητα προϋποθέτει συνεργασία με στόχο να κατασκευάσουμε, μεταξύ άλλων, μπάλες ποδοσφαίρου από παλιές πλαστικές σακούλες! Κατάλληλη για παιδιά από 5 μέχρι 8 ετών, ή και πιο μικρής ηλικίας με περισσότερη βοήθεια.

Θέμα / Συσχετισμοί με Αναλυτικό Πρόγραμμα

Δραστηριότητα χειροτεχνίας με περιβαλλοντικό μήνυμα.

Στόχοι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Τα παιδιά εκφράζουν προβληματισμό για το περιβάλλον και την προθυμία να το φροντίσουν ενώ τους δίνεται η δυνατότητα να λάβουν μέρος σε μια αειφόρο δράση στην τάξη.

Προσωπικός Στόχος Μάθησης

Η συνεργασία στα πλαίσια μιας κοινής δραστηριότητας που αφορά στην προστασία του περιβάλλοντος συμβάλλει στην ενίσχυση της παρακίνησης, της ενσυναίσθησης και των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Προετοιμάστε τα παιδιά να συναντήσουν έναν καινούριο φίλο ή, αν τον γνωρίζουν ήδη καλά, ανακοινώστε ότι ο Ζογκ θα μας επισκεφθεί ξανά! Διαβάστε την αρχή του βιβλίου «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Επικεντρωθείτε στη σελίδα που περιγράφει ότι ο πλανήτης Ζάργκοτ είναι φτιαγμένος από τα σκουπίδια άλλων πλανητών. Ρωτήστε τα παιδιά από τι είναι φτιαγμένο το σπίτι του Ζογκ. (Από ένα παλιό αυτοκίνητο). Και το κρεβάτι του; (Από ένα κουτί παπουτσιών). Οι Ζαργκόντιοι είναι πολύ καλοί στο να επαναχρησιμοποιούν πράγματα. Ποια πράγματα πετάμε; Μήπως θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε κάποια απ' αυτά για να φτιάξουμε κάτι χρήσιμο;

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Παρουσιάστε μια στοίβα από πλαστικές σακούλες (στις βδομάδες πριν από τη δραστηριότητα ζητήστε από συναδέλφους και γονείς να σας φέρουν σακούλες ώστε να έχετε αρκετές). Ρωτήστε τα παιδιά τι νομίζουν ότι θα μπορούσαμε να φτιάξουμε μ' αυτές. Δεχθείτε εισηγήσεις και στη συνέχεια ζητήστε και από τον Ζογκ να κάνει μια εισηγήση (αν έχετε μια μαριονέτα). Ο Ζογκ λέει στα παιδιά να γυρίσουν στις σελίδες με τις μπάλες ποδοσφαίρου και δείχνει με ενθουσιασμό την μπάλα!! Εξηγεί ότι δεν έχουν όλα τα παιδιά εδώ στη Γη μπάλες ποδοσφαίρου για να παίξουν (πόσο μάλλον στον Πλανήτη Ζάργκοτ), και κάποια παιδιά φτιάχνουν με ιδιαίτερα δημιουργικό τρόπο μπάλες από ύφασμα, φύλλα μπανάνας, καουτσούκ και πλαστικές σακούλες – γιούπι! Κοιτάξτε τις οδηγίες κατασκευής μπάλων ποδοσφαίρου από πλαστικές σακούλες. Χωρίστε τα παιδιά σε μικρές ομάδες και δώστε σε κάθε ομάδα μια στοίβα από σακούλες και σπάγκο. Βοηθήστε τα να αποφασίσουν με ποια σειρά θα συμμετέχουν στη δραστηριότητα και οργανώστε τον τρόπο με τον οποίο θα συνεργαστούν για να φτιάξουν τις μπάλες. Έτοιμοι! Η δραστηριότητα απαιτεί χρόνο, και όσο πιο πολύ μπορούν να σφίξουν το χαρτί και να δέσουν τις σακούλες τόσο καλύτερη θα είναι η μπάλα. Ίσως χρειαστεί η βοήθεια ενός ενήλικα σε κάθε ομάδα. Η μπάλα που θα φτιάξουν μπορεί να μην είναι μεγαλύτερη από μια μπάλα του τένις, εκείνο που έχει σημασία είναι να μπορούν να παίξουν μ' αυτήν! Αφότου φτιάξουν τις μπάλες, δώστε τους χρόνο να παίξουν λίγο, πετώντας την μπάλα ο ένας στον άλλο, ή παίξτε μαζί τους ποδόσφαιρο. Στη συνέχεια ρωτήστε πώς ένιωσαν που έπαιξαν με κάτι που έφτιαξαν οι ίδιοι, από υλικό που έτσι κι αλλιώς θα πεταγόταν! Ρωτήστε τα τι θα απογίνονταν οι πλαστικές σακούλες αν δεν τις είχαν χρησιμοποιήσει (σκουπίδια, μπορούσαν να τις καταπιούν πουλιά ή ψάρια, να μπλοκάρουν τις αποχετεύσεις, κτλ.) και συγχαρείτε τα (ή βάλτε και τον Ζογκ να τους συγχαρεί) που έχουν προστατεύσει το περιβάλλον!

Και για το τέλος...

Ετοιμάστε ένα πιστοποιητικό εκ μέρους του Ζογκ ο οποίος τους απονέμει τον τίτλο του «Επίτιμου Ζαργκόντιου» για την εμπειρογνωμοσύνη τους στην ανακύκλωση και παρουσιάστε το στην τάξη ή στη συγκέντρωση των παιδιών.

Υλικά που θα χρειαστείτε

- Το βιβλίο «Γνωρίζοντας τον Ζογκ» και μια μαριονέτα Ζογκ
- Έναν μεγάλο αριθμό χρησιμοποιημένων πλαστικών σακουλών
- Σπάγκο
- Οδηγίες για την κατασκευή πλαστικών μπάλων ποδοσφαίρου από την ιστοσελίδα <http://www.sendacow.org.uk/lessonsfromafrica/resources/plastic-bag-football>
- Ένα πιστοποιητικό αρτιότητας στην ανακύκλωση από τον Πλανήτη Ζάργκοτ!

Για τις δραστηριότητες εμπλουτισμού

- Άδεια πλαστικά μπουκάλια, χώμα, και σπόρους που μεγαλώνουν γρήγορα, όπως κάρδαμο.
- Φουντίτσες (πομ-πομ) και γουρλωτά ματάκια για διακόσμηση των μπουκαλιών στα οποία θα φυτέψετε τους σπόρους.

Προτεινόμενες δραστηριότητες εμπλουτισμού

- Θα χρειαστείτε πλαστικά μπουκάλια – <http://www.diyncrafts.com/4870/home/20-fun-creative-crafts-plastic-soda-bottles>

Ένας ενήλικας θα πρέπει να κόψει και να αφαιρέσει το κάτω μέρος και να δώσει ένα μπουκάλι σε κάθε παιδί. Μπορούν να το διακοσμήσουν χρησιμοποιώντας φουντίτσες για ματάκια και να χρησιμοποιήσουν το πάνω μέρος για μύτη. Τα μαλλιά θα είναι το φυτό που θα μεγαλώνει από πάνω! Γεμίστε το με χώμα και σκορπίστε μερικούς σπόρους που μεγαλώνουν γρήγορα, όπως κάρδαμο, καλύπτοντάς τους με μια λεπτή στρώση χώματος.

Ρωτήστε τα παιδιά τι θα χρειαστούν αυτοί οι σπόροι για να μπορέσουν να μεγαλώσουν – νερό και φως όταν αρχίσουν να φυτρώνουν. Κάθε πρωί όταν έρχονται στην τάξη μπορούν να παρατηρούν αν έχουν μεγαλώσει. Και, βέβαια, αφότου μεγαλώσουν μπορούν να τα κόψουν και να φτιάξουν σαλάτα!

Ανακαλύψτε κι άλλα πράγματα που φτιάχνουν τα παιδιά απ' όλο τον κόσμο χρησιμοποιώντας πεταγμένα αντικείμενα – θερμοκήπια από πλαστικά μπουκάλια, παιχνίδια από σύρμα, διακοσμητικά από πλαστικές σακούλες στη Νότια Αφρική – οι δυνατότητες ανακατασκευής και αναπαιχνίδωσης είναι άπειρες και δημιουργικές!

«Τα παιδιά απόλαυσαν τη δραστηριότητα, μαθαίνοντας ταυτόχρονα. Σε αυτή τη μικρή ηλικία είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα σε ό,τι αφορά στη γνωριμία με νέους φίλους, πόσο μάλλον όταν αυτοί προέρχονται από έναν «άλλο πλανήτη». Αντιλήφθηκαν ότι ο πλανήτης μας είναι γεμάτος από πόρους και πλούτο, αλλά πρέπει να είμαστε υπεύθυνοι και προσεκτικοί στη χρήση τους».

Ιλυάνα Μάρκοβα, Νηπιαγωγείο Zdravets, Ιχτιμάν, Βουλγαρία

Παγκόσμια Εκπαίδευση και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Οι δραστηριότητες και η συμμετοχική προσέγγιση του προγράμματος «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» έγιναν δεκτές με ενθουσιασμό από εκπαιδευτές και εκπαιδευτικούς οι οποίοι εργάζονται με παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες, ειδικά από τους εταίρους μας στην Κύπρο και τη Βουλγαρία. Οι εκπαιδευτικοί προσαρμόσαν τις δραστηριότητες στο πλαίσιο μέσα στο οποίο δούλευαν και στις ομάδες παιδιών στις οποίες απευθύνονταν, αποδίδοντας μεγαλύτερη έμφαση στις πτυχές προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Το πρόγραμμα έδωσε στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να πειραματιστούν με πιο συμμετοχικές προσεγγίσεις, δημιούργησαν περιθώρια για στοχασμό και επέτρεψαν στα παιδιά να αναπτύξουν την αίσθηση της ταυτότητάς τους και να «αποκτήσουν φωνή». Χρησιμοποιώντας υλικά από τον «Κόσμο στο Κατώφλι μας», διαπίστωσαν με έκπληξη ότι κάποιοι απ' τους μαθητές τους κατείχαν ήδη γνώσεις και εμπειρίες του κόσμου, κάτι που δεν θα μπορούσαν να ανακαλύψουν χωρίς το συγκεκριμένο έναυσμα. Η ενότητα που ακολουθεί συνοψίζει την εφαρμογή των δραστηριοτήτων σε Κύπρο και Βουλγαρία.

Μελέτη Περίπτωσης 1 -Ειδικό Σχολείο Αγίου Σπυρίδωνα, Λάρνακα, Κύπρος

Το σχολείο: Βασικός σκοπός του Αγίου Σπυρίδωνα είναι να παρέχει εκπαίδευση σε παιδιά με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες στην πόλη και επαρχία της Λάρνακας. Το σχολείο δεν αποσκοπεί μόνο στην πνευματική και κοινωνική πλευρά των μαθητών του, αλλά και στην ψυχική και σωματική υγεία κάθε μαθητή ξεχωριστά. Στόχος του είναι η δημιουργία ενός ευχάριστου περιβάλλοντος όπου όλα τα παιδιά θα αισθάνονται υγιή και ασφαλή. Το μοντέλο διοίκησης του σχολείου είναι συμμετοχικό. Οι στόχοι αναδύονται μέσα από συζήτηση και συναίνεση. Οι όποιες αλλαγές και βελτιώσεις αποφασίζονται συλλογικά και συνεργατικά.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του σχολείου αποσκοπεί σε συστηματική σταθερότητα. Αναγνωρίζει και σέβεται την ανεξαρτησία, αυτονομία και ατομικότητα κάθε μαθητή και προσπαθεί να βοηθήσει τον καθένα εντός των δυνατοτήτων του:

- Να αναπτύξει και να αξιοποιήσει όλες του τις ψυχοσωματικές δυνάμεις στον μέγιστο δυνατό βαθμό
- Να γίνει αυτόνομο, ολοκληρωμένο και χρήσιμο μέλος της κοινωνίας
- Να μάθει πώς να αποκτά γνώσεις, πώς να εφαρμόζει πρακτικά όσα μαθαίνει και πώς να ζει μια γεμάτη ζωή στην ευρύτερη κοινότητα

Γιατί θελήσαμε να συμμετάσχουμε στην Παγκόσμια Εκπαίδευση

Η Παγκόσμια Εκπαίδευση αποτελεί σημαντική μαθησιακή μέθοδο για τα σχολεία Ειδικής Εκπαίδευσης. Η φιλοσοφία μας είναι μεταδώσουμε στα παιδιά την αίσθηση ότι αποτελούν μέρος του ευρύτερου κόσμου, δουλεύοντας με κύκλους: έναν μικρό κύκλο που είναι ο προσωπικός τους χώρος, που αποτελεί μέρος ενός μεγαλύτερου κύκλου που είναι η κοινότητά τους, που ανήκει στον κύκλο της χώρας, της περιοχής, του κόσμου, του σύμπαντος. Η προσέγγιση αυτή βοηθά τα παιδιά να αντιληφθούν ότι δεν λειτουργούν ως μεμονωμένες οντότητες αλλά ότι αποτελούν μέρος ενός συνόλου. Οι δραστηριότητες και μαθησιακές μέθοδοι στο πρόγραμμα «Ο Κόσμος στο Κατώφλι Μας» είναι ακριβώς οι αξίες και συμπεριφορές που θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε για να επικοινωνήσουμε με τους μαθητές μας. Η Παγκόσμια Εκπαίδευση βοηθά τα παιδιά να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να κατανοήσουν τη θέση τους στον κόσμο, ότι είμαστε όλοι αλληλοσυνδεδεμένοι!

Τι κάναμε: Εκπαιδευτικοί από το Ειδικό Σχολείο «Άγιος Σπυρίδωνας» περιγράφουν τις δραστηριότητες που εφαρμόσαν με τα παιδιά, αντλώντας έμπνευση από τα υλικά του προγράμματος «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας».

Στο διαστημόπλοιο με τον Ζογκ

«Είδαμε στο YouTube βίντεο με το ηλιακό μας σύστημα, ώστε τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τους πλανήτες και να αντιληφθούν ότι και η Γη είναι πλανήτης. Έπειτα διαβάσαμε την ιστορία «Γνωρίζοντας τον Ζογκ». Στη συνέχεια συζητήσαμε με τα παιδιά το ενδεχόμενο να προσκαλέσουμε τον εξωγήινο Ζογκ στην περιοχή μας, για να τον γνωρίσουμε. Σ' αυτό το σημείο, εισηγηθήκαμε κάποιες ιδέες για το ποια μέρη της Κύπρου θα θέλαμε να του δείξουμε. Τα παιδιά πρότειναν χώρους με τους οποίους είναι ήδη εξοικειωμένα, όπως ο ζωολογικός κήπος, η αλυκή με τα φλαμίνγκο, οι Πλάτρες με τα βουνά, το χιόνι, η παραλία κ.α. Ρωτήσαμε τι είδος παραδοσιακού φαγητού θα του προσφέραμε, και τα παιδιά απάντησαν σουβλάκια, σιεφταλιά, αμπελόφυλλα κτλ. Τέλος, συζητήσαμε ποια παραδοσιακά παιχνίδια θα παίζαμε μαζί του π.χ. κρυφτό, μαντήλι κτλ.»

Σε ένα διαφορετικό μέρος με τον Ζογκ

«Προτείναμε την ιδέα ότι ο Ζογκ θα έρθει για επίσκεψη στην τάξη μας, έπειτα αναπτύξαμε ένα διάλογο με τα παιδιά για τις χώρες στις οποίες θα πηγαίναμε μαζί με τον Ζογκ. Αυτός ήταν ένας τρόπος να ενθαρρύνουμε τα παιδιά που προέρχονται από άλλες χώρες να μιλήσουν για την πατρίδα τους και να μας φέρουν ορισμένες πληροφορίες. Έπειτα, παρουσιάσαμε τα βασικά αξιοθέατα κάθε χώρας (στον διαδραστικό πίνακα). Εστιάσαμε κυρίως σε χώρες που τα παιδιά έχουν ήδη επισκεφθεί».

Φαγητό απ' όλο τον κόσμο

«Ξεκινήσαμε ρωτώντας τα παιδιά αν είχαν δοκιμάσει φαγητά από άλλες χώρες, και ποια. Στη συνέχεια, τα παιδιά έφεραν απ' το σπίτι τους διάφορες συνταγές ή σπιτικά γεύματα άλλων χωρών. Στα πλαίσια του μαθήματος «Αγωγή Υγείας», τα παιδιά επέλεξαν ποιες συνταγές άλλων χωρών θα ήθελαν να δοκιμάσουν, και όντως τις μαγειρέψαν! Έπειτα, συγκρίναμε τα φαγητά άλλων χωρών με κυπριακά φαγητά και συζητήσαμε ομοιότητες και διαφορές. Τέλος, δημιουργήσαμε το δικό μας βιβλίο μαγειρικής με συνταγές απ' όλο τον κόσμο».

Η χώρα που θέλω να επισκεφτώ

«Αφού τα παιδιά κάθισαν σε κύκλο, τους παρουσιάσαμε την υδρόγειο «μπάλα». Κάθε παιδί έριχνε την μπάλα στο άλλο, λέγοντας ποια χώρα θα ήθελε να επισκεφτεί. Κάθε φορά που ένα παιδί επέλεγε μια χώρα, εντοπίζαμε τη χώρα στον παγκόσμιο χάρτη και στην υδρόγειο. Παρατηρούσαμε το μέγεθος κάθε χώρας σε σύγκριση με την Κύπρο και την απόσταση που έπρεπε να καλύψουμε για να φτάσουμε εκεί. Έπειτα βλέπαμε τα μέσα μεταφοράς με τα οποία θα μπορούσαμε να φτάσουμε στον προορισμό μας. Μια γωνιά της αίθουσας είχε μετατραπεί σε «Ταξιδιωτικό Γραφείο» όπου εκδίδονταν εισιτήρια σε κάθε παιδί για τη χώρα επιλογής του!»

Ταξιδιωτικό γραφείο

«Η τάξη διαμορφώθηκε σε ταξιδιωτικό γραφείο, και η δασκάλα ήταν η ταξιδιωτική πράκτορας. Τα παιδιά κρατούσαν τα εισιτήριά τους. Η ταξιδιωτική πράκτορας έδινε στα παιδιά διάφορα τουριστικά φυλλάδια και ενημερωτικά βιβλιάρια. Κάθε παιδί ανέλαβε να βρει στον χάρτη τη χώρα που ήταν γραμμένη στο εισιτήριό του. Διαβάσαμε πληροφορίες για κάθε χώρα και είδαμε φωτογραφίες. Αντιληφθήκαμε πόσα χρήματα χρειαζόμασταν για να ταξιδέψουμε σ' αυτή τη χώρα. Κάθε παιδί βρήκε στο διαδίκτυο διαφορετικές φωτογραφίες από τη χώρα που θα επισκεπτόταν. Με αυτό το υλικό δημιουργήσαμε ένα βιβλιάρaki με τον τίτλο «Χώρες στις οποίες θα ταξιδέψουμε».

Εξερευνώντας με τον Ζογκ

«Η δραστηριότητα αυτή περιλάμβανε δύο διαφορετικά σενάρια επίσκεψης, παρέα με τον Ζογκ: επίσκεψη σε ένα καθαρό πάρκο με παιχνίδια, δέντρα και κάδους ανακύκλωσης, και επίσκεψη σε ένα εγκαταλειμμένο πάρκο με σκουπίδια. Ζητήσαμε απ' τα παιδιά να βρουν ομοιότητες και διαφορές, και να καταγράψουν τα συμπεράσματά τους. Ρωτήσαμε ποιο πάρκο θα προτιμούσαν να επισκεφτούν και τι θα έκαναν για να αλλάξουν το δεύτερο πάρκο. Έπειτα, τα παιδιά «υιοθέτησαν» το εγκαταλειμμένο πάρκο και το περιποιήθηκαν μέχρι να γίνει καθαρό. Δημιουργήσαμε ένα λεύκωμα με ζωγραφιές των παιδιών απ' το καθαρό πάρκο, το οποίο θα χαρίζαμε στον Ζογκ για να το πάρει μαζί του στον πλανήτη του».

Στοχασμοί από το Ειδικό Σχολείο «Άγιος Σπυρίδωνας»

«Η συμμετοχή στο πρόγραμμα ήταν πραγματική αποκάλυψη για εμάς τους εκπαιδευτικούς. Μέσα από τις δραστηριότητες, είδαμε με έκπληξη πόσες γνώσεις και διαπιστώσεις μοιράστηκαν μαζί μας κάποιοι μαθητές, κάτι που δεν θα ανακαλύπταμε ποτέ χωρίς το συγκεκριμένο έναυσμα που τους δόθηκε για να εκφραστούν. Το πρόγραμμα ενίσχυσε τόσο το σχολείο μας όσο και εμάς τους ίδιους. Είδαμε πώς λειτουργούν τα Σχολεία Ειδικής Εκπαίδευσης σε άλλες χώρες, και μπορέσαμε να ανταλλάξουμε γνώσεις και εμπειρίες. Βιώνοντας αυτές τις δραστηριότητες και μεθόδους, τα παιδιά έμαθαν σημαντικές δεξιότητες ζωής που θα τους συνοδεύουν για πάντα και θα τους βοηθούν να προσαρμόζονται στην καθημερινότητα. Η φιλοσοφία του προγράμματος συμπίπτει με τη φιλοσοφία του σχολείου, οι μεθοδολογίες της μάθησης ήταν πρακτικές και διευκόλυναν τη συμμετοχή των μαθητών. Στην Κύπρο δεν υπάρχει συγκεκριμένη δομή ή μέθοδος ή κατευθυντήριες γραμμές για την Παγκόσμια Εκπαίδευση, με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να αναγκάζονται να επινοήσουν ιδέες και να αναζητήσουν οι ίδιοι υλικά, κάτι που είναι πολύ δύσκολο. «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» μάς παρείχε υλικά, δραστηριότητες και οδηγίες, τις οποίες μπορέσαμε να προσαρμόσουμε, κι αυτό ήταν κάτι που πραγματικά θέλαμε και χρειαζόμασταν. Στην Κύπρο υπάρχει θέμα κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών με ειδικές ανάγκες από τους υπόλοιπους μαθητές. Αφού χρησιμοποιούνται τα ίδια υλικά, η ίδια εκπαίδευση και χαρακτήρες όπως ο Ζογκ, όλα τα παιδιά – με ειδικές ανάγκες και μη – έχουν ένα κοινό σημείο συνάντησης και πρόσληψης του κόσμου, ανεξάρτητα απ' την ικανότητά τους».

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί:

Γιώργος Λεοντίου, Αθηνά Γεωργίου, Γιώτα Παπασταύρου, Ελένη Αποστόλου, Χριστίνα Χριστοδούλου.

ΜΕΛΕΤΗ Περίπτωσης 2 -Α' Ειδικό Σχολείο Prof. Dps Georgi Angushev, Σόφια, Βουλγαρία

Το Σχολείο:

Το Α' Ειδικό Σχολείο Prof. Dps Georgi Angushev, στη Σόφια, ιδρύθηκε το 1962 για μαθητές που δεν μπορούν να φοιτήσουν σε σχολείο γενικής εκπαίδευσης. Μέσα απ' τα χρόνια, το σχολείο έχει υποβληθεί σε σειρά μεταρρυθμίσεων και καινοτομιών.

Σήμερα φιλοξενεί 150 μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή μαθησιακές δυσκολίες. Το σχολείο στελεχώνεται από ομάδα ειδικών που υποστηρίζουν και αξιολογούν τη μάθηση κάθε παιδιού. Η ομάδα περιλαμβάνει δασκάλους, λογοθεραπευτές, ψυχολόγο, λειτουργούς προστασίας των παιδιών και γονείς. Στην αρχή κάθε σχολικού έτους, η ομάδα ετοιμάζει ένα ατομικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και ανάπτυξης κάθε παιδιού, ενώ κατά τη διάρκεια της χρονιάς παρακολουθεί την ανάπτυξή τους. Στο τέλος του έτους, γίνεται αποτίμηση προόδου και επιτευγμάτων. Τα δύο τελευταία χρόνια, θέματα παγκόσμιας εκπαίδευσης έχουν ενσωματωθεί στα ατομικά προγράμματα εκπαίδευσης και ανάπτυξης.

Γιατί θελήσαμε να συμμετάσχουμε στην Παγκόσμια Εκπαίδευση

«Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αποτελούν μέρος του παγκοσμιοποιημένου κόσμου. Είναι ενεργά μέλη του. Είναι μεγάλη πρόκληση για μας να συμπεριλάβουμε θέματα παγκόσμιας εκπαίδευσης στα εξατομικευμένα προγράμματα των μαθητών μας. Είναι πρόκληση για την ομάδα, αλλά συνάμα σηματοδοτεί μια

αλλαγή στην ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών μεθόδων για παιδιά με ειδικές ικανότητες. Μέσα από το πρόγραμμα «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» είχαμε την ευκαιρία να δουλέψουμε μαζί με τα παιδιά, να εξοικειωθούμε με νέες μεθόδους και έννοιες που συνδέονται με την παγκόσμια εκπαίδευση. Το πρόγραμμα έδωσε στους μαθητές την ευκαιρία να σκεφτούν το μέλλον και να τοποθετήσουν συνθήκες και ζητήματα εντός του πολυσύνθετου παγκόσμιου πλαισίου. Οι μαθητές παρακινήθηκαν να ανακαλύψουν και να στοχαστούν την ταυτότητα και τον τρόπο ζωής τους, και να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Οι εκπαιδευτικοί μπόρεσαν να εξοικειωθούν με δραστηριότητες που αναδεικνύουν τις αξίες της

παγκόσμιας εκπαίδευσης, κάτι που βοηθά τους μαθητές να είναι υπεύθυνοι πολίτες, όχι μόνο σε προσωπικό αλλά και σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο».

Οι εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν ότι οι δραστηριότητες του προγράμματος επιτρέπουν στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να νιώθουν ισότιμοι με τους άλλους στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο, αλλά και να έρθουν σε επαφή με θέματα όπως η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η υγιεινή διατροφή, ο αθλητισμός και ο τουρισμός. Μέσα από τις δραστηριότητες αυτές, οι μαθητές ανέπτυξαν επικοινωνιακές δεξιότητες, δούλεψαν ως ομάδα και έμαθαν να παίρνουν αποφάσεις. Οι εκπαιδευτικοί περιέγραψαν επίσης πώς οι προσεγγίσεις του προγράμματος προωθούν την ισότητα και την ευθύνη απέναντι στον κόσμο μας, καθώς και την αναγνώριση ευθυνών, υποχρεώσεων και δικαιωμάτων.

Τι κάναμε

Οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν και προσαρμόσαν συγκεκριμένες δραστηριότητες, έχοντας κατά νου τις ικανότητες των μαθητών με τους οποίους δούλευαν σε μικρές ομάδες (έως 5 παιδιών). Στόχος ήταν να διασφαλιστεί η ποιότητα της δραστηριότητας και η συμμετοχή των παιδιών. Φυσικά υλικά (άργυλος και άμμος), φρούτα, λαχανικά κ.α. χρησιμοποιήθηκαν ως έναυσμα για τις δραστηριότητες. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν επίσης τη σημασία της επικοινωνίας με τους γονείς: «Επικοινωνούμε τακτικά με τους γονείς, παρέχοντας ανατροφοδότηση για τον τρόπο συμμετοχής των παιδιών τους στα μαθήματα παγκόσμιας εκπαίδευσης».

Πιο κάτω περιγράφεται μια από τις δραστηριότητες που επέλεξαν οι εκπαιδευτικοί στο Α' Ειδικό Σχολείο Georgi Angushev:

Δεν είναι δίκαιο!

Μαθησιακός στόχος: Να διερευνήσουμε πώς οι μαθητές αντιλαμβάνονται την έννοια της δικαιοσύνης, της ισότητας και της εντιμότητας.

Περιγραφή: «Η δασκάλα ετοίμασε μια φρουτιέρα (με μπανάνες και μήλα) και ένα γλύκισμα. Τα παιδιά κάθισαν σε κύκλο. Μπροστά απ' το καθένα βρισκόταν ένα διαφορετικό προϊόν. Ορισμένα παιδιά πήραν όλα τα προϊόντα. Παρατηρήσαμε την αντίδραση των μαθητών. Κάποιοι ήταν χαρούμενοι, όμως άλλοι ήταν θυμωμένοι. Η δασκάλα ρώτησε: Διανεμήθηκαν σωστά τα προϊόντα ανάμεσα στα παιδιά; Γιατί κάποια απ' αυτά έχουν περισσότερα κι άλλα λιγότερα; Ήταν δίκαιο; Γιατί συνέβη αυτό; Πώς θα μπορούσαμε να το αποφύγουμε; Τα παιδιά συμφώνησαν ομόφωνα ότι θα έπρεπε όλοι να έπαιρναν ίσο αριθμό προϊόντων. Τους ζητήσαμε να διανέμουν μόνοι τους τα προϊόντα. Ακολούθησε συζήτηση με θέμα το ότι όταν κάποιος ενεργεί άδικο, μπορεί να πληγώσει τους συγγενείς και την οικογένειά του – μπορεί ταυτόχρονα να προκαλέσει φτώχεια σε ορισμένα κράτη. Διερευνήσαμε την ιδέα του να μοιράζεσαι παιχνίδια ή λιχουδιές με τους φίλους σου, και πώς ένιωθαν όταν κάποιος άλλος έπαιρνε κάτι κι εκείνα δεν έπαιρναν τίποτα. Ήταν πολύ σημαντικό να κάνουμε ευρύτερους συσχετισμούς με αυτή τη διαδικασία συνειδητοποίησης και αντίληψης. Τα παιδιά συνήθως «αναγνώριζαν» τους εαυτούς τους στην περίπτωση που περιγράφηκε, έτσι τα ενθαρρύνουμε να κάνουν τη σύνδεση ανάμεσα στο προσωπικό (εγώ, η οικογένειά μου, ο κόσμος μου) και το ευρύτερο (η κοινότητα, η κοινωνία, και τέλος το να σκεφτόμαστε παγκόσμια). Στο τέλος του παιχνιδιού, τα παιδιά κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο καθένας από εμάς οφείλει να είναι έντιμος και δίκαιος».

Υλικά: Φρούτα – μήλα και μπανάνες – και γλύκισμα.

Συνεργαζόμαστε με τοπικούς παραγωγούς και βιοτέχνες

Το πρόγραμμα «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας» ενθάρρυνε τους εκπαιδευτικούς να συναντήσουν ντόπιους βιοτέχνες και τεχνίτες, προκειμένου οι έννοιες της δικαιοσύνης και αειφόρου ανάπτυξης να γίνουν πραγματικές και ουσιαστικές από την εντόπια προοπτική. Ντόπιοι παραγωγοί επισκέφτηκαν τα σχολεία και διηγήθηκαν ιστορίες για τη δουλειά τους με τίτλο «Μια μέρα στη ζωή του/της...», ώστε να αναδειχθεί η ποικιλομορφία και να συνδεθεί το τοπικό με το σφαιρικό. Ένας παραγωγός Δίκαιου Εμπορίου απ' την Μπελίσε επισκέφτηκε την Κούμπρια τον Μάρτη του 2015 για να αναδείξει την αξία της τοπικής, δίκαιης παραγωγής, ενώ σε οικογενειακά εργαστήρια εξερευνήσαμε το ταξίδι τροφίμων και χειροτεχνημάτων από τις πρώτες ύλες μέχρι το τελικό προϊόν. Πολλές ιστορίες με τον τίτλο «Μια μέρα στη ζωή του/της...» έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο του προγράμματος: www.worldfromourdoorstep.com

Η ενότητα αυτή παρουσιάζει ορισμένες δραστηριότητες από τη Βουλγαρία, που αξιοποιούν ιδιαίτερα τη συμβολή και εμπειρογνωμοσύνη ντόπιων παραγωγών.

Ιστορία 1: Οι αγαπημένες λικονιές της Θέας - επίσκεψη από ντόπιο μελισσοκόμο

Εισαγωγή

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα ανέδειξε τον ρόλο των μελισσών στη φύση και εξήγησε τους λόγους για τη μείωση του πληθυσμού τους, καθώς και τρόπους για να αποτρέψουμε την εξαφάνισή τους. Αποτέλεσε μια ευκαιρία ενημέρωσης για τα διάφορα προϊόντα μελιού. Τα παιδιά μπήκαν στον ρόλο των μελισσών της κυψέλης και αισθάνθηκαν ότι ανήκουν σε μια μεγαλύτερη κοινότητα. Αντιλήφθηκαν τον ρόλο των μελισσών στη γεωργία, και ότι χωρίς αυτές δεν θα ήταν βιώσιμος ο φυσικός κύκλος και ο γύρω κόσμος.

Η εισαγωγική δραστηριότητα πραγματοποιήθηκε στη Βουλγαρία τον Οκτώβρη του 2014 με έναν ντόπιο μελισσοκόμο, όταν γινόταν η συγκομιδή του μελιού. Στην αρχή του μαθήματος, έφερε μέλι για να δοκιμάσουν τα παιδιά. Η συζήτηση άρχισε με τη σκέψη ότι η Θέα θα λάτρευε το μέλι! Ρωτήσαμε τα παιδιά τι πίστευαν: θα προτιμούσε σοκολάτα ή μέλι; Ποιες ήταν οι προϋποθέσεις για την παραγωγή σοκολάτας και ποιες για την παραγωγή μελιού; Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, ακουγόταν στο βάθος ο βόμβος μελισσών. Στόχος ήταν να εκφράσουν τα παιδιά τι ένιωθαν, σαν να έκαναν μια καλοκαιρινή βόλτα στο δάσος.

Το μάθημα διαρθρώνεται σε τρία μέρη:

Δραστηριότητα αφόρμησης

Συζητήθηκε η ιδέα ότι η Θέα, όπως όλες οι αρκούδες, λατρεύει το μέλι. Ρωτήσαμε έπειτα τα παιδιά αν ήξεραν από πού έρχεται το μέλι. Σ' αυτό το σημείο, ο ντόπιος παραγωγός μας μίλησε με απλά λόγια για το πώς δομείται το σώμα της μέλισσας και πώς συλλέγει τη γύρη, για την παραγωγή και αποθήκευση νέκταρ, τις κηρύθρες, τη μελισσοκομία, και τη φροντίδα των κυψελών.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

A. Τι γνωρίζουμε για τις μέλισσες;

Αξιοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη του μελισσοκόμου, συζητήσαμε: Από πού παίρνουμε το μέλι και γιατί το τρώμε; Είναι δύσκολο να εκτρέφεις μέλισσες; Πόσο στοιχίζει ο κόπος του μελισσοκόμου; Θα έπρεπε το μέλι να ανήκει στα προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου; Γιατί οι μέλισσες λιγοστεύουν χρόνο με τον χρόνο και κάποια είδη απειλούνται με αφανισμό; Ποιες θα ήταν οι συνέπειες της εξαφάνισης των μελισσών; Τι μπορούμε να κάνουμε για να σώσουμε τις μέλισσες;

Μια ενδιαφέρουσα στιγμή στο μάθημα ήταν όταν τα παιδιά κλήθηκαν να δημιουργήσουν «το γλυκό μονοπάτι της Θέας». Οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Στόχος ήταν να δείξουν πόσα στάδια περιλαμβάνει η παραγωγή μελιού και σοκολάτας. Κάθε παιδί παρουσίαζε και ένα βήμα της όλης διαδικασίας. Συμμετείχαν όλα τα παιδιά, προσθέτοντας τη γνώμη τους στις ιστορίες των συμμαθητών τους. Πρώτα, βέβαια, είχαμε διαβάσει το αφήγημα «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα», ώστε τα παιδιά να έχουν ξεκάθαρη εικόνα για το πώς παρασκευάζεται η σοκολάτα.

Στην ιστοσελίδα www.worldfromourdoorstep.com θα βρείτε ένα σύντομο βίντεο με τίτλο «Μια Μέρα στη Ζωή ενός Μελισσοκόμου», ενώ ένας απ' τους χαρακτήρες στο βιβλίο «Το Πικ-νικ της Λίλης» είναι επίσης μελισσοκόμος.

B. Επίσκεψη σε μελισσοκομείο

Για να εμπλουτίσουμε τη δραστηριότητα αυτή, επισκεφτήκαμε έναν μελισσώνα (μελισσοκομείο). Έτσι, τα παιδιά μπόρεσαν να δουν από πρώτο χέρι το ενδιαίτημα των μελισσών, περιεργάστηκαν την κηρύθρα και είχαν την ευκαιρία να βγάλουν μέλι χρησιμοποιώντας ένα ειδικό μηχάνημα, τον «μελιτοεξαγωγέα».

Και για το τέλος...

Η δραστηριότητα επέκτεινε και εμπλούτισε τις γνώσεις των παιδιών για το μακρύ «μονοπάτι» παραγωγής του μελιού και της σοκολάτας. Ανακαλέσαμε με τα παιδιά τα βασικά βήματα που καλύπτονται προκειμένου το μέλι ή η σοκολάτα να φτάσει στο τραπέζι μας (με βάση την εμπειρία του μελισσοκόμου). Η δραστηριότητα αποτελούσε προέκταση του αφηγήματος «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα».

Με βάση τις συμβουλές και την πληροφόρηση του μελισσοκόμου, συζητήσαμε ιδέες όπως «Από πού μπορούμε να αγοράσουμε ντόπιο μέλι;», «Τα τοπικά καταστήματα πουλούν μέλι Δίκαιου Εμπορίου;» και ιδέες για την προστασία των φυσικών πόρων/του ενδιαιτήματος των μελισσών.

Υλικά που θα χρειαστείτε

Χάρτινα μοντέλα με τα βασικά μέρη της μέλισσας, που μπορούν να συναρμολογηθούν/αποσυναρμολογηθούν, τα βιβλία «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα» και «Το Πικ-νικ της Λίλης», το άδειο πλαίσιο μιας κυψέλης, ένα βαζάκι μέλι, πρόπολη (κολλώδης ουσία που συλλέγουν οι μέλισσες από τους χυμούς των δέντρων), κεριά, φωτογραφίες με κυψέλες, μουσική από μέλισσες που βομβίζουν

«Τα παιδιά διασκεδάζουν πολύ κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Όταν παίζουμε τις «Αγαπημένες Λιχουδιές της Θέας», κάθε παιδί προσπαθεί να δείξει πόσο σημαντικό είναι κάθε στάδιο παραγωγής της σοκολάτας ή του μελιού. Το γεγονός ότι επισκέφτηκαν το μελισσοκομείο και είδαν «ζωντανά» πώς λειτουργεί, πώς να βγάλουν μέλι, πώς τρέφονται οι μέλισσες κ.α., ήταν γι' αυτά ένα πολύτιμο μάθημα. Και ο ντόπιος μελισσοκόμος χάρηκε πολύ και εξέφρασε την ευχή να συμμετάσχει ξανά σε τέτοιου είδους μάθημα από κοινού!»

Βέρα Κολέβα, Σχολείο Dimtcho Debelyanov, Ιχτιμάν, Βουλγαρία.

Ιστορία 2: Εκτιμούμε τον μόχθο των άλλων

Εισαγωγή

Η δραστηριότητα αυτή είχε στόχο να αναπτύξει την επίγνωση των παιδιών σε σχέση με την τοπική παραγωγή και το Δίκαιο Εμπόριο, ενισχύοντας τις γνώσεις τους ως προς τις διαφορές ανάμεσα στα δύο. Επίσης, εξοικείωσε τα παιδιά με τη διαδικασία παραγωγής σε διάφορους τύπους αγροκτημάτων.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Το μάθημα διαδραματίστηκε σε υπαίθριο χώρο. Στη Βουλγαρία, όπου εφαρμόστηκε η συγκεκριμένη δραστηριότητα, τα παιδιά επισκέφτηκαν ντόπιους παραγωγούς από την περιοχή Ιχτιμάν. Η δασκάλα ξεκίνησε με μια συζήτηση γύρω από το βιβλίο «Η Θέα Ανακαλύπτει τη Σοκολάτα». Η ιστορία ήταν το έναυσμα για να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των παιδιών για το Δίκαιο Εμπόριο, και πάλι μέσα από ομαδική συζήτηση.

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

Το μάθημα περιλάμβανε επισκέψεις σε διάφορους ντόπιους παραγωγούς (στο Η.Β. οι επισκέψεις μπορεί να γίνουν σε τοπικά αγροκτήματα ή σε βιοτέχνες/τεχνίτες που παράγουν τοπικά αγαθά). Στη Βουλγαρία, τα παιδιά επισκέφτηκαν έναν λαχανόκηπο κι ένα εργαστήριο παραγωγής ρούχων. Και στα δύο μέρη, οι βιοτέχνες μίλησαν στα παιδιά για τις δυσκολίες και προκλήσεις του έργου τους, ενώ η συζήτηση που ακολούθησε περιλάμβανε τις εξής ερωτήσεις: Πώς και γιατί είναι σημαντική η δουλειά των τοπικών παραγωγών; Πώς αυτό συνδυάζεται με την αγορά αγαθών που παράγονται αλλού; Η παραγωγή τους είναι ενταγμένη στο Δίκαιο Εμπόριο; Οι βιοτέχνες είναι εξοικειωμένοι με προϊόντα Δίκαιου Εμπορίου; Πώς η τοπική παραγωγή επηρεάζει την παγκόσμια κοινότητα και οικονομία; Το κέρδος του παραγωγού εξυπηρετεί κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς ή άλλους σκοπούς; Πώς η έννοια του Δίκαιου Εμπορίου εφαρμόζεται στους ντόπιους παραγωγούς – θεωρούν ότι εργάζονται δίκαια;

Και για το τέλος...

Η συζήτηση για την επίσκεψη αποτέλεσε έναυσμα για διαφορετικές απόψεις σε σχέση με τη σημασία της ντόπιας παραγωγής (πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα, οφέλη για την τοπική οικονομία, το περιβάλλον, αποστάσεις μεταφοράς τροφίμων κ.α.) και οδήγησε σε άμεση σύγκριση/αντιπαραβολή με την ιδέα του Δίκαιου Εμπορίου (και πώς αυτή εφαρμόζεται σε πολύ διαφορετικές συνθήκες, όμως με αντίστοιχη προσοχή στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο της παραγωγής τροφίμων).

Βέρα Κολέβα, Άννα Κολάροβα – Δασκάλες στο Σχολείο Dimtcho Debelyanov, Ιχτιμάν, Βουλγαρία.

Ιστορία 3: Η κυρία που φτιάχνει «μαρτενίτσες» (Μάρτηδες)

Εισαγωγή

Η δραστηριότητα αυτή είχε στόχο να αναπτύξει την αίσθηση αλληλεξάρτησης και φιλίας ανάμεσα σε παιδιά που προέρχονται από χώρες οι οποίες συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Χρησιμοποιώντας την παραδοσιακή «μαρτενίτσα» της Βουλγαρίας, αυτό που στα ελληνικά λέγεται «Μάρτης», το μάθημα ενίσχυσε επίσης τη γνώση και εκτίμηση των παιδιών για τους ντόπιους τεχνίτες.

Δραστηριότητα αφόρμησης

Ως εισαγωγή στο θέμα και στη συγκεκριμένη τεχνίτριά, διαβάστε την ιστορία «Μια μέρα στη ζωή μιας γυναίκας που φτιάχνει μαρτενίτσες» από τον ιστότοπο του προγράμματος: (www.worldfromourdoorstep.com/images/pdf/DayInLife/Martenitsa.pdf).

Βασική μαθησιακή δραστηριότητα

ΒΗΜΑ 1

Λέμε στα παιδιά ότι θα φτιάξουν «μαρτενίτσες» μαζί με μια ντόπια κυρία και ότι θα πρέπει να ακολουθήσουν τις επαγγελματικές οδηγίες της. Ταυτόχρονα, καθώς πλέκεται η μαρτενίτσα με λευκό και κόκκινο νήμα, τα παιδιά ενθαρρύνονται να δουλεύουν ανά δύο, για να αλληλοβοηθούνται. Πρώτα-πρώτα πρέπει να στρίψουν μαζί κόκκινο και λευκό νήμα.

ΒΗΜΑ 3

Τα παιδιά μαλακώνουν τον «ανθό» με τα δάχτυλά τους. Έπειτα, βοηθώντας το ένα τ' άλλο, δένουν τον ανθό με το χρωματιστό νήμα στις κλωστές της μαρτενίτσας και τις στερεώνουν με το κουμπί.

Η μαρτενίτσα στις φωτογραφίες φτιάχτηκε στο χέρι από τα παιδιά δύο τάξεων του Δημοτικού Σχολείου N. Yonkov Vartsaron και τις δασκάλες τους, Στέφκα Στογιάνοβα και Μιλένα Μαρίνοβα. Προορίζονται ως δώρα σε παιδιά από την Πολωνία, την Κύπρο και τη Βρετανία.

ΒΗΜΑ 2

Η ντόπια τεχνίτριά χρησιμοποιεί αυθεντικό μαλλί, βαμμένο, για να ετοιμάσει τον «ανθό» της μαρτενίτσας. Συνδυάζει τρία χρώματα για να δημιουργήσει το πάνω μέρος. Για να δέσουμε τον «ανθό» στο στριμμένο νήμα, χρησιμοποιούμε ένα ξύλινο κουμπί.

ΒΗΜΑ 4

Κάθε ζευγάρι χρειάζεται αρκετή ώρα για να ολοκληρώσει μια χειροποίητη μαρτενίτσα. Έπειτα, η διαδικασία επαναλαμβάνεται προκειμένου να δημιουργήσουν μια δεύτερη μαρτενίτσα ώστε όλα τα παιδιά να έχουν από μία. Οι μαρτενίτσες, όπως και οι «Μάρτηδες», φοριούνται σαν βραχιολάκια. Κατά την παράδοση, τις φοράς μέχρι να δεις τον πρώτο πελαργό, σημάδι του ερχομού της άνοιξης.

ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΑΝΤΑΜΑΓΗ

Ευχαριστίες

Ένα μεγάλο «ευχαριστώ» σε όσους εκπαιδευτικούς, εμπειρογνώμονες και επαγγελματίες του εκπαιδευτικού κλάδου συμμετείχαν στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που περιγράφονται σ' αυτό το Εγχειρίδιο. Με ενθουσιασμό αφομοίωσαν τις ιδέες, προσεγγίσεις και τους πόρους του προγράμματος «Ο Κόσμος στο Κατώφλι μας». Χωρίς αυτούς, δεν θα υπήρχε καν Εγχειρίδιο!

Στην Κύπρο

Γιώργος Λεοντίου, Ειδικό Σχολείο Αγίου Σπυρίδωνα
Αθηνά Γεωργίου, Ειδικό Σχολείο Αγίου Σπυρίδωνα
Γιώτα Παπασταύρου, Ειδικό Σχολείο Αγίου Σπυρίδωνα
Ελένη Αποστόλου, Ειδικό Σχολείο Αγίου Σπυρίδωνα
Χριστίνα Χριστοδούλου, Ειδικό Σχολείο Αγίου Σπυρίδωνα
Άννα Ευδοκίου, Δημοτικό Σχολείο Παρεκκλησιάς
Ευτυχία Νικολάου, Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου
Μελίνα Καραγιάννη, Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου
Ειρήνη Θεοφάνους Ρουσιά, Α' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Κολοσσίου
Ιωάννα Παπαντωνίου, Η' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού
Λήδα Ιακωβίδου-Αιλιάνου, Η' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού
Έλενα Αριστείδου, Η' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού
Πέρσα Πέτρου, Η' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού
Παντελίτσα Ζένιου, Η' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού
Μαρία Λοΐζου, Δημοτικό Σχολείο Πισσουρίου
Προδρόμα Κλεάνθους, Β' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Γεροσκήπου
Άντρια Σταύρου, Νηπιαγωγείο «Το Πρώτο Βήμα»
Λίζα Βάσου, Νηπιαγωγείο «Το Πρώτο Βήμα»
Παναγιώτα Χριστοφόρου, Νηπιαγωγείο «Το Πρώτο Βήμα»
Γεωργία Μιχαήλ, Δημοτικό Σχολείο Πεύκιος Γεωργιάδης
Ειρήνη Δημοσθένους, Δημοτικό Σχολείο Χρυσελεύσας
Χάρης Θεοχάρους, Δημοτικό Σχολείο Χρυσελεύσας
Νικολέτα Παλατέ, Νηπιαγωγείο «Το Πράσινο Φεγγάρι»
Μαριλένα Πολυκάρπου, Νηπιαγωγείο «Το Πράσινο Φεγγάρι»
Νιόβη Μιχαήλ, Δημοτικό Σχολείου Αγίου Δημητρίου
Ροδούλα Παυλίδου Καραπατάκη, Στ' Δημόσιο Νηπιαγωγείο Αγλαντζιάς
Καλλιόπη Φουντούλη, Δημόσιο Νηπιαγωγείο Φανερωμένης
Μαριλένα Στυλιανού, Δημοτικό Σχολείο Πεύκιος Γεωργιάδης
Χρυστάλλα Νικολάου, Δημόσιο Νηπιαγωγείο Τσερίου
Χαρούλα Πετροκώστα, Δημοτικό Σχολείο Ανθούπολης
Σοφία Πάντζιανου Κονταξή, Α' Δημοτικό Σχολείο Ύψωνα
Αγνή Εξαδάκτυλου, Α' Δημοτικό Σχολείο Πέρα Χωρίου Νήσου
Άννα Σολωμού Κωνσταντινίδου, Γ' Δημοτικό Σχολείο Ιδαλίου
Δέσπω Σωτηρίου, Β' Δημοτικό Σχολείο Μακεδονίτισσας
Ρεβέκκα Μανιώρα, Θ' Πετρίδειο Δημόσιο Νηπιαγωγείο Πάφου
Clare Crouch, Little Stars Montessori
Monika Fillaova, Little Stars Montessori
Emma Howard, Little Gems Montessori
Carola Lang Howard, Little Gems Montessori
Elena Savva, Little Gems Montessori
Charlotte Hylands, Little Gems Montessori
Αλεξία Κετώνη, Ιδιωτικό Σχολείο Highgate
Στυλιάννα Οδυσσεύς, Ιδιωτικό Σχολείο Highgate
Leigh Fox, Ιδιωτικό Σχολείο Highgate

Στην Πολωνία

Karolina Szczerpańska, Παιδικός Σταθμός Ap.5, Βολομίν
Katarzyna Sajkowska
Joanna Pruszyńska, Παιδικός Σταθμός Ap. 174, Βαρσοβία
Katarzyna Anyszewska, Δασκάλα Προσχολικής Αγωγής, Βαρσοβία.
Irena Majchrzak

Στη Βουλγαρία

Dimitar Tsvetanov, Α' Ειδικό Σχολείο Prof. dps Georgi Angushev, Σόφια
Latinka Kovatcheva, Α' Ειδικό Σχολείο Prof. dps Georgi Angushev, Σόφια
Adriana Dobreva, Δημοτικό Σχολείο Hristo Botev, Αλφατάρ
Nikolinka Zlateva, Δημοτικό Σχολείο Hristo Botev, Αλφατάρ
Vanya Yankova, Δημοτικό Σχολείο Kyrill Metodius, Σιλίστρα
Ilyana Markova, Νηπιαγωγείο Zdravets, Ιχτιμάν
Dilka Filipova, Νηπιαγωγείο Zdravets, Ιχτιμάν
Lidia Tseneva, Νηπιαγωγείο Zdravets, Ιχτιμάν
Stilka Gerinska, Νηπιαγωγείο Zdravets, Ιχτιμάν
Mariana Gagova, Δημοτικό Σχολείο Otets Paisii, Σιλίστρα
Givka Gekova, Δημοτικό Σχολείο Otets Paisii, Σιλίστρα
Vera Koleva, Σχολείο Dimtcho Debelyanov, Ιχτιμάν
Anna Kolarova, Σχολείο Dimtcho Debelyanov, Ιχτιμάν
Stefka Stoyanova, Σχολείο N.Yonkov Vaptsarov
Milena Marinova, Σχολείο N.Yonkov Vaptsarov

Στο Ηνωμένο Βασίλειο

Helen Evans και Sarah Edmondson, Holy Family Catholic Primary School, Barrow-in-Furness
Lisa Fell, Newton Primary School, Newton-in-Furness
Zoe Brettle, Pennybridge Nursery, Greenodd
Naomi Slater, Sacred Heart Catholic Primary School, Barrow-in-Furness
Angela Pope, St Columba's Catholic Primary School, Barrow-in-Furness
Cath Smethurst and Kim Allder, St Oswald's CE Primary School, Burneside
Amy Bates, St Pius X Catholic Primary School, Barrow-in-Furness
Anne Emms, Church Walk CE Primary School, Ulverston
Lucy Holland, Inglewood Community Nursery and Infant School, Carlisle
Carmen Armstrong, Ivegill Nursery, Ivegill, Carlisle
Leanne Storey, Kingmoor Nursery and Infant School, Carlisle
Kelly Kavanagh, Raughton Head CE Primary School, Dalston
Diane Rothery, Upperby Primary School, Carlisle
Val Gillespie, Wiggonby CE Primary School, Wiggonby

Ιδιαίτερες Ευχαριστίες

Έρικα Δημητρίου, Λειτουργός Γραφείου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Αραβέλλα Ζαχαρίου, Συντονίστρια Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/ Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη

Εκδόθηκε από το Future Worlds Center
Προμηθέως 5, 1065, Λευκωσία, Κύπρος

www.futureworldscenter.org

ISBN 978-9963-677-90-0

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ε.Ε.
και συντονίζεται στην Κύπρο από το FWC.

